

משנת התלמוד הקצר / מסכת קידושין -ק-11400 הקצר אב תשס"ו

בהכנת חיבור "משנת התלמוד השלם והקצר" הושקעו עבודה רבה ולכן כל הזכויות שמורות ומשוררות למחבר, הן על פי דין תורה והן על פי חוק הבינלאומי ואסור בכל תוקף כל הדפסה, צילום, העתקה, שיכפול, הקלטה, תרגום, אחסון במאגר מידע, מולטימדיה ו/או כל מאגר אחר, או כל אמצעי אלקטרוני אופטי, מכני או אחר, של כל חלק שהוא מהחומר ללא אישור בכתב.

בחיבורי "משנת זכויות היוצר" מהדורה תשס"ב פרק ה' הערה 1, הבאנו שלפי הרבה פוסקים איסור העתקה כרוך באיסור גזל מהתורה, ולכן אסור להעתיק אפי' למטרה עצמית גם אם בלא העתקה לא היה קונה את היצירה, ושכן פוסק מרן הגרי"ש אלישיב מובא בחיבורי שם פרק יח, וכן דעת הגר"ש הלוי ואזנר

פרק ראשון

האשה נקנית

א. נוסח האמירה ו/או הכתיבה בקידושי אשה [דף ב. ב.]

1. המקדש בכסף – צריך לומר "הרי את מקודשת לי".⁽¹⁾
2. המקדש בביאה – לרש"י: צריך לומר "הרי את מקודשת לי בביאה זו".
3. המקדש בשטר – לרש"י: כותב לה בשטר "הרי את מקודשת לי" ונותן לה, ואין צריך לומר לה "הרי את מקודשת לי".⁽²⁾

ב. קנין יבמה [דף ב. ב.]

1. מדאורייתא – רק בביאה.
2. מדרבנן – רש"י כותב: שמועיל בה לפוסלה על שאר אחיו אבל לא לענין ליורשה, ליטמא לה, ולא לפוטרה מן החליצה.

ג. שווה כסף ככסף [דף ב. ב.]

1. תוס'⁽³⁾ מביאים: שדין זה אמור לענין: 1. עבד עברי. 2. פדיון הבן. 3. פדיון הקדש. 4. תשלומי נזיקין.
5. קידושין. 6. ערכין.

ד. דין רבעי [דף ב. ב.]

1. מדאורייתא בארץ ישראל – תוס'⁽⁴⁾ מביאים: מחלוקת תנאים בזה אם נוהג גם בשאר אילנות.
2. מדרבנן בארץ ישראל, אליבא דתנא הסובר שמדאורייתא אינו נוהג, לתירוץ ראשון בתוס' – אינו נוהג, ולתירוץ השני – נוהג.
3. בחו"ל, לתירוץ הראשון – אינו נוהג אפי' מדרבנן, דהלכה היא שכל המיקל באר"י הלכה כמותו בחו"ל, ולתירוץ השני – נוהג בחו"ל עכ"פ מדרבנן.

ה. השלב בגידול הירק המחייבו במעשרות ובקדושת שביעית [דף ב. ב.]

- בגמ' מבואר: שלענין מעשר ושביעית, אזלינן בתר לקיטה, לפי רש"י⁽⁵⁾ – ה"ה לשביעית, ולפי התוס'⁽⁶⁾ – לענין שביעית (ולכאורה ה"ה לענין מעשר) אזלינן בתר רוב גידול.

מקורות והערות

- (1) לפי הרמב"ם - צריך להוסיף "בזה". (2) רש"י על הרי"ף כותב: שגם בשטר צריך לומר בנתינתו "הרי את מקודשת לי". (3) ד"ה בפרוטה. (4) ד"ה אתרוג. (5) ד"ה בג' דרכים. (6) ד"ה מה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ו. אתרוג אם שווה לאילן ו/או לירק [דף ב: ג.]

1. שווה לאילן בג' דרכים: לערלה, לרבעי, ולשביעית.

לפי תוס' בתירוצם הראשון⁽⁶⁾ – לשביעית שווה לאילן רק לחומרא, כגון כשחנט בשביעית ונלקט בשמינית.

2. לענין כלאיים – תוס' כותבים: שגם שווה לאילן, שאינם כלאיים בכרם.

3. לענין מעשר, לת"ק – כירק שבשעת לקיטתו איסורו, ולרבי אליעזר – שווה לאילן לכל דבר.

ז. לתוס':⁽⁶⁾ אתרוג אינו חייב בפאה ובביכורים [דף ג.]

ח. קניני אשה בפחות משווה פרוטה ובחליפין [דף ג.]

1. בקנין כסף פחות משווה פרוטה או בחליפין – אינה מקודשת.

2. בקנין שטר – תוס'⁽⁷⁾ כותבים: שמקודשת.

ט. האב זכאי בבתו קטנה ונערה [דף ג.]

1. בעצם קידושי קטנה. 2. בכסף קידושיה של קטנה ונערה. 3. במעשה ידיה של קטנה ונערה. 4. בהפרת נדריה. 5. בבושת ופגם.

י. בגרות מוציאה מרשות אב [דף ג: ד.]

יא. קניני אשה שבהם נקנית לבעלה [דף ד: ה.]

1. בכסף. 2. בשטר. 3. בביאה. 4. לפי רב הונא – גם בחופה.

תוס'⁽⁸⁾ פוסקים לא כרב הונא.

יב. לרש"י:⁽⁹⁾ אפשר לקדש בשי"ק. לתוס'⁽¹⁰⁾ אפשר לקדש בקרקע.⁽¹¹⁾ [דף ה.]

יג. אמה עבריה אביה מוכרה שלא מדעתה, והאדון יכול ליעדה בעל כרחיה של אב ושל בת, ומספיק שיודיעה שלשם קידושין מייעדה [דף ה.]

יד. דיו לבא מן הדין להיות כנידון [דף ה:]

לרבנן – אומרים "דיו" בכל מקרה, ולפי רבי טרפון – היכא דמיפרך ק"ו לא אמרינן דיו.

טו. לתוס':⁽¹²⁾ חופת אמה עבריה צריך לעשות האדון מדעת האב [דף ה:]

טז. נתנה היא ואמרה היא, נתן הוא ואמרה היא, ולהיפך [דף ה:]

1. נתנה היא ואמרה היא – אינה מקודשת, דחסר ב"כי יקח".

2. נתן הוא ואמרה היא, לתירוץ א' בגמ' – אינה מקודשת, לתירוץ ב' בגמ' – ספיקא היא וחיישינן מדרבנן. רש"י מפרש: שאם בא אחר וקידשה צריכה גט משניהם.

3. נתנה היא ואמר הוא – תוס'⁽¹³⁾ כותבים: שלא מקודשת, ורק כשנתנה לאדם חשוב מקודשת.

יז. ידים שאינן מוכיחות [דף ה:]

1. כשאמר "הרי את מקודשת" ולא אמר "לי", לאביי אליבא דשמואל – אינה מקודשת, דלא הוי ידים.

מקורות והערות

(7) ד"ה ואשה. (8) ד"ה חופה. (9) ד"ה שטר. (10) ד"ה שכן. (11) יש ראשונים שסוברים שלא יכולה להתקדש בקרקע. (12) ד"ה אף. (13) ד"ה הא.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויספיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לתוס' (14) – זהו לכו"ע, הואיל והוי ידים שאין מוכיחות כלל. (15)

2. כשכתב בגופו של גט "הרי את מותרת", תוס' (16) מביאים: שלרב יהודה – לא מגורשת עד שיכתוב "ודן די יהוי ליכי מינאי", ושלרבנן מגורשת, גם בלא שכתב כן, ופליגי בדין שאין מוכיחות קצת, אם הוי ידים.

3. האומר לחבירו "מודרני ממך", תוס' (16) מביאים: שזה תלוי במחלוקת רבי יהודה ורבנן הנ"ל דין קודם, ומפני שהוי "ידים מוכיחות קצת".

4. האומר "אהא", ונזיר עובר לפניו – הדין כהנ"ל דין 1.

תוס' (16) מביאים גירסא (במסכת נזיר) שאם אין נזיר עובר אפי' אין מוכיחות לא הוי, והביאו גירסא: שאם עובר לפני הוי ידים מוכיחות, ואם לא עובר נחשב לאין מוכיחות.

יח. נתן לה גיטה וקידושיה בזמן שהיה מדבר עמה על עסקי גיטה וקידושיה או מענין לענין באותו ענין [דף ו.]

1. כשלא פירש שרוצה לגרשה או לקדשה, לפי רבי יהודה – אינה מגורשת ואינה מקודשת, ולפי רבי יוסי – מקודשת ומגורשת, והלכה כרבי יוסי.

שמואל מפרש: והוא כשעסוקים באותו ענין, לרש"י: (17) שמואל מפרש את רבי יוסי.

2. לפי רבי – זהו דוקא כשעסוקים באותו ענין כדיבור עסקי קידושין עד שעת נתינה, ולפי רבי אליעזר בר רבי שמעון – אם עסוקים מענין לענין באותו ענין מקודשת, אע"פ שאין עסוקים באותו ענין.

רש"י מפרש: שמחלוקתם היא רק אליבא דרבי יוסי.

3. אם פירש לשון "מיוחדת" – אם עסוקים באותו ענין, הרי היא ספק מקודשת.

לרש"י – זהו רק לרבי יוסי, אבל לרבי יהודה אינה מקודשת.

יט. מי שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהן [דף ו.]

לרש"י – שלא יהא דיין, לתוס' – לא ידבר עם הנשים על עסקי קידושין.

כ. "הרי את בת חורין" בגירושין, "והרי את לעצמך" בשפחה [דף ו:]

1. בשפחה – יוצאת לחירות בשני הלשונות.

2. באשתו – כשכתב "הרי את לעצמך" מגורשת, אבל כשכתב "בת חורין" אינה מגורשת. תוס' מבארים: שזהו מפני שלא שייך חירות באשה.

כא. המקדש במילוח [דף ו:]

1. כשאמר לה "התקדשי לי במילוח שהלוייתך" או כשהלוה לה ארבע ע"מ שתחזיר חמש, ובשעת הפירעון אמר לה "התקדשי בחמישי" – אינה מקודשת, דלא נתן לה כלום.

2. כשאמר לה "התקדשי לי בהנאת מילוח" באופן שארווח לה זימנא – מקודשת, והוי הערמת ריבית.

לפי רש"י – מדובר באופן שכבר היתה חייבת לו, ואמר לה "התקדשי לי בהנאה שאת היית נותנת פרוטה לאדם שיפייסני להאריך לך את מועד הפירעון", ולפי התוס' – אם היתה חייבת לו הוי ריבית גמורה, והערמת ריבית יש רק באופן הבא.

3. כשנתן למלוה פרוטה שיאריך זמן הפירעון לאשה, וקידשה באותה הנאה או כשנתן לאדם פרוטה כדי שילוח לה מעות – תוס' (18) כותבים: שמקודשת והוי הערמת ריבית.

מקורות והערות

(14) ד"ה הבא. (15) הרשב"א והר"ן סוברים שזה לא לכו"ע. (16) ד"ה הכא. (17) ד"ה והוא כשעסוקין. (18) ולפי הרמב"ן - אינה מקודשת.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

4. כשאמר לה "התקדשי לי בהנאת מחילת מילוה", לפי רש"י – מקודשת. (18)

כב. מתנה ע"מ להחזיר

[דף ו:]

1. במכר, בפדיון הבן, ובתרומה – הוי מתנה, ואסור לעשות כן, מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות.

2. בקידושי אשה – אינה מקודשת.

תוס' (19) כותבים: שזהו רק גזירה מדרבנן, כיון שדומה לחליפין, ואפקעינהו רבנן לקידושין. (20)

3. דין המקדש במשכון – עיין לקמן נושא מא.

דין המקדש במלוה שיש עליו משכון – עיין לקמן נושא קד.

כג. תנאי כפול

[דף ו:]

לפי ר"מ – צריך תנאי כפול, ואם לא עשה – אין תנאו קיים.

לפי תוס' (21) – זהו אפ"י בדבר שבממון, ואם יש אומדנא שהמעשה על דעת דבר מסוים – תנאו קיים

גם כשלא כפל תנאו. לדוגמא: 1. הילך אתרוג על מנת שתחזירהו לי. 2. כשמכר נכסיו ופירש רק שמוכר

"על דעת לעלות לארץ ישראל". 3. בשכיב מרע שאמר "כיון שאשתי אינה מעוברת לכן נכסי לפלוני"

ונמצאת אשתו מעוברת, לא הוי מתנה גם כשלא התנה כלל.

כד. תנאי ומעשה בדבר אחד

[דף ו:]

לתירוץ ראשון בתוס' – אין תנאו בטל, לתירוץ השני – אם התנאי והמעשה סותרים תנאו בטל.

כה. "תן מנה לפלוני ואקדש אני לך" – מקודשת מדין ערב

[דף ז:]

כו. "הילך מנה והתקדשי לפלוני" – מקודשת מדין עבד כנעני

[דף ז:]

כז. "תן מנה לפלוני ואקדש אני לו" – מקודשת מדין ערב ועבד כנעני

[דף ז:]

כח. "הילך מנה ואתקדש אני לך", ובמכירה

[דף ז:]

1. בקידושי אשה באדם שאינו חשוב – אינה מקודשת, ובאדם חשוב – מקודשת.

2. בקנין ממון, לפי רש"י (22) – לא מהני אפ"י באדם חשוב.

כט. קידושין לחצאין

[דף ז:]

1. כשאמר "התקדשי לי לחציי" – מקודשת, דדעתו לישא עוד אשה.

2. כשאמר "חצייך מקודשת לי" – אינה מקודשת, דאשה לא יכולה להנשא לשנים.

תוס' (23) כותבים: שזהו מפני שאינה רוצה אלא למה ששומעת "לחציה", אבל כשרוצה בכולה –

מקודשת, דכיון שאמר לשון "קידושין" אמרינן שמתפשט הקידושין בכולה כהקדש. (24)

ל. המקדיש חלק מבהמה

[דף ז:]

1. כשהחלק הוא דבר שהנשמה תלויה בה – קדושה ליקרב ולעשות תמורתה כיוצא בה.

2. כשהחלק הוא דבר שאין הנשמה תלויה בה – תלוי במחלוקת תנאים אם כולה עולה או רק מה שהקדיש

בפיו, שאז ימכרנה לצרכי עולות חוץ מדמי החלק שהקדיש בפיו.

מקורות והערות

(19) ד"ה לבר. (20) הרמב"ן הרשב"א והרמב"ם סוברים: שמדאורייתא אינה מקודשת. (21) ד"ה לא. (22) ד"ה וכן לענין ממונא, ועיין

ר"ן. (23) ד"ה חצייך. (24) ולפי הרשב"א והב"ח - אינה מקודשת.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. שותף שהקדיש חלקו וחזר ולקחה והקדישה, לרבי יוחנן – קדושה ואינה קריבה, ותמכר ויקריב אחרת תחתיה, ועושה תמורה, ותמורתה כיוצא בה, דס"ל בעלי חיים נדחים, ודיחוי מעיקרא הוא דיחוי.
- רש"י כותב: שלסוברים 1. אין דיחוי אלא בשחוטין ולא בבעלי חיים. 2. וכדעא שדיחוי מעיקרא לא הוא דיחוי – הבהמה קדושה, וקריבה, ועושה תמורה, ותמורתה כיוצא בה.
4. כששותף אחד הקדיש חציה ואח"כ חברו הקדיש את חציה השני – תוס' (25) כותבים: שקדושה ואינה קריבה, ותמכר ויקריב אחרת תחתיה, ואינה עושה תמורה, דשותפים אינם ממירים.

לא. המקדש שני חצאי אשה

[דף ז: ז]

הגמ' מסתפקת אם נחשב קידושין לחצאין ואינה מקודשת.

תוס' (26) כותבים: שהיינו רק כשאמר בלשון "הרי את מאורסת" אבל כשאמר לשון קידושין – מקודשת. דפשוטו קידושין בכולה. (27)

לב. בעלי חיים שנדחו

[דף ז: ז]

1. שותף שהקדיש חלקו וחזר ולקחה כולה והקדישה, לרבי יוחנן – הוא דיחוי.

רש"י מביא מ"ד הסובר: שאין דיחוי אלא בשחוטין, ותוס' מביאים בזה מחלוקת תנאים, במפריש נקבה לפסחו, שלת"ק – הואיל ונדחה ידחה, וימכרו ויביאו בדמיהם פסח, ולרבי שמעון – הולד יקרב לשם פסח, ורבי יוחנן כת"ק.

2. באופן שלא יכול לחול בו קדושת דמים – תוס' מביאים: שלרבי אושעיא – הואיל ונדחה ידחה, וכותבים: שאפשר לומר שאפי' ת"ק שבדין הקודם יכול לסבור שבאופן זה לא נדחים.

[דף ז: ז]

לג. "שתי בנותיך לשני בני בפרוטה"

הגמ' מסתפקת אם מקודשת.

תוס' (28) כותבים: 1. הספק רק בבנות קטנות אבל בגדולות פשוט שלא מקודשת. 2. הספק רק כשבירר מי למי, דאל"כ הוא קידושין שלא נמסרו לביאה, שקיי"ל כאביי דפליג על רבא וסובר שאינה מקודשת.

[דף ז: ז]

לד. המקדש בשיראי או בדבר שאינו קצוב בלא שעשו שומא

1. אם כשאמר לה "התקדשי לי בהן כמו שהן", לרבא וללישנא קמא בגמ' אליבא דרב יוסף – מקודשת, ולא צריכי שומא, וללישנא בתרא אליבא דרב יוסף – אינה מקודשת, כיון שלא היה שומא.

לפי רש"י (29) – לרב יוסף אינה מקודשת גם אם עשו שומא אחר קידושין.

2. כשאמר לה "שזה שווה חמישים" ולא שווה חמישים – אינה מקודשת.

3. כשאמר לה "שזה שווה חמישים" ושווה חמישים, לרבה – מקודשת, ולרב יוסף – אינה מקודשת.

4. להלכה: שיראי לא צריכי שומא.

תוס' בשם ר"ת כותבים: שזהו דוקא בשיראי ששומתן ידועה קצת לאנשים, אבל באבנים טובות ומרגליות שאנשים רגילים לטעות – צריכי שומא ואינה מקודשת, ושלכן נהגו העולם לקדש בטבעת שאין בה אבן.

[דף ז: ז]

לה. המקדש בשטר חוב

תוס' (30) מביאים: שלפי חכמים – שמין את הנייר ואם יש בו שוה פרוטה מקודשת, (ולרבי אלעזר – מקודשת

מקורות והערות

(25 ד"ה וחזר. 26 ד"ה חצייך, ובד"ה ונפשוטו. 27 ולפי הרשב"א והר"ח - אינה מקודשת, ולריטב"א מקודשת גם כשאמר לשון אירוסין. 28 ד"ה שתי. 29 ד"ה צריכי. 30 ד"ה רב.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

בעידי מסירה מדין "שטר" אע"פ שאין שוה פרוטה). ומפרשים: שלרבה וללישנא קמא אליבא דרב יוסף – זהו דוקא כשאמר לה "התקדשי לי בו כמו שהוא", וללישנא בתרא אליביה – צ"ל שמקודשת רק אם שמוהו תחילה ויודעת ששוה פרוטה.

לו. אם עבד עברי נקנה בשו"כ [דף ח.].

לפי רבה – אם ניתן בתורת כסף ויש בו שו"פ, נקנה גם כשזה לא דבר קצוב, ולפי לישנא בתרא אליבא דרב יוסף – אם אינו קצוב, לא נקנה בהם.

לז. עבד עברי אין נקנה בחליפין, עבד כנעני נקנה [דף ח.].

לתוס':⁽³¹⁾ עבד עברי אין קונה עצמו בחליפין, ואינו נקנה בחליפין.

לח. פדיון הבן ע"י הערכת החפץ יותר משווי [דף ח.].

1. כשהחפץ לא שווה חמש סלעים – אינו פדוי, ורק אם הכהן אומר "לדידי זה שווה חמש סלעים", בנו פדוי (עכ"פ לרבה), אך זהו דוקא אם אכן צריך זאת ושווה כך בשבילו.

2. כשהחפץ שווה חמש סלעים, לרבה וללישנא קמא ברב יוסף – הבן פדוי, וללישנא בתרא ברב יוסף – אין בנו פדוי, דצריך דבר קצוב.

לט. פדיון הבן ע"י כהנת [דף ח.].

לפי התירוץ השני בתוס' – ישראל הנשויילבת כהן יכול לקבל מעות בשביל אשתו למטרת פדיון הבן.

מ. המקדש במנה ונתן לה פחות [דף ח.].

1. כשאמר "מנה" סתם ונתן רק דינר – מקודשת וישלים, כרב הונא "שכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי".

2. כשאמר "מנה זו" ונמצא חסר דינר או דינר מנחושת באופן שיודעת שזה דינר מנחושת – מקודשת, דסברה וקיבלה.

3. כבדין הקודם באופן שאינה יודעת שזה דינר מנחושת – אינה מקודשת.

לרש"י⁽³²⁾ – אם ישלים מקודשת, ולתוס'⁽³³⁾ – לא מהני השלמה.

4. כשנמצא דינר רע – מקודשת ויחליף.

5. לענין אם יכולים לחזור בהם כל זמן שלא השלים, לתירוץ ראשון בגמ' – ב"מנה סתם" אינם יכולים לחזור, ואם כשאמר "מנה זו" יכולים לחזור, ולפי רב אשי – אם מונה והולך יכולים לחזור, אבל אם לא מונה והולך אינם יכולים לחזור, אלא א"כ הבעל לא קיים תנאו שאז המעשה בטל.

רש"י כותב: שדברי רב אשי ב"מנה סתם", (ומשמע מדבריו ש"במנה זו", יכולים לחזור גם כשלא מונה והולך).

מא. המקדש במשכון [דף ח.].

1. כשאמר "התקדשי לי במנה" והניח לה משכון שיש לו עליה – אינה מקודשת.

2. כשאמר "התקדשי לי במשכון זה והמשכון יהיה שלך" – לתוס':⁽³⁴⁾ פשיטא שמקודשת.

3. כשנתן לה משכון של אחרים – מקודשת מדרבי יצחק.

לפי תוס'⁽³⁵⁾ – זהו אף במשכון שניתן בשעת הלאותו.

מקורות והערות

(31) ד"ה ומאי. (32) ד"ה במנה זו. (33) ד"ה השתא. (34) ד"ה מנה. (35) ד"ה משכון.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

מב. התחייבות במשכון

[דף ח:]

האומר לחבירו "אתן לך מנה" והניח לו משכון, תוס'⁽³⁴⁾ כותבים: 1. הנותן יכול לחזור בו, והמקבל אינו יכול לעכב את המשכון. 2. אם הנותן אמר "אל תחזיר את המשכון עד שאתן לך המנה" – יכול המקבל מתנה לעכב את המשכון עד שיתן לו המנה. 3. בפועלים שחזרו בהם, הבעלים יכולים לעכב את הכלים שלהם, הואיל וגרמו לו פסד. 4. בשידוכין יש ליהדר יפה שיאמר "הרי אני מקנה כך וכך בגוף החפץ", ושמו בשידוכין לא אמרינן "מנה אין כאן משכון אין כאן" ומהני גם בלא שאמר "אני מקנה".

מג. בע"ח קונה משכון

[דף ח:]

לרש"י (בב"מ) – אפי' להתחייב באונסין, ולתוס' – רק בגניבה ואבידה ולא באונסין.

מד. ריבית דברים, לתוס':⁽³⁶⁾ אסורה מדאורייתא

[דף ח:]

מה. "התקדשי לי במנה" נטלתו וזרקתו אינה מקודשת

[דף ח:]

מו. כשאמרה "תנם לפלוני" או "הניחם במקום פלוני"

[דף ח:]

כשאמרה "תנם" – אינה מקודשת, כשאמרה "על מנת" – מקודשת.

רש"י ותוס' כותבים: שב"תנם" אינה מקודשת רק כשבתחילה הוא אמר "התקדשי לי" אבל כשהיא אמרה בתחילה "תנם" מקודשת מדין ערב.

מז. "התקדשי לי במנה" ואמרה "תנם על סלע"

[דף ח:]

על סלע שאינו שלה – אינה מקודשת, על סלע שלה – מקודשת, על סלע של שניהם – הגמ' נשארה בתיקו.

מח. "התקדשי לי בככר" ואמרה "תנהו לכלב" או "לעני"

[דף ח:]

1. בכלב שאינו שלה או בעני – אינה מקודשת, אפי' בעני הסמוך על שולחנה.

2. בכלב שלה – מקודשת.

3. בכלב שרץ אחריה – ספק בגמ'.

מט. כשאמר "תתן לי חפץ פלוני", והמוכר אמר "התקדשי לי בזה" וענתה "הבה מיהבה" או "הב"

[דף ט:]

1. אם ענתה "הבה מיהבה" – אינה מקודשת.

2. אם ענתה "הב", לרבינא – מקודשת, ואילו לרב סמא בר רקתא, וכן הגמ' פוסקת – אינה מקודשת.

נ. כתיבת שטרי גיטין וקידושין ושטרי קנין

[דף ט:]

1. שטרי קידושין – הבעל כותבו. תוס' מביאים: שה"ה שטרי גיטין.

2. שטרי מכר – המוכר כותבו, לתירוץ א' בגמ' – הלכתא נינהו, לרש"י: הלכה למשה מסיני, לפירוש שני בתוס': הלכות מדינה, ולפי תירוץ ב' בגמ' – זהו מפסוקים.

נא. נוסח קידושי שטר באב המקבל קידושין לבתו

[דף ט:]

כשלא בגרה – אומר "בתך מקודשת לי", בבגרה – אומר "הרי את מקודשת לי".

נב. כתיבת שטרי אירוסין צריכה להיות לשמה

[דף ט:]

מקורות והערות

(36) ד"ה צדקה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

נג. דעת בכתיבת שטרי אירוסין [דף ט:]

1. דעת הבעל – צריך להיות.
2. דעת האשה, לרבא ורבינא – אין צריך שיהיה, ולרב פפא ורב שרביא – צריך.

נד. דעת וקנין בכתיבת שטרי פסיקתא [דף ט:]

לרש"י: אין העדים יכולים לכותבן אלא מדעת שניהם.

נה. קנין בשטרי פסיקתא [דף ט:]

שטרי פסיקתא אין צריך להיות עם קנין.

לתוס' בשם הרשב"ם – זהו רק כשמתוך התנאים עמדו וקידשו, ולר"ת – דוקא בנישואין ראשונים, ודוקא כשאב משיא את בתו, אבל בנישואין שניים, או כשאחיה ואמה פוסקין עבודה צריך קנין.

נו. הדרשות שלומדים חז"ל מ"ובעלה" [דף ט:]

1. שאשה נקנית בביאה.
2. שאמה עבריה לא נקנית בביאה.
3. לפי רבא – שקידושין שאין מסורים לביאה לא הוו קידושין.

נז. ביאה שלא כדרכה [דף ט: י.]

לת"ק – בביאת אחר שלא כדרכה לא הוי בעילה, אביי אליביה כותב: שמודה ת"ק שהבעל עושה אותה "בעולה" גם כשבעלה שלא כדרכה, ולפי רבי – לענין קטלא נחשבת לבעולה, רבי זירא סובר: שלענין "קנס" של האונס בתולה, מודה רבי שלא נחשבת לבעולה, וכולהו משלמי קנס.

נח. גדול הבא על קטנה שהיא ערוה עליו [דף י.]

לפי רבי יונתן – חייב (כבא על הגדולה), ולפי רבי יאשיה – פטור.

לפי רש"י – פטור לגמרי ובכל מקרה, ולפי ר"ת – מחלוקתם רק כשבא על קטנה מאורסה (ורק אליבא דר"מ – עיין בתוס'), אבל גדול הבא על קטנה נשואה, הגדול חייב חנק, ושכו"ע בדעת חכמים – גדול הבא על קטנה מאורסה חייב סקילה.

תוס' כותבים בדעת רש"י: שמחלוקתם אליבא דר' יעקב בר' אבא בסנהדרין ורק בבא על קטנה מאורסה, אבל בנשואה מודה ר' יונתן שפטור.

נט. קידושי ביאה בהעראה [דף י.]

כל הבעל דעתו על גמר ביאה, ולכן אין כהן גדול יכול לקדש בתולה בביאה, דבתחילת ביאה נעשית בעולה.

לפי התוס' בשם הרשב"א – מותר לכה"ג לקדש בביאה באם יהיה דעתו שהקידושין יהיו בתחילת הביאה, וגם פרש ממנה מיד אחר תחילת הביאה, לפי הריב"ם – רק אם מפרשים שרצונם שהקנין יחול בתחילת הביאה, לפי ר"ת – יכול לקדש רק אם סוברים כמ"ד העראה זו הכנסת עטרה, ולפי רבינו ניסים גאון – לא משכחת ליה אופן שכה"ג יקדש בביאה.

ס. קבלת גירושין ע"י האב [דף י.]

האב זכאי לקבל גט בתו הקטנה.

לפי תוס' – דוקא אם לא נשאת אבל משנשאת אינו יכול לקבל גיטה.

סא. נשואה ושומרת יבם בת ישראל לכהן לענין אכילתם בתרומה [דף י:]

1. נשואה – אוכלת.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחודרות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

2. שומרת יבם – מתוס⁽³⁷⁾ משמע: שאינה אוכלת אפי' מדאורייתא.

ס.ב. ארוסה בת ישראל לכהן לענין אכילתה בתרומה [דף י:]

1. מדאורייתא, לעולא – אוכלת, לפי פשטות הברייתא בסוגיין וכן מפרשה רנב"י – לרבי יהודה בן בתירה אוכלת, וליוחנן בן בג בג אינה אוכלת, ולרבינא – לכו"ע אוכלת.

2. מדרבנן – אינה אוכלת.

תוס⁽³⁸⁾ כותבים: לרבינא המחלוקת רק כשהתקדשה בכסף אבל נתקדשה בביאה לכו"ע אוכלת, ולפי רנב"י – אינה אוכלת אפי' קידשה בביאה.

3. הטעם שמדרבנן אינה אוכלת, לעולא – שמא תשקה, לרבינא אליבא דבן בג בג – משום סימפון. ונפק"מ "קיבל מסר והלך".

כשקיבל הבעל עליו את המומין – משום סימפון אין ומשום דעולא יש.

מסר והלך – משום סימפון איכא אבל משום שמא תשקה ליכא.

4. הגיע הזמן ולא נישאו – תוס⁽³⁹⁾ מביאים: שלמשה ראשונה – אוכלת, ולמשה אחרונה – אינה אוכלת עד שתכנס לחופה.

ס.ג. סימפון בעבדים [דף יא.]

1. סימפון – אינו מבטל מקח.

2. כשנמצא העבד קוביוסטוס – הגיעו ואין המקח בטל.

לרש"י – היינו גונב נפשות, ולתוס' בשם רבינו חננאל – היינו משחק בקוביא.

3. כשנמצא העבד ליסטים מזויין או מוכתב למלכות, לרש"י – אין המקח בטל, דסבר וקיבל, לר"ת – המקח בטל, ורבינו אליהו מפרש בדעת רש"י – שאם לפני שהמוכר קיבל מעות המקח בטל, ואם אחר שקיבל מעות סבר וקיבל, ואין המקח בטל.

ס.ד. לב"ש אשה מקפדת שלא להתקדש בפחות מדינר, ואם פשטה ידה מקודשת [דף יא.-יב.]

ס.ה. שבעת הדיינים במודה במקצת "הטענה ששתי כסף וההודאה שוה פרוטה" [דף יא:]

רש"י מביא: שלפי רב – הכפירה ב' כסף, ולפי שמואל – הטענה עצמה ב' כסף וכפירה והודאה שו"פ.

ס.ו. המקדש בדבר השווה פחות משוה פרוטה [דף יב. יב:]

1. בדבר שיש ספק אם שוה פרוטה במדי, לשמואל – מקודשת קידושי ספק שמא שו"פ במדי, ולרבי חסדא לאביי ורבא – אפי' מספק אינה מקודשת.

2. בדבר שודאי עכשיו אינו שוה פרוטה במדי באופן ששמעו שיש עדים שבשעת קידושין היה שוה פרוטה, לפי רב חסדא – כל שלא באו עדים אינה מקודשת, ולפי אביי ורבא – הרי היא בספק קידושין.

תוס⁽⁴⁰⁾ כותבים: שמחלוקתם רק כשיש קול שיש עדים שבהוא יומא היה שוה פרוטה, אבל אם יש עדים שבשעת קידושין הדבר היה שוה פרוטה – לכו"ע ראוי להחמיר בזה.

ס.ז. המבטל גיטו [דף יב:]

לרב יוסף: רב היה מלקה את המבטל גיטו, ולנהרדעי: רב לא היה מלקה על כך.

מקורות והערות

(37) ד"ה ומה. (38) ד"ה רבינא. (39) ד"ה עד. (40) ד"ה והאיכא.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לרש"י – הכוונה למי שמבטל את שלוחו, (ובדיעבד מבוטל), ולתוס' – הכוונה למי שמבטל בפני בי"ד שלא בפני השליח. תוס' מביאים: שאיכא מ"ד שאם ביטלו בבי"ד מבוטל, ואיכא מ"ד שלא מבוטל.

סח. לדור בבית חמותו [דף יב:]

1. לרב יוסף – רב היה מלקה על מי שדר בבית חמותו, ונהרדעי סוברים: שלא היה מלקה.
- רש"י⁽⁴¹⁾ מפרש: שמדובר אחר נישואין, דחיישינן שיכשל בה. תוס' כותבים: שכיום סומכים על דעת נהרדעי, וכן שרב מודה באופן שדרים בלא שכירות.
2. כשאותו חתן חשוד על העריות – לכו"ע מכין אותו מכת מרדות גם אם רק עובר מבית חמותו.

סט. שתיקה האשה בשעת מתן מעות או לאחריו [דף יב: יג.]

1. שתיקה בשעת מתן מעות – מקודשת.
2. שתיקה לאחר מתן מעות לשם פיקדון וחזר ואמר "התקדשי לי בו" – אינה מקודשת.
3. שתיקה לאחר מתן מעות לשם קידושין בחפץ שאינו שו"פ, ואחר שקיבלתו אמר לה "שיש בתוכו שו"פ", לרבא – אינה מקודשת, לרב הונא בריה דרב יהושע – מקודשת.
4. שתיקה לאחר מתן מעות שניתנו לה בתורת החזרת חוב או גזל, ולא בדשיך – אינה מקודשת, ואם בדשיך ושתיקה – מקודשת.

ע. המקדש בחפץ שגזל ממנה [דף יג:]

1. כשאמרה שמעונינת בקידושין או בדשיך – מקודשת.
2. כשלא שדיך ובשעת מתן מעות שתיקה – אינה מקודשת.

עא. קרקע אינה נקנית בפחות משו"פ בתורת כסף [דף יג:]

עב. לכתחילה יש להקדים הקרבת חטאת לעולה [דף יג:]

עג. אם שיעבודא דאורייתא [דף יג:]

לרב יהודה – שיעבודא לאו דאורייתא, ולרבי יוחנן – דאורייתא, וכן הגמ' פוסקת.

עד. מילוה בשטר ובעל פה לגבות מיורשים ומלקוחות [דף יג:]

1. מלוה בשטר – גובה מיורשין ומלקוחות.
  2. מלוה על פה, למ"ד שיעבודא דאורייתא – כמילוה בשטר, ולמ"ד לאו דאורייתא – אינו גובה.
  3. להלכה: רב פפא אומר, הילכתא מילוה על פה גובה מן היורשין ולא מלקוחות.
- תוס' כותבים: שדבריו רק במילוה הכתובה בתורה, כנוקין, ערכין, וקרבן, אבל במילוה שאינה כתובה בתורה, כהלוהו מעות – רב פפא סובר שגובה מיורשין ולא מלקוחות.

עה. אשה קונה עצמה בגט ובמיתת הבעל [דף יג:]

עו. חליצה ביבמה [דף יד:]

1. מצוה על כל העומדים לומר "בית חלוץ הנעל".
2. כיון שחלץ הותרה לכל ישראל.

מקורות והערות

(41) ד"ה ועל חתנא.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. רק בנעל יוצאת ולא בגט.
4. יוצאת אפי' כשהחליצה היתה בנעל של כל אדם.
5. צריך דוקא נעל הראוי לו, ולא בנעל גדול שאין יכול להלך בו, ולא בקטן שאין חופה רוב רגלו, ולא למסולים שאין לו עקב.
6. החליצה כשרה רק בבי"ד של ישראל ולא בשל עכו"ם או בשל גרים.

עז. קניני עבד עברי אמה עבריה ונרצע [דף יד :-טז.]

1. עבד עברי שמכרוהו בי"ד או מוכר עצמו לישראל או אמה עבריה – נקנה בכסף ובשטר.
2. עבד עברי הנמכר לעכו"ם – בכסף. לפי ר"ת⁽⁴²⁾ – אינו נקנה בשטר.⁽⁴³⁾
3. נרצע – ברציעה.

עח. קניני עבד עברי אמה עבריה ונרצע לקנות את עצמו [דף יד :-טז.]

1. מכרוהו בי"ד – בשנים, ביובל, בגירעון כסף, ובמיתת האדון באם לא השאיר בן. רש"י⁽⁴⁴⁾ מוסיף: בשטר.
2. אמה עבריה – יתירה עליו שקונה עצמה בסימנים ובמיתת האדון גם אם יש לו בן.
3. נרצע – ביובל ובמיתת האדון גם אם יש לו בן, ואיתותב ר"ל שאמר שיוצאת גם במיתת האב.
4. מוכר עצמו לישראל – יוצא ביובל. לפי ת"ק – לא יוצא בשנים, ולפי רבי אליעזר – יוצא.⁽⁴⁵⁾
5. מוכר עצמו לעכו"ם – יוצא ביובל ובמיתת האדון, אבל בשנים, לרבי – אינו יוצא, ולרבי יוסי ור"ע – יוצא.

עט. עכו"ם כל קנינו בכסף [דף יד:]

רש"י מפרש: כל קנינו של עכו"ם מישראל זה בכסף ולא במשיכה, ותוס' מפרשים: שכל קנינו של עכו"ם בעבד עברי הוא רק בכסף ולא בשטר.

פ. ההבדלים בין מוכר עצמו לישראל למכרוהו בי"ד [דף יד:]

1. לענין אופן מכירתו ואופן יציאתו – עיין מה שכתבנו בשני הנושאים הקודמים.
2. לענין שאר דברים, לרבי אליעזר – דינו של מוכר עצמו כדין מכרוהו בי"ד שיכול למכור עצמו לשש ויתר משש, (לרש"י – כשלא התנה סתמו לשש), ונרצע, מקבל הענקה, רבו מוסר לו שפחה כנענית, ולפי ת"ק – שונה הוא ממכרוהו בי"ד, דאינו נמכר לשש ויתר שש, לא נרצע, לא מקבל הענקה, ואין רבו מוסר לו שפחה כנענית. רש"י⁽⁴⁶⁾ כותב: שאסורה לו.
3. להלכה: לתוס'⁽⁴⁷⁾ בפירושם הראשון – כת"ק, ולר"ת ור"י – בענין הענקה כרבי אליעזר, ושמא גם בדין מוכר עצמו ושאר דברים.

פא. שיעבודא דרבי נתן [דף טו.]

1. בעבד עברי, לפי ת"ק ורבי אליעזר – לא אמרינן שיעבודא דרבי נתן לגבות מהאדון ליתן לבעל חובו.
2. בבע"ח – תוס'⁽⁴⁸⁾ מביאים: שיש מדקדקין מסוגייתנו שלא אמרינן שיעבודא דרבי נתן, וחולקים וסוברים: שכן אומרים שיעבודא דרבי נתן.

מקורות והערות

(42) בתוד"ה הואיל. (43) דבריו עכ"פ לקושית הגמ'. (44) דף טז. ד"ה גופו קנוי. (45) הריטב"א והרמב"ם פוסקים: שיוצא גם בגירעון כסף. (46) ד"ה אין רבו. (47) ד"ה ואידך. (48) ד"ה אבל.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. בשכירות דפועל, לרבי אליעזר – אומרים, לרבינו נתנאל אליבא דת"ק – לא אומרים.

פב. גאולת עבד עברי "באלה" [דף טו:]

1. הנמכר לעכו"ם – נגאל באלה.

2. שאר העבדים, לרבי – לא נגאלים באלה, (ולפי רבנן בדף כא. – הוי ספק).

פג. עבד עברי הנגאל באלה אם לשיעבוד או לשיחרור [דף טו:]

לרבי – לשיחרור, לריה"ג – בקרובים לשיחרור, בשאר אנשים לשיעבוד, לר"ע – להיפך, שבקרובים לשיעבוד ובשאר אנשים לשיחרור.

פד. שטר אמה עבריה [דף טז:]

לפי רב הונא – האדון כותב "בתך קנויה לי" ונותנו לאב, ולרב חסדא – האב כותבו.

פה. תוס'⁽⁴⁹⁾ מסתפקים אם מחילה צריכה קנין [דף טז:]

פו. ענק עבד עברי ואמה עבריה [דף טז:]

1. לעצמו ולא לבעל חובו, ואם מת העבד, לגירסא שלפנינו – לכו"ע ליורשים.

2. ענק אמה עבריה – לאב, ואם אין לה אב – נותנים לבת ולא לאחים.

פז. הזכאים להענקה ובורח [דף טז:]

1. היוצא בשנים, ביובל, במיתת דאדון, ואמה עבריה בסימנים – מקבלים הענקה.

2. מוכר עצמו, לרבי אליעזר – מעניקים, לת"ק – לא מעניקים.

3. היוצא בגירעון כסף, לת"ק ור"ש – לא מעניקים, לר"מ – מעניקים.

4. בורח חייב להשלים את ימי הבריחה. רש"י⁽⁵⁰⁾ כותב: שאם השלים מקבל הענקה.

5. בורח שפגע בו יובל – לא מקבל הענקה. רש"י מפרש: שפגע בו יובל אחרי כן למחרת.

פח. השלמת העבודה בעבד עברי ופועל שחלו [דף טז: יז:]

1. חלה שלש ועבד שלש או חלה יותר משלש ויכול לעשות מעשה מחט – אין חייב להשלים.

2. חלה יותר משלש ואינו יכול לעשות מעשה מחט – חייב להשלים.

פט. מלמד תינוקות שחלה [דף יז:]

תוס'⁽⁵¹⁾ כותבים: אם חלו יותר מחצי זמן – צריכים להשלים, ואם פחות מחצי זמן – יש הסובר שדינו כדין עבד עברי שלא צריך להשלים, ותוס' חולקים וסוברים: שנוטלים שכרם רק כפי שלימדו.

צ. הסכום והדברים הניתנים בהענקה [דף יז:]

1. סכום הענקה, לר"מ – חמש עשרה סלעים, לרבי יהודה – שלושים, ולר"ש – חמישים.

2. הניתנה, לר"מ – חמש מצאן, חמש מגורן, חמש מיקב, ויכול לתת פחות מסוג אחד ולהשלים מסוג אחר, ולפי רבי יהודה ור"ש – מכל דבר שישנו בכלל "ברכה", לרבי שמעון: כספים אינם בכלל ברכה אבל פרדות בכלל ברכה, ולפי ראב"י: יצאו פרדות.

תוס'⁽⁵²⁾ מביאים שתי שיטות: אם לראב"י אם יצאו רק פרדות ולא כספים או שכ"ש שלמעוטי כספים.

מקורות והערות

(49) ד"ה והרב. (50) ד"ה השלמה בעי. (51) ד"ה חלה. (52) ד"ה למר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. לפי ר"מ – אם נתברך הבית בגללו מוסיפין לו, ואם לא נתברך לא ממעטים, ולפי ראב"ע – רק אם נתברך הבית בגללו מעניקים לו ואם לא נתברך לא מעניקים.

צא. גוי יורש את אביו הגוי אבל לא את אביו הגר

[דף יז: יח.]

צב. ירושה בגר וחיוב החזרת הלואה ופיקדון ליורשיו

[דף יז: יח.]

1. גר את אביו העכו"ם – יורש מדרבנן ולא מדאורייתא, שמא יחזור לסורו.

2. גר את אביו הגר – לא מדרבנן ולא מדאורייתא.

3. הלווה מן הגר ומת הגר – יש חילוק אם לידתו היתה בקדושה.

לרש"י – אם לידתו בקדושה אמרינן "רוח חכמים נוחה הימנו", דמיחלף בישראל גמור, ושאם אין לידתו בקדושה אין רוח חכמים נוחה הימנו, ולר"י (בתוס') – להיפך.

4. בפיקדון – ר"ת אומר: שדברי רש"י הם רק בהלואה, כדי שלא ישלם רעה תחת טובה, אבל בפיקדון שאין סברא זו רש"י מודה, שהמחזיר אין רוח חכמים נוחה בימנו.

צג. עבד עברי אם נמכר ונשנה

[דף יח:]

1. לפי רבא – יש חילוק בין גניבה אחת לשתי גניבות.

לפי רש"י⁽⁵³⁾ – רק בשתי גניבות חוזר ונמכר אפי' לא עמד בדין עד שגנב שתייהם ואינו שווה אלא דמי אחת, אבל בגניבה אחת אינו חוזר ונמכר בשביל חציה, ולפי תוס' – להיפך.

2. לפי אב"י – יש חילוק בגנב מאדם אחד לשני בני אדם.

לפי רש"י⁽⁵⁴⁾ – כשגנב מאדם אחד לא חוזר ונמכר אפי' גנב ממנו כמה פעמים, כיון שיש העמדה בדין אחת על שתייהן אבל כשגנב מב' בני אדם ויש העמדה בדין על כל גניבה חוזר ונמכר על כל גניבה וגניבה, וכן חוזר ונמכר כשגנב מאדם אחד ועמד בדין ונמכר ויצא לחופשי ושוב גנב מאותו אדם, ולפי תוס' – אינו תלוי בהעמדה בדין, אלא שאם גנב מאדם אחד נמכר וחוזר ונמכר, ומשני בני אדם אינו נמכר ונשנה.

3. גנבתו אלף ושווה חמש מאות, לת"ק – נמכר וחוזר ונמכר, ולרבי אליעזר – אינו נמכר כלל.

לפי תוס'⁽⁵³⁾ – המחלוקת רק כשגנב פעם אחת מאדם אחד.

צד. זכות האב במכירת בתו

[דף יח: יח:]

1. לשפחות אחר שפחות, לר"ש – אינה נמכרת ונשנית, לת"ק – כן.

לרש"י – רבי אליעזר כר"ש ור"ע כת"ק, ולפי ר"ת – להיפך.

2. לאישות אחר אישות – יכול. רש"י⁽⁵⁵⁾ מפרש: דוקא לפני שבגרה, והכסף שלו.

3. לשפחות אחר אישות, לת"ק ולר"ש – אי אפשר.

לגירסת רש"י – רבי אליעזר סובר שיכול ור"ע שלא יכול, ולגירסת ר"ת – להיפך.

4. לאישות אחר שפחות, לת"ק – אפשר, לר"ש – אי אפשר.

5. אחרי קידושי יעוד, אם יעוד נישואין עושה – אינו יכול למוכרה או לקדשה, שהרי יצאה מרשותו לגמרי, אך לפי מסקנת הגמ' ש"אירוסין עושה" – אם סוברים מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו – אין דינו כאישות, ולכן כשרוצה למוכרה הוי כשפחות אחר שפחות הנ"ל דין 1, וכשרוצה לקדשה הוי כאישות

מקורות והערות

(53) ד"ה כאן. (54) ד"ה אלא. (55) ד"ה מוכר אדם.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אחר שפחות הנ"ל, בדין הקודם, (שלת"ק בשניהם אפשר, ולר"ש בשניהם אי אפשר), ואם סוברים "מעות ראשונות לקידושין ניתנו" – היעוד כאישות, שאם אחר היעוד רוצה לקדשה – אפשר. (וע"ע במורחב).

צה. כפיית בי"ד את בני המשפחה לפדות עבד עברי ואמה עבריה [דף יח.]

1. עבד עברי – אין כופין את בני המשפחה לפדותו.

2. אמה עבריה, לפי מ"ד אדם מוכר את בתו לשפחות אחר שפחות – כופין את האב לפדותה אבל לא את בני המשפחה, ולפי מ"ד שאין אדם מוכר את בתו אחר שמכרה פעם אחת – לרש"י: (56) אם יש לאב כסף כופין אותו לפדותה, ותוס' (57) כותבים: דשמא כופים את בני משפחתה לפדותה בע"כ דאב.

צו. הדרשות שלומדים חז"ל מהפסוק "בבגדו בה" [דף יח:]

לפי רבי עקיבא – למדים שאין אדם רשאי למכור את בתו אחר אישות או קידושי יעוד, ולפי ר"א – למדים שאחרי שמכרה או קידשה קידושי יעוד אין יכול לחזור למוכרה, ולפי רבי שמעון – שאין מכירה אחר מכירה או אחר אישות.

צז. יעוד אירוסין עושה [דף יח:]

צח. זכות האב למכור את בתו לקרובים או לפסולים [דף יח:--כ.]

1. לפסולים – יכול.

2. לקרובים, לרבי אליעזר – יכול, לחד ברייתא אליבא דרבנן – מוכרה לאביו אבל לא לבנו, ולפי חד ברייתא אליבא דרבנן – אין מוכרה לא לאביו ולא לבנו.

צט. אין יעוד אלא לבנו הגדול ולא לקטן, דאין יעוד אלא מדעת [דף יט.]

ק. יבם בן תשע הבא על יבמתו [דף יט.]

לרש"י – קנאה מדאורייתא, לתוס' – מדרבנן.

קא. יעוד אמה מדעתה והסכמתה [דף יט.]

לפי אב"י בריה דרב אבהו – ר' יוסי בר יהודה ס"ל: 1. שמעות הראשונים לאו לקידושין ניתנו. 2. שצריך את דעת הבת, וחכמים חולקים עליו בשני הדינים, ולפי רב נחמן בר יצחק – צריך את דעת הבת, דהיינו גם אם נאמר שר' יוסי בר יהודה ס"ל: מעות הראשונים לקידושין ניתנו.

קב. האב יכול לומר לבתו הקטנה "צאי וקבלי קידושין" [דף יט.]

קג. יד לקטן [דף יט.]

תוס' כותבים: שאם יש דעת אחרת מקנה – זוכה מדאורייתא, ואם אין דעת אחרת מקנה – אינו זוכה, ומתקנת חכמים שקטן זוכה במציאה אף שאין דעת אחרת מקנה.

קד. המקדש במילוח שיש לו עליה משכון [דף יט.]

מקודשת, תוס' (58) כותבים: שמקודשת בין במשכון שלא בשעת הלואה ובין בשעת הלואה, ואף אם בשעת הקידושין המשכון בבית המקדש.

קה. המוכר את בתו והלך וקידשה לאחר [דף יט:]

לפי רבי יוסי בר יהודה – מקודשת לשני, ולפי רבנן – אם רצה לייעד מייעד.

מקורות והערות

(56) ד"ה בע"כ. (57) ד"ה אמר. (58) ד"ה במלוח.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קו. המוכר את בתו ע"מ שהאדון לא ייעדה [דף יט:]

לפי ר"מ – תנאו קיים, ולא נקרא מתנה על מה שכתוב בתורה, כיון שיכול למכור רק לאמה, ולפי רבנן – אם רצה ליעד מייעד, דמתנה על מה שכתוב בתורה אין תנאו קיים.

קז. הדרשות שלומדים חז"ל מהפסוק "בגפו יצא" [דף כ.]

לת"ק – שאינו יוצא בראשי איברים, לראב"י – שאם יש לו אשה ובנים רבו מוסר לו שפחה כנענית (אפי' בעל כרחו – רש"י), וכשאיין לו – אינו מוסר לו.

קח. פדיון עבד עברי כשהוקר או הוזל [דף כ.]

מחשבין לו לקולא, דהיינו שכשנתייקר – מחשבין לו כפי שהיה בזמן המכירה, ואם הוזל – כפי מחירו בשעת הפדיון.

קט. גאולת שדות ועבד עברי [דף כ: כא:]

1. המוכר שדה אחוזה – אינו יכול לגאול מכספי הלוואות, אין נגאל לחצאין, ביובל חוזרת לבעליה בלא פדיון, יכול לגאול משנה שלישית והלאה, נגאל אף ע"י קרובים אפי' בע"כ של לוקח⁽⁵⁹⁾, והקרוב קרוב קודם, לרבי יהושע: רשות לכל קרוב לגאול ולא חובה, ולרבי אליעזר: יש חובה למי שראוי ליורשו.

2. בתי ערי החצרים – כשדה אחוזה חוץ מזה שיכול לגאול מיד.

3. המוכר בית בבתי ערי חומה – יכול לגאול מיד, אחר שעבר שנה מהמכירה בלא שנגאל נחלט לקונה לצמיתות, אינה חוזרת לבעליה ביובל. לפי רבי שמעון – לווה וגואל וגואל לחצאין, ואינו נגאל לקרובים, ולפי רבנן – אינו לווה וגואל ואינו גואל לחצאין, הגמ' מסתפקת אם נגאל בקרובים, (הספק הוא רק לרבנן אבל לר"ש פשיטא שאינו נגאל – רש"י). רב ששת פוסק שאינו נגאל.

4. המקדיש שדה אחוזה – יכול לגאול לחצאין, יכול לגאול מיד עד היובל, אם לא נגאל עד היובל – השדה יוצאה לכהנים.

5. עבד עברי המוכר עצמו לעכו"ם, לפי רב ששת ולפי רבינא – אינו יכול ללוות ולגאול ולא יכול לגאול עצמו לחצאין, יכול לגאול עצמו מיד, יוצא ביובל, חובה על הקרובים לגאול אותו, כדי שלא יטמע בין העובד כוכבים, והקרוב קרוב קודם, גם אחרים שאינם קרובו יכולים לגאול אותו. (לפי ריה"ג לעיל דף טז: – באלה לשיחרור בשאר כל אדם לשיעבוד, ולפי ר"ע – להיפך, ולפי רבי תמיד לשיחרור).

6. עבד עברי הנמכר לישראל – יוצא ביובל, יכול לגאול את עצמו מיד, לפי רבי – אינו נגאל בקרובים, והגמ' מסתפקת אם רבנן חולקים עליו.

קי. במה רוצעים והיכן [דף כא:]

1. סוג המרצע, לרבי יוסי בר יהודה – בכל דבר שניקח ביד אפי' לא של מתכת, ולפי רבי – רק בשל מתכת, דבר אחר: "המרצע" להביא המרצע הגדול.

2. מקום הרציעה, לפי רבי אלעזר יודן בריבי – אין רוצעין אלא באליה, דהיינו במקום הרך שבאוזן, ולפי חכמים – בתנוך האוזן.

קיב. רציעת עבד עברי כהן ונתינת שפחה כנענית לו [דף כא:]

1. לענין רציעה, לפי רבי אלעזר יודן בריבי – נרצע, דאינו נעשה על ידי זה בעל מום, ולפי חכמים – נעשה מום ולכן אינו נרצע.

מקורות והערות

(59) עיין רש"י דף כא. ד"ה נגאל בקרובים.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

2. ליתן לו שפחה כנענית, לפי רב – מותר, (ואפי' ביאה שניה – תוס'), ולפי שמואל – אסור, ואיתותב שמואל.

קיב. יפת תואר לכהן [דף כא:]

1. ביאה ראשונה: ללשון א' – לכו"ע מותר, ללשון ב' – לרב מותר לשמואל אסור.

2. ביאה שניה: ללשון א' – לרב מותר לשמואל אסור, ללשון ב' – לכו"ע אסור.

קיג. פרשת יפת תואר חידוש הוא [דף כא:]

קיד. אופנים שעבד עברי אינו נרצע, והאדון חייב במזונות בניו ובנותיו [דף כב.]

1. כאשר הוא כהן ואליבא דחכמים (הנ"ל נושא קיא), דס"ל דנעשה בעל מום.

2. כשלא אמר "אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי", ב' פעמים אחת בתחילת פרוטה אחרונה ואחת בסופה.

רש"י מפרש: "בתחילת" זהו כשמגיע להתחיל פרוטה אחרונה, ו"בסופה" זהו אחר שהתחיל בה.

3. כאשר אין לו או לאדונו אשה ובנים.

4. כאשר לא אוהב את אדונו או להיפך.

5. כאשר אחד מהם חולה, והגמ' מסתפקת: כששניהם חולים.

6. האדון חייב לפרנס את בניו ובנותיו הקטנים של העבד עברי.

קטו. קניני עבד כנעני ושיחרורו [דף כב:]

1. עבד עברי נקנה, לפי חכמים – בכסף, בשטר, ובחזקה, (כיצד: הליבשו, הנעילו, הרחיצו, הוליך כליו אחריו לבית המרחץ, וכשהגביה לרבו), ואומר שמואל: דה"ה במשיכה, ולפי רבי שמעון – גם כשרבו הגביהו.

2. עבד כנעני קונה עצמו – בכסף ובשטר, (ולמ"ד שא"צ גט שיחרור – ה"ה בראשי איברים, כדלקמן דף כד. ובתוד"ה תנא).

קטז. כשקרא לבהמה או לעבד ובאו אליו אם הוא קנין [דף כב:]

אם קרא למטרת קניה לבהמה או לעבד קטן ובאו אליו – קנאן בקנין משיכה. אבל בעבד גדול שמדעתו הולך – לא קנאו.

קיז. נכסי גר שמת בלא יורשים [דף כג.]

1. כשהגר מת והשאיר עבדים, לרבנן דאבא שאול – בין גדולים ובין קטנים קנו עצמם בני חורין, ולאבא שאול – גדולים זכו בעצמם, קטנים כל הקודם זכה בהם.

2. כשהגר גוסס – מר זוטרא סובר: שאחרים יכולים לקנותם בחזקה, באופן שיאמרו להם לשמשם מחיים עד מיתת הגר. ללשון א' בגמ' – דבריו "שישמשו" היו בעבד גדול, וללשון השני – דבריו היו בעבד קטן.

לפי גירסת רש"י ולפי פירושו הראשון של ר"ת, וכן לפירושו השני של ר"ת אליבא דל"ק בגמ' – לכו"ע אמירתו "שישמשו" מהני אפי' בעבד גדול, ולפי הפירוש השני של ר"ת אליבא דלישנא בתרא בגמ' – אין האחר יכול לזכות בעבד גדול אף שמסכים להשתעבד, הואיל ולגדול יש יד לזכות, ושלפי רבנן – גם לא יכול לזכות בעבד קטן, ואילו לפי שיטת ר"י אליבא דרבנן – אין האחר יכול לזכות אפי' בעבד קטן, ושאלבא דאבא שאול (עכ"פ ללישנא קמא אליביה) – חזקת האחר בעבד זוכה בו אפי' בעבד גדול,

(ונראה שללישנא בתרא – זהו דוקא בקטן, אבל בגדול הוא קודם לזכות בעצמו, וללישנא זו הדינים כמו לר"ת בפירוש השני הנ"ל).

יח. האופנים שעבד כנעני קונה עצמו בכסף ובשטר

[דף כג.]

לפי ר"מ – בכסף רק ע"י אחרים גם שלא מדעתו ואפי' בעל כרחו, ובשטר רק ע"י עצמו, (דגיטו וידו באין כאחד), אבל לא ע"י אחרים שלא מדעתו, לפי רבנן – בכסף ובשטר ע"י עצמו, ובלבד שהכסף יהא משל אחרים, (כשנתנו לו ע"מ שאין לרבו רשות בו – רש"י, וכדעת רב ששת), וכן ע"י אחרים אף שלא מדעתו, דזכות הוא לעבד שיצא לחירות וזכין לאדם שלא בפניו. לרש"י אליבא דר"ש בן אלעזר – בין בכסף ובין בשטר רק ע"י אחרים ואפי' שלא מדעתו, ומשום דס"ל 1. "אין קנין לעבד בלא רבו, 2. לא אמרינן גיטו וידו באין כאחד.

קיט. בשטר ע"י אחרים כשעומד וצווח

[דף כג:]

לפי דעת הוי"מ בתוס' – לכו"ע אינו יכול לצאת לחירות.

קכ. מודר הנאה מכהן

[דף כג:]

לפי פירוש א' בתוס' (60) – לרב הונא בריה דרב יהושע מותר לכהן להקריב לו קרבנותיו, דכהנים שלוחי דרחמנא הם, ולפירושה השני – הוי ספק.

קכא. קנין לעבד בלא רבו

[דף כג:]

1. אין קנין לעבד בלא רבו.
  2. כשאחרים עשו תנאי "ע"מ שאין לרבו רשות בו", לפי רב ששת – רק לר"מ התנאי לא מהני אבל לרבנן מהני, ולפי ר' אלעזר – לכו"ע לא מהני התנאי.
  3. כשאחרים עשו תנאי "ע"מ שיצא בו לחירות", לפי ר' אלעזר – לר"מ לא מהני התנאי, ולרבנן מהני.
- לפי ר"ת – מוכח ממסכת נדרים שלרב ששת מהני תנאי זה אפי' לר"מ, והלכה כר"מ כפי שהסבירו רב ששת, ור"י את ראיות ר"ת.

קכב. קנין לאשה בלא בעלה

[דף כג:]

1. מה שקנתה אשה קנתה בעלה.
2. לפי התוס' (61) בשם ר"י – הבעל קונה רק את הפירות ולא את הגוף, ולכן ילקח במתנה קרקע והבעל אוכל פירות. (62)
3. כשהבעל נותן לאשתו מתנה – תוס' (61) כותבים: שזוכה גם בגוף.
4. כשאחרים עשו תנאי – תוס' (61) מביאים: שלרב מהני רק כשהתנו "ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהם אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך", ולפי שמואל מהני גם אם התנו "ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהם ומה שתציי תעשי", ורב כרבי מאיר.
5. לפי ר"ת – דין אשה כדין עבד כבנושא הקודם, ולפי שיטת ר"י – אשה דינה יותר קל מעבד, ולכן כשאחרים התנו "ע"מ שאין לבעלך רשות בו אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך", לכו"ע האשה זוכה בגוף ובפירות ואין לבעלה שום חלק בזה.
6. מציאת האשה – תוס' (61) כותבים: שהכל שייך לבעלה, בין הגוף ובין הפירות, כדי שלא תגנוב ותאמר מצאתי.

מקורות והערות

(60) ד"ה דאמר. (61) ד"ה ורבי. (62) התור"י הזקן מדייק מרש"י: שקונה גם את הגוף.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קכג. חיוב חומש בפודה פירות במעות שיש לו בהם רק קנין פירות [דף כד.]

1. מי שיש לו פירות מעשר שני מנכסי מלוג ואשתו רוצה לפדותן במעות שלו, למ"ד מע"ש ממון הדיוט – חייבים בחומש.
2. כשיש לו מעות מנכסי מלוג ורוצה לפדותן בהם את פירותיו, לרש"י – אין חייב בחומש, ולפי התוס' (63) – חייב בחומש.

קכד. פדיון מעשר שני ע"י אשה [דף כד.]

1. כשהאשה פודה מעשר דבעל בזווי דבעל – חייבת בחומש, דשליחותיה דבעל קעבדה.
2. כשהאשה פודה מעשר דידיה בזווי דידה דנכסי מלוג, לרש"י – אינה חייבת בחומש, דכאחר היא דומה, ולתוס' – חייבת בחומש, כיון שיש לו בהן קנין פירות.
3. כשהאשה פודה בזווי דידה שאחר הקנה לה "ע"מ שתפדי את המעשר של בעלך", לרב ששת אליבא דכו"ע וכן לר' אלעזר אליבא דרבנן – אינה חייבת בחומש, דהואיל ואין לבעלה זכות בממון הוי ממון דחד ופירות דחד, ולפי ר' אלעזר אליבא דר"מ – האשה חייבת בחומש, ר"ת מפרש: דהואיל ומה שקנתה אשה קנה בעלה הוי ממון ופירות דחד.
4. כשאלמנה או גרושה פודה פירות מעשר שני שלה בכסף שלה, לתוס' – אינה חייבת בחומש, ולפי רש"י – חייבת גם בחומש.

קכה. לתוס' (64) קטן אינו יכול לפדות מעשר שני [דף כד.]**קכו. יציאת עבד כנעני בראשי איברים** [דף כד:]

1. עבד כנעני יוצא בראשי איברים דוקא במומין שבגלוי שאינן חוזרין, אף שאינן מבטלין אותו ממלאכתו, וה"ה כשתלש זקנו ודילדל בו עצם.
לפי ת"ק – עשרים וארבע ראשי איברים הן, ראשי אצבעות ידים ורגלים, ראשי אזנים, ראש החוטם, ראש הגויה, וראשי דדים שבאשה, לפי רבי יהודה – אף דדים שבאיש, לפי רבי דברייתא – אף הסירוס דביצים, דנחשב מום שבגלוי, (דניכרין בחוץ – רש"י), וכ"ש לשון, (שדרכו ליראות כשהוא מדבר ומום שבגלוי הוא), לפי בן עזאי – לשון נחשב מום שבגלוי וסירוס דביצים לא, ולפי ת"ק דברייתא – לשון וסירוס דביצים לא נחשבים למום שבגלוי.
2. לענין גט שיחרור, לר"ש רבי אלעזר ור"ע – בכל יציאות מחמת ראשי איברים צריך גט שיחרור להתירו בבת חורין, לר"מ ור"ט – אינו צריך גט שיחרור, המכריעין לפני חכמים אומרים: בשן ועין אינו צריך גט שיחרור, אבל בשאר איברים צריך גט שיחרור.
לר"ת – הגט שיחרור הוא רק מדרבנן, ולריב"א – זהו מדאורייתא.

קכז. אופנים שעבד אינו יוצא בשן ועין [דף כד:]

1. כשהכהו כנגד עינו וסמאו, דאיהו דאבעית אנפשיה.
2. בשן חלב, מפני שחזור.
3. הכהו על עינו וכהתה על שינו ונדדה באופן שיכול עדיין להשתמש בהן עכשיו.
4. כשהאדון רופא והתכוון לרפאות את השן ועין ואליבא דרשב"ג.
5. כשהושיט ידו למעי שפחתו וסימא עובר שבמעיה.

מקורות והערות

(63) ד"ה אלא. (64) ד"ה אלא.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קכח. תשלומי נזק ע"י קול

[דף כד:]

1. כשהזיק את חבירו מחמת שצעק באוזנו – פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.
2. האוחז בחבירו וצעק לתוך אוזנו והזיקה – חייב.
3. בהמה שצעקה לתוך כלים ושברתן – הוי צרורות, שלחכמים חייבת ח"נ ולסומכוס נ"ש.

קכט. לשון אם נחשב לגלוי

[דף כה.]

1. לענין טומאה – נחשב לגלוי.
2. לענין טבילה – נחשב כטמון.
3. לענין הזאה, לרבי – נחשב לגלוי, לרבנן – דינו כטמון.
4. לענין יציאת עבד כנעני, לת"ק – אינו יוצא לחירות, ולרבי ובן עזאי – יוצא.

קל. הראוי לבילה אין בילה מעכבת, וכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת ואף בדיעבד [דף כה.]

[דף כה.]

קלא. בית הסתרים צריך שיהא ראוי לביאת מוס

[דף כה:]

קלב. קנין מסירה ומשיכה בבהמה

1. קנין המסירה, לפי תוס' (65) אליבא דרש"י והריב"ם – צריך להיות מיד ליד וא"צ לעקרו ממקומו הראשון, ולפי שיטת התוס' – לא צריך להיות מיד ליד, ואילו קנין משיכה – לכו"ע צריך הקונה לעקרו ממקומו הראשון וא"צ מיד ליד.
2. ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהם, תוס' (66) מביאים: שלפי אב"י ור"ב – מסירה קונה ומשיכה אינה קונה.
3. בסימטא ובחצר שהיא של שניהם, תוס' מביאים: שלפי אב"י ור"ב – משיכה קונה.
- לפי שיטת תוס' בשם רש"י ור"ת – כ"ש שמסירה קונה, דעדיפא ממשיכה, ולפי הרשב"ם ור"י – מסירה אינה קונה.

[דף כה:]

קלג. קנין הגבהה בבהמה גסה ודקה

1. בהמה גסה, לר"מ ורבי אליעזר – בהמה גסה נקנית במסירה, לפי חכמים דבברייתא, וכן דעת רב – נקנית במשיכה, ולפי ר"ש – נקנית בהגבהה.
- לפי רש"י ור"ת – למ"ד במסירה זהו דוקא ולאפוקי משיכה, והמ"ד משיכה, סובר שכ"ש שקונה במסירה, ולפי ר"י ורשב"ם – להיפך, למ"ד במסירה כ"ש שגם במשיכה, ולמ"ד משיכה היינו לאפוקי מסירה.
- עוד כותב רש"י: שלר"ש שנקנית בהגבהה, זהו דוקא אבל לא במסירה ובמשיכה.
2. בהמה דקה, לפי ר"מ רבי אליעזר ורבי שמעון – נקנית בהגבהה, ולפי חכמים במשנה ובברייתא, וכן סובר רב – במשיכה.
- רש"י מפרש: שמ"ד הסובר שנקנית בהגבהה, ס"ל שרק בהגבהה אבל לא במסירה ובמשיכה.
- למ"ד במשיכה, לרש"י ור"ת – כ"ש שגם במסירה (כהנ"ל דין 1), ולר"י ולרשב"ם – דוקא במשיכה.
3. בהמה גסה ו/או דקה נקנים גם: בחליפין או בקנין חצר ע"י ששוכר מקומו, או באופן שהביא ד' כלים והניחן בסימטא תחת רגלי הבהמה, ולמ"ד "כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח" קונה גם ברשות מוכר.

מקורות והערות

(65) ד"ה בהמה - הראשון. (66) ד"ה בהמה - השני.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

תוס' (67) מוסיפים: שאם המוכר אמר "יקנה לך כליך" קונה ברשות מוכר גם למ"ד כליו של לוקח ברשות מוכר לא קני.

קלד. קנין הגבהה [דף כו.]

לפי רש"י (68) – צריך להגביה ג' טפחים, ולפי ר"ת (69) – מספיק טפח, ולהרב משולם – יתכן גם באופן שהקונה תולה אוכל באויר הבהמה והיא קופצת.

קלה. קנין קרקע בכסף ובשטר במקום שאין כותבים שטר ובמקום שכותבים [דף כו.]

1. במקום שאין רגילים לכתוב שטר – נקנית בכסף או בשטר.
2. במקום שרגילים לכתוב שטר – לא חל הקנין אא"כ נתן גם הכסף וגם כתבו שטר.
3. אם הקונה פירש שיקנה בכסף או בשטר – מהני כמו שפירש.
4. המוכר שדהו מפני רעתה, לפי רב המנונא – הקנין חל בכתיבת השטר אף בלא נתינת דמים.

קלו. במתנה שאין בה אחריות, אין דינא דבר מצרא, וכשיש בה אחריות, יש דינא דבר מצרא [דף כו.]

קלז. נוסח שטר מתנת קרקע באדם הרוצה להבטיח מתנתו [דף כו.]

הרוצה להבטיח מתנתו יכתוב גם לשון מכר.

1. לפי תירוץ א' בתוס' (70) – היינו שיכתוב שני שטרות 1. שטר מכר באחריות מפני בע"ח של הנותן.
2. שטר מתנה בלא אחריות, כדי שלא יהא דינא דבר מצרא.

קלח. ההבדלים שבין שטר מכר לשטר מתנה באחריות שכתב בו גם לשון מכר, ולשטר מתנה שאין בה אחריות [דף כו.]

1. בשטר מכר – יש דינא דבר מצרא, ובסתמא לא מכר לו בור ודית.
2. בשטר מתנה באחריות או כשכתב לו גם לשון מכר – יש דינא דבר מצרא, ונותן לו בור ודות.
3. שטר מתנה שאין בה אחריות – אין דינא דבר מצרא, ובסתמא נותן לו בור ודות.

קלט. אופן קנין מטלטלין מן התורה ומדרבנן [דף כו.]

לפי ר"ל – במשיכה בין מדאורייתא ובין מדרבנן, ולפי רבי יוחנן – מדאורייתא בכסף, אבל מדרבנן רק במשיכה, גזירה שמא יאמר לו "נשרפו חייך בעליה".

קמ. קנין אגב [דף כו.]

הגמ' מביאה: שזהו ממה שנאמר "ויתן להם אביהם מתנות עם ערי בצורות ביהודה" (71).

קמא. המטלטלין נקנים באגב גם כשאינם צבורים [דף כו.]

קמב. לרש"י ולתוס' (72) – מי שקנה פירות יכול לומר וידוי מעשרות גם כשאין לו קרקע, אבל אינו מביא ביכורים [דף כו.]

קמג. כותבין פרוזבול רק למי שיש לו קרקע [דף כו.]

מקורות והערות

(67) ד"ה שמעת. (68) ד"ה בחבילי. (69) ד"ה אי נמי. (70) ד"ה ולמה. (71) לפי הריטב"א – זהו מדאורייתא, ולפי תוס' ב"ק דף יב. ד"ה הוי – הוי מדרבנן. (72) ד"ה ה"ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קמד.מתנה בדיבור

[דף כו:]

לפי רבי אלעזר – אפי' שכיב מרע אינו יכול, ולפי רבנן – דברי שכיב מרע ככתובים וכמסורים.

קמה.קנין משיכה וסודר ע"י אחר

[דף כו:]

1. קנין משיכה – יכולים לעשות ע"י אחר אף שלא בפני הקונה.

2. קנין סודר, לפי רש"י ותוס'⁽⁷²⁾ – מועיל כקנין משיכה, ולפי רבינו שמעיה – אם עשאה שלא בפני הקונה לא מהני.

קמו. מצות ביעור

[דף כו:]

תוס'⁽⁷³⁾ כותבים:

1. בתרומה ותרומת מעשר ומעשר ראשון ועני – מצות הביעור היא נתינת הפירות לבעליהן, דהיינו של תרומה ולפי ה"וי"מ בתוס' – תרומה אינה חייבת בביעור – עיין מה שהקשו עליהם התוס', ותרומת מעשר לכהן, מעשר ראשון ללוי, מעשר שני ומעשר עני לעני.

2. כשהפירות רחוקים ממנו – יבערם ע"י קריאת שם בעלים, שיבררו הבעלים למי יתנום ואין צריך לקבוע מקום.

3. מע"ש וביכורים שלא הביאם לירושלים והגיע זמן הביעור – צריך לבערם מן העולם.

4. מצות ביעור של תרומה גדולה ותרומת מעשר – חייבים לכל הפחות מדרבנן.

קמז. הבעיה שאותה ר"ג תיקן

[דף כו:]

לרש"י – ר"ג תיקן פירותיו מטבלם, לר"ת – שעת ביעור מעשרות היה והיה צריך להוציאם וליתנם לבעליהן, (עיין בנושא הקודם דין 1).

קמח.הטעם שר"ג לא הזכיר תרומה גדולה

[דף כו:]

תוס' כותבים: שזהו מפני שהדרך להפרישם בגורן.

קמט.מעשר ראשון ומעשר עני ללוי שיש לו מאתיים זוז

[דף כו.]

תוס'⁽⁷⁴⁾ כותבים: 1. מעשר עני – לא יכולים ליתן למי שיש לו מאתיים זוז. 2. מעשר ראשון, למ"ד קנסא לכהנים ואלביא דר"ע הסובר שלפני הקנסא היה רק ללוי ואחר הקנסא אף לכהנים – לוי נוטל גם אם הוא עשיר, ואלביא דרבי אלעזר בן עזריה – לוי אינו נוטל אפי' הוא עני, הואיל וקנסום, ולפי תירוצם השני אליבא דמ"ד קנסא לעניים – לוי המתפרנס בדוחק שאינו עשיר, גם אם יש לו מאתיים זוז, יכול ליטול מעשר ראשון בתורת עניות.

קנ. לתוס':⁽⁷⁴⁾ שמא שכירות קרקע אינה נקנית בחליפין

[דף כז.]

קנא. חזרה מכתבת שטר

[דף כז.]

1. כשאמר "זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר" – חוזר בשטר ולא בשדה.

2. כשאמר "ע"מ שתכתבו לו את השטר" – חוזר בין בשטר ובין בשדה.

3. אם קדם מוכר וכתב שטר קודם נתינת הכסף או קודם שהחזיק – כיון שהחזיק עמו בקרקע נקנה השטר בכל מקום.

קנב. הלכתא: צבורים לא בעינן, אגב וקני בעינן

[דף כז.]

מקורות והערות

(73) תוד"ה ומעשה. (74) ד"ה ומקומו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחודרות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

קנג. אפשר לקנות מטלטלין במתנה אגב קנין שדה במכר או אגב שכירות [דף כז.]

קנד. הגמ' מסתפקת: אם בקנין אגב יכול להקנות שדה לאחד ומטלטלין לאחר [דף כז.]

קנה. אופנים שלא מועיל קנין אגב [דף כז.]

1. כשלא אמר "קני קרקע וקני מטלטלין עמה".

2. כשרוצה לקנות קרקע אגב קרקע.

3. לרש"י: (75) כשלא נתן דמי כל המטלטלין, שלא קונה מטלטלין אלא כנגד מעותיו בלבד.

4. לצד אחד בגמ' – אי אפשר להקנות בקנין אגב, שדה לאחד ומטלטלין לאחר.

קנו. הקדשות ומעשר שני אי אפשר לפדות בשטרות [דף כז.]

קנז. קנין עשר שדות ע"י קנין חזקה בשדה אחד [דף כז.-כז:]

1. במכר כשלא נתן דמי כולם – קנה רק מה שכנגד מעותיו.

2. במכר כשנתן דמי כולם – כיון שהחזיק בקרקע אחד קנה כולם.

3. במתנה, לפי רבינו חננאל⁽⁷⁶⁾ – קנה כולן גם כשהחזיק רק באחד, ולפי התוס' בשם ר"ש מאיברא – מתנה במכר, שצריך קנין על כל שדה ושדה.

קנה. לתוס': (76) לא יכולים לקנות קרקע בחוב, דחסר בקנין "כסף" [דף כז:]

קנט. קנין י' בהמות ע"י קנין בבהמה אחת [דף כז:]

1. כשהמוכר מסר לו י' בהמות באפסר אחד ואמר לו "קני" – קנה כולן.

לרש"י⁽⁷⁷⁾ – זהו דוקא כשהחזיק באפסר האוגד את כולם, ולפי תוס'⁽⁷⁸⁾ – אם נתן דמי כולם וכולן קשורות באפסר אחד, קנאם גם כשהחזיק רק בשיער או בטלפים של אחת מהם, ואם לא נתן דמי כולן – קונה רק כנגד מעותיו.

2. כשאין קשורות – קונה רק את הבהמה שעשה בה קנין.

3. באופן שהמוכר אומר "זו קני" – קונה רק את הבהמה זו.

קס. גילגול שבועה לאיסורא ולממונא, מן התורה היא, מסוטה [דף כז:]

קסא. גילגול שבועה כשלתובע יש טענת ספק [דף כח.]

מגלגלין. תוס'⁽⁷⁹⁾ כותבים: שזהו דוקא בטענת ספק שיש לחוש קצת, כגון שנעשה שותף או אריס, אבל לא על טענת ספק סתם "הישבע לי שלא גנבת לי מעולם".

קסב. תוס'⁽⁸⁰⁾ מביאים: שלרב – חליפין בכליו של קונה, וללוי – בכליו של מקנה [דף כח.]

קסג. קנין חליפין בדבר המיטלטל [דף כח. כח:]

1. בפירות ובשר – לרב ששת אפשר, ולר"נ אי אפשר.

2. בשור חי, לרש"י⁽⁸¹⁾ – לר"נ אי אפשר, לתוס'⁽⁸²⁾ – ר"נ מודה שאפשר, הואיל ודומה לנעל שמשתמשים בו, ולרש"י אליבא דרב ששת – כ"ש ששור חי עושה חליפין.

3. במטבע – קמ"ל שאין נעשה בו חליפין.

מקורות והערות

(75) ד"ה לא שנו. (76) בתוד"ה במה. (77) ד"ה אגידו. (78) ד"ה עשר. (79) ד"ה נאמרה. (80) ד"ה כיצד. (81) ד"ה ופירי. (82) ד"ה הכי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קסד. אופן קנין מטלטלין בהדיוט ובהקדש

1. בהדיוט הקונה מהדיוט שלא מן היתומים, לר"ל – מדאורייתא במשיכה, ולרבי יוחנן – מדאורייתא בכסף, ומדרבנן במשיכה.
2. בהקדש, כשהגזבר קונה או מוכר – לכו"ע מעות קונות ולא במשיכה.
- ולכן: כשהדיוט משך ולא נתן מעות והחפץ התייקר למאתיים – נותן מאתיים, ואם להיפך, דהיינו כשהדיוט משך ולא נתן מעות והחפץ הוזל למנה – נותן מאתיים, משום שלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש, ואם כשפדאו במנה ולא משך והתייקר, מה שפדה פדוי.
3. הקונה מיתומים – תוס' (83) מביאים: שחכמים יפו כחם ככח הקדש שלא קונים אלא בכסף.
4. אם הלוקח נתן כסף ליתומים והחפץ התייקר לפני שמשך – היתומים יכולים לחזור בהם, שלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש.

קסה. אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט

תוס' (83) כותבים: שאם אמירתו היתה בטעות בדבר ששומתו ידועה ולא ידע שנשתנה השער והזול – לא הוי כמסירתו להדיוט, ואם בדבר ששומתו לא ידוע והעריכוה בפחות – הוי כמסירתו להדיוט אף שהיה בטעות.

קסו. מצוות האב, האם והסבא לעשות עבור הבן ו/או הנכד

1. על האב מוטל: למולו, לפדותו, ללמדו תורה, להשא אשה, ללמדו אומנות, וי"א אף להשיטו בנהר.
- לפי ת"ק – יוצא ידי חובתו גם כשמלמדו לסחור בסחורה במקום אומנות, ולפי רבי יהודה – צריך דוקא אומנות ממש.
2. על האם – לא מוטל לעשות שום מצוה עבור בנה.
3. על הסבא – לא מוטל לעשות שום מצוה לנכדו, חוץ מתלמוד תורה, ויש תנא אחד שסובר שגם תורה אינו חייב ללמדו.

קסז. אין לאשה חיוב למול את בנה**קסח. דיני פדיון הבן**

1. על האשה לא מוטל לפדות את עצמה או את בנה, ואין מצוה לאב לפדות את בתו.
2. למי שיש חמשה בנים בכורים מחמשה נשים – חייב לפדות את כולם.
3. כשיש לו כסף רק בשביל לפדות את בנו או לעלות ברגל, לרבי יהודה – עולה לרגל ואח"כ פודה את בנו, ולפי ת"ק – להיפך.
4. כשאביו לא פדאו – מצווה היא לפדות את עצמו.
5. הוא לפדות ובנו לפדות ויש לו רק חמש סלעים – הוא קודם לבנו.
6. הוא לפדות ובנו לפדות, באופן שיש לו חמש משועבדים וחמש בני חורין, לרבנן – הוא קודם לבנו, דפדיון הבן הוי מילוה הכתובה בתורה ולא ככתובה בשטר, והוי כאילו יש לו רק חמש סלעים, שבנו קודם, ולפי רבי יהודה – בנו קודם מהבני חורין, דככתובה בשטר, ואח"כ יוכל הכהן לגבות ממשעבדי.
- לרש"י: (84) לרבי יהודה יש לו לפדות את בנו קודם לפדיית עצמו, ולפי תוס' – באופן זה פשוט הוא שלכו"ע הוא עצמו קודם מהבני חורין, מפני שאם יפדה קודם את בנו לא יוכל אח"כ לטרוף ממשעבדי עבור פדיית עצמו. ושלכן יש לפרש שרבי יהודה וחכמים פליגי: כשיש לסבא ה' סלעים שעשאן אפותיקי

מקורות והערות

(83) ד"ה משכו. 84) ד"ה ככתובה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחודרות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-8

עבור בנו יעקב, ומכרן, וליעקב יש רק ה' סלעים בני חורין, ונולד ליעקב בן ראובן, שלרבנן – הוא יעקב קודם לבנו ראובן, ולרבי יהודה – הכהן טורף עבור פדיון יעקב את הה' סלעים שמכרן יצחק, ובחמש סלעים של הבני חורין פודים את ראובן.

קסט.קדימת לימוד תורה לנישואי אשה

[דף כט.]

1. כשאין יצרו תקפו ובאופן שאם יקדים לשאת אשה עלולים צרכי הבית לבטלו מלימודו – ילמד תורה ואח"כ ישא אשה.
2. אם באופן שאין צרכי הבית מוטלים עליו ולא יבטלוהו מלימודו או כשאי אפשר לו בלא אשה – ישא אשה ואח"כ ילמד תורה.
3. לרש"י: הלומד חוץ למגוריו – אין צרכי הבית מוטלים עליו, והלומד במקום מגוריו – צרכי הבית מוטלים עליו, ולתוס' – להיפך.

קע. היאך ת"ח צריך לענות בזמן ששואלים אותו שאלה

[דף ל.]

1. כששואלים אותו "אם למד מסכת זו" – ישנה מדיבורו, ולא יאמר שלמד הרבה.
2. כששואלים אותו דבר הלכה – יענה מיד בלא גימגום.
3. כששואלים אותו במילי דעלמא – יאמר "איני יודע".

קעא. דיני כיבוד ומורא אב ואם

[דף ל.-לב]

1. אשה שאינה נשואה או שנתגרשה – חייבת בכיבוד ובמורא אב ואם, אבל הנשואה – אינה חייבת בכיבוד אב ואם.
2. כבוד אב קודם לכבוד אם. לרש"י⁽⁸⁵⁾ – אם נתגרשו, כבוד שניהם שווים עליו.
3. לא להעיר את האב ולא לצערו, וזהו גם אם עי"ז יגרם לבן מניעת רוח מרובה.
4. לא להכלים אב ואם, גם כשמביישים אותו ברבים, או כשזורק ארנק שלהם לים בפניו והוא ראוי לירש הארנק ורוצה למונעם בשל כך.
5. כשהאב רוצה להגיש לבן כוס והאם רוצה למוזג לו – אם האב הוא בר תורה, ויהיה לו חלישות הדעת אם מקבל ממנו עבודה, לא יקבל ממנו.
6. בתוס' (דף לא: ד"ה ר' טרפון) מבואר: שחייב לעשות רצונם אף כשמבקשים בדבר שאינו מקובל, לדוגמא: לשתות מי רחיצת רגלי הבן.
7. מותר לצאת לחו"ל כדי להקביל פני אב ואם, ואם שמע שמתו – אסור.
8. מכבדו בחייו ובמותו, ע"י שיתלה דברים של כבוד באביו.
9. לפי רש"י⁽⁸⁶⁾ – זהו רק כשיודע שיקבלום.
10. חכם משנה את שם אביו, אבל מתורגמן אינו משנה שם אביו של חכם.
11. מורא – לא עומד במקומו, לא יושב במקומו, לא סותר דבריו, ולא מכריעו. כיבוד – מאכיל, משקה, מלביש, מכסה, מכניס, ומוציא.
12. הוצאות כיבוד אב ואם, לרב יהודה – מה שעד מידה בינונית מוטל על הבן, ואת העדפה מזה לא על הבן, ולר' נתן ב"ר אושעיא – הכל על האב.

מקורות והערות

(85) ד"ה שבן. (86) ד"ה הנשמע.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- תוס' (87) פוסקים: שהכל על האב, ושאם אין לאב ויש לבן – הבן חייב לזון את האב, דלא גרע מאחר, דכופין על הצדקה, ומוסיפים בשם הירושלמי: שאם אין לאב ואין לבן, הבן חייב לחזור על הפתחים.
12. נודמנו לו מצות כיבוד אב, אבידת עצמו, ואבידת חבירו – בתוס' (88) מבואר: שיעסוק קודם באבידתו, ואח"כ בשל חבירו ואח"כ בכיבוד אב.
13. כיבוד אב ומצוה, לאליעזר מתיא – מקדים המצוה, גם כשאפשר לעשות את המצוה ע"י אחרים, ולפי איסי בן יהודה, וכן הגמ' פוסקת – אם אפשר לעשות את המצוה ע"י אחרים, כבוד אביו קודם.
- לפי רש"י (89) – הנידון במצוה כלקבורת המת או למצות לזיה.
14. האב שמחל את כבודו – כבודו מחול.
15. יש לעמוד מפני האב. הגמ' מסתפקת: אם זהו גם כשהבן הוא רבו של אביו.

- קעב. גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה** [דף לא.]
- קעג. לר"ת: נשים יכולות לברך על מ"ע שהזמן גרמא אפי' שפטורות מזה גם מדרבנן** [דף לא.]
- קעד. לצאת לחוץ לארץ** [דף לא:]
- אסור לצאת, ואם כדי להקביל פני אמו מותר, רש"י (90) כותב: שמותר גם כשאין דעתו לחזור.
- קעה. דיני כיבוד ת"ח** [דף לא:-לג:]

1. חכם משנה את שם רבו, אבל המתורגמן אינו משנה את שם רבו של חכם.
2. תלמיד חכם שמחל על כבודו – נחלקו האמוראים אם כבודו מחול.
3. מצוה לקום בפני ת"ח, דוקא כשאין חסרון כיס, ודוקא במקום שיש הידור, ולכן בבית המרחץ מגוואי במקום שעומדים ערומים, או בבית הכסא – פטור מלעמוד.
4. המצוה לעמוד קימה שיש בה הידור, לפני רבו שאינו מובהק – זהו משנכנס לתוך ד' אמותיו עד שעבר ממנו ד' אמות, ואילו לפני רבו המובהק – המצוה לקום אף כמלא עיניו.
5. בפני יניק וחכים, לת"ק – אין חיוב לעמוד, לריה"ג – חייב לעמוד.
6. בעלי אומניות בשעה שעוסקים במלאכתם – אינם רשאים לעמוד בפני ת"ח.
7. לתירוץ א' בתוס' (91) – "אינם רשאים" היינו שאסור, ובאופן שעוסקים במלאכת אחרים, ולתירוצם השני – היינו שאינם חייבים, ומדובר אפי' כשעוסקים במלאכת עצמם.
8. יש לעמוד גם כשרואה את רבו מגיע כשיושב על חמור, דרכוב כמהלך דמי.
9. אסור לעצום את עיניו לפני שרואה את רבו, כדי שלא יצטרך לקום מפניו.
10. אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית, שלא יהא כבודו מרובה משל שמים.
11. לפי תוס' (92) – "אין רשאי" פירושו אסור, והאסור רק לתלמידים הדרים בבית רבן, אבל בשאינם דרים או כשבאו פנים חדשות, חייבים לקום אפי' מאה פעמים, מפני החשד, ולפי התו"י – "אין רשאי" פירושו אינו חייב.
12. אם בנו הוא רבו של האב ולהיפך – הגמ' נשאת בספק, לגמ' פשוט: שאם הבן נתחתן בנשיא האב צריך לעמוד בפני בנו, ושאם האב בעל מעשים – צריך הבן לעמוד בפני האב.
13. ת"ח העוסק בתורה, לרבי אלעזר – אין רשאי לעמוד בפני רבו, ולאביי – רשאי.

מקורות והערות

87 דף לב. ד"ה אורו, ובדף לא. ד"ה כבוד. 88 ד"ה רב. 89 ד"ה אבא. 90 ד"ה נתרצית. 91 ד"ה אין בעלי. 92 ד"ה אין תלמיד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ומחודרות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קעו. אב, רב, נשיא ומלך שמחלו על כבודם

[דף לב. לב:]

1. אב שמחל – כבודו מחול.
2. רב שמחל, לרב חסדא – אין מחול, לרב יוסף – מחול.
3. נשיא שמחל, לפי רבי יהושע ורבי צדוק – כבודו מחול, ולפי רבי אליעזר – אין כבודו מחול.
4. מלך שמחל – אין כבודו מחול.

קעז. והדרת פני זקן

[דף לב: לג.]

1. לת"ק – היינו רק לזקן בשנים שקנה חכמה, ריה"ג מוסיף: גם בפני יניק וחכים, ולפי איסי בן יהודה – יש לעמוד בפני זקן אשמאי.
- לרש"י – "אשמאי" הוא רשע ועם הארץ, ותוס' חולקים וסוברים: שאין לעמוד בפני זקן רשע ועם הארץ, ו"אשמאי" פירושו בור ועם הארץ, ושלכו"ע אין לעמוד בפני זקן עכו"ם.
2. הגמ' פוסקת 1. כאיסי בן יהודה. 2. שת"ח א"צ לעמוד בפני זקן שאינו ת"ח.

קעה. גדרי קימה לחכם, לאב בי"ד, ולנשיא

[דף לג:]

1. חכם עובר – עומד מלפניו ד' אמות, וכיון שעבר ד' אמות יושב.
2. אב בי"ד עובר – עומד מלפניו מלא עיניו, וכיון שעבר ד' אמות יושב.
3. נשיא עובר – עומד מלפניו מלא עיניו ואינו יושב עד שישב במקומו.

קעט. חיוב אשה במצות עשה

[דף לד.-לה.]

1. במצות עשה שהזמן גרמא, כסוכה, לולב, שופר וכיוצ"ב – נשים פטורות.
2. במצות ציצית, לתנא דבברייתא – נשים פטורות, תוס' (93) כותבים: דס"ל לילה לאו זמן ציצית.
3. במצות תפילין, לתנא דבברייתא – פטורות. רש"י ותוס' (93) כותבים: דס"ל לילה לאו זמן תפילין, או שס"ל ששבת ויו"ט לאו זמן תפילין. תוס' מביאים: שקיי"ל כמ"ד לילה זמן תפילין, ואין מורין כן, וכמ"ד שבת ויו"ט לאו זמן תפילין.
4. מצה והקהל – נשים חייבות אע"פ שהן מ"ע שהזמן גרמא.
5. מצות עשה שאין הזמן גרמא – נשים חייבות חוץ מתלמוד תורה, פריה ורביה ופדיון הבן, ולפי רבי יוחנן בן ברוקא – אשה חייבת בפריה ורביה.

קפ. האיסורים למי שאינו עושה מעקה, השבת אבידה ושילוח הקן

[דף לד.]

עובר במצות עשה ובלאו.

1. כשבנה בית ע"מ לבנות מעקה, ונמלך שלא לבנותו.
2. כשנטל אבידה לפני יאוש ע"מ להחזיר, ונמלך שלא להחזירה. 3. לקח את האם על מנת לשלח, ונמלך ולא שלחה.

קפא. הדברים שבשבת מערבין ומשתתפין בהם

[דף לד.]

בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ופטירות.

מקורות והערות

(93) ד"ה ותפילין. 94) ד"ה מעקה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחודרות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

רש"י מפרש: עירובי חצירות, ותוס' חולקים וסוברים שלעירובי חצירות צריך דוקא פת, וכאן הכוונה עירובי תחומין.

קפב. ושמחת בחגיך

[דף לד:]

שמחת חג מוטלת על האנשים, לסתמא דגמ' – גם על הנשים, ולפי אביי – אין חובה על הנשים, וחובה על בעלה לשמחה או מי שהיא שרויה אצלו.

רש"י מפרש: שהיינו במאכל במשתה ובכלי פשתן, ותוס'⁽⁹⁵⁾ חולקים וסוברים: שזהו רק כשאין ביהמ"ק קיים, אבל כשביהמ"ק קיים – אין שמחה אלא בבשר שלמים, ושחייב להעלותה לירושלים.

קפג. מצות ראייה, חגיגה ושמחה

[דף לד:]

1. ראייה – כולה לשמים. 2. חגיגה – נוהגת לפני הדיבור. 3. שמחה – נוהגת באיש ובאשה.

קפד. לתוס':⁽⁹⁶⁾ מן התורה נשים חייבות בקידוש היום

[דף לה:]

קפה. אשה חייבת בקיום מצוות לא תעשה, בדינים, בעונשים ובכופר

[דף לה:]

קפו. מצוות לא תעשה שאשה אינה חייבת

[דף לה:]

1. בבל תטמא למתים. 2. בבל תשחית פאת זקניך. 3. בבל תקיף. 4. לפי אסי – גם ב"ל יקרחו, ורבנן חולקים וסוברים שמצוה ב"ל יקרחו.

קפז. מצות "לא תשחית פאת זקניך"

[דף לה:]

זקן האשה והסריס היא כזקן לכל דבר רק לענין טומאה וטהרת נגעים אבל לא לענין "לא תשחית פאת זקניך".

קפח. על גילוח שיש בו השחתה עוברים ב"בל תשחית", כשאין השחתה כבמספרים או במלקט ורהיטני אין עוברים ב"בל תשחית"

[דף לה:]

קפט. נשים באיסור גדידה למת, קרחה למת, ושריטה למת

[דף לה:]

לרבנן – נשים מצוות, ואיסי תני: שפטורות על "ולא תשימו קרחה".

קצ. "לא תשימו קרחה"

[דף לו:]

1. קרח עצמו חמשה פעמים על מת – עובר בחמשה איסורים, בין כהנים ובין ישראלים.

2. האיסור לא רק כשקרח בין העינים אלא גם כשעשה כן על הראש.

3. הקורח לא על מת – אינו עובר את האיסור הנ"ל.

קצא. מצות תנופה ושחיטה בנשים

[דף לו:]

1. עשית תנופה ע"י אשה – התנופה פסולה, בין כהנת ובין ישראלית, חוץ ממנחת סוטה ונזירה.

2. שחיטת אשה – כשרה אפי' ישראלית.

קצב. חציצה בתנופה

[דף לו:]

הבעלים על ידי הכהן ולהיפך – מפשטות הסוגיא משמע: שלא הוי חציצה, וכן מפרשים התוס'⁽⁹⁶⁾ בפירושו הראשון, אבל לפי פירושו השני – הוי חציצה.

קצג. הכלל למצוות הנוהגות בארץ ובחו"ל או רק בארץ

[דף לו:]

מצוה שהיא חובת הגוף – נוהגת גם בחו"ל, ושהיא חובת קרקע – נוהגת רק בארץ.

מקורות והערות

(95) ד"ה אשה. (96) ד"ה מכניס.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

קצד. מצוות שהן חובת הגוף

[דף לז. -לח:]

1. תפילין, פטר חמור, שבת, מצה – נחשבים לחובת הגוף, שנוהג גם בחו"ל ולעולם.
2. שמיטת כספים, לרבי – נוהג גם בחו"ל אך רק כשנוהג יובל. אביי אליביה, אומר: שבזמן הזה נוהג מדרבנן, ולפי רבנן – גם בזמן הזה נוהג מדאורייתא ואפי' בחו"ל.
3. שילוח עבדים – נוהג רק בזמן שהיובל נוהג, אבל אחרי שגלו אינו נוהג אפי' מדרבנן.

קצה. מצוות תרו"מ, שביעית, חלה, חדש, ערלה, כלאיים, ביכורים, לקט שכחה ופאה

[דף לו. -לט.]

1. תרו"מ – תוס'⁽⁹⁷⁾ כותבים: א. בארץ ישראל – נוהג אף בזמן הזה, וגם בקרקעו של עכו"ם, אין קנין לגוי באר"י להפקיע מידי מעשר. ב. בחו"ל – אינו נוהג אפי' מדרבנן. ג. בעיירות הסמוכות לארץ ישראל – מדרבנן חייבים, ובזמן הזה, בטלו מהם תרו"מ לגמרי.
2. חרישה וזריעה בשביעית – בחו"ל אינו נוהג עכ"פ מדאורייתא, אבל בארץ נוהג אפי' בקרקעו של גוי. תוס'⁽⁹⁸⁾ מביאים: שבזמן הזה בארץ ישראל, לפי רבי – נוהג מדרבנן, ולחכמים – נוהג מדאורייתא.
3. מצות חלה, בזמן שביהמ"ק קיים ובארץ ישראל – חיובה מדאורייתא.
4. תוס'⁽⁹⁹⁾ כותבים: שבזמן הזה נוהג מדרבנן, ובחו"ל חיובה מדרבנן גם בזמן שביהמ"ק קיים.
4. חדש, לר' אליעזר במשנתנו, לר"ע, לרשב"י, ולסתם משנה במסכת ערלה – נוהג מדאורייתא וגם בחו"ל, ולת"ק דמשנתנו – אינו נוהג אפי' מדרבנן.
5. תוס'⁽⁹⁹⁾ כותבים: 1. שיש לפסוק כמ"ד שנוהג. 2. שזוהו גם בזה"ז. 3. ספק חדש אסור אף בתבואת עכו"ם. 4. שאם יש רוב תבואה שאינה חדש הכל מותר, דאולינן בתר הרוב.
5. ערלה, לרשב"י – נוהג מדאורייתא כדין "חדש", שבדין הקודם, ולת"ק דמשנתנו, ולסתם משנה דמסכת ערלה – מן התורה אינו נוהג בחו"ל, וכל האיסור בחו"ל הוא מ"הלכה". ר' יהודה אמר שמואל מפרש: הלכתא מדינא, ועולא אמר רבי יוחנן מפרש: הלכה למשה מסיני, ולפי רבי אליעזר – אין ערלה בחו"ל ואפי' מדרבנן, וכן פוסקים חריפי דפומבדיתא, ור' יוחנן מזה בידם.
6. תוס'⁽⁹⁹⁾ כותבים: שאיסור "ערלה" ישנו גם בפירות של עכו"ם ואסור אף בהנאה.
6. ספק ערלה, לרשב"י – הוה ספק דאורייתא, בין בארץ ובין בחו"ל, ולפי המשנה במסכת ערלה, לת"ק דמשנתנו, ולפי ראב"ש – בארץ ישראל אסור, ובסוריא מותר.
7. רש"י מפרש: דקסבר כיבוש יחיד שמייה כיבוש, ושזוהו דוקא כשכבר נלקט, אבל לכתחילה אסור לומר לגוי "לך רד ולקט עבור היהודי".
7. ספק ערלה בשאר חו"ל, לעולא – יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט, (ועיין בחלק המורחב), ולפי שמואל – עיין בדין הבא, ולפי רבי אליעזר – אין ערלה בחו"ל ואפי' מדרבנן, וכן פוסקים חריפי דפומבדיתא, ור' יוחנן מזה בידם.
8. כלאי הכרם, לרשב"י – אסורים מדאורייתא וגם בחו"ל כב"חדש", לת"ק דמשנתנו ולסתם משנה דמסכת ערלה – מדאורייתא נוהג רק בארץ ישראל וספיקו לחומרא, אבל בחו"ל אסור ודאי כלאיים רק מדרבנן, ובספק לא גזרו.
- בחוצה לארץ חוץ מסוריא – "יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד". רש"י מפרש: יורד העכו"ם ולוקט מן הכלאיים ממש ומוכר לחבר, ובלבד שלא ילקוט החבר עצמו ביד. ולפי שמואל – גורסים בין בערלה

מקורות והערות

97 דף לו: ד"ה כל. 98 דף לח: ד"ה השמטת. 99 דף לו: ד"ה כל.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ובין בכלאי הכרם "זה וזה יורד ולוקט" או בשניהם "זה וזה יורד ולוקט", ומר בריה דרבנא גורס בשניהם "ולוקט".

לפי התירוץ הראשון בתוס' (דף לט. ד"ה תני, בדעת ר"א) – אין כלאיים בחו"ל כלל. ולתירוץ השני – נוהג מדרבנן.

9. מותר לישראל ללקוט כלאיים ביד ולתת לחבירו שאינו יודע בודאי שזה כלאיים.

לתירוץ השני של התוס' (100) – לר' אליעזר: אין כלאיים נוהג בחו"ל ואפי' מדרבנן.

10. ביכורים נוהג מן התורה מלאחר ירושה וישיבה, בארץ ישראל בלבד, ורק בזמן שביהמ"ק קיים.

מרש"י (101) משמע: שביכורים חובת הגוף היא. (102)

11. לקט שכחה ופאה – רש"י (103) כותב: מן התורה נוהג רק בארץ ישראל.

קצו. מצות נסכים, קרבן פסח, שמיטת קרקעות וכספים

[דף לו. - לט.]

1. נסכי יחיד – חובת הגוף הם, לרבי ישמעאל – לא נהגו במדבר, שרק אחר ירושה וישיבה נצטוו, (ונהגו רק בבמות ציבור – רש"י), ולפי ר"ע – נהגו אפי' במדבר, ובזמן היתר במות יחיד נהגו אף בבמות יחיד.

2. נסכי ציבור – רש"י (104) כותב: שלכו"ע נהגו בבימות ציבור ואף לפני ירושה וישיבה.

3. קרבן פסח, בתוס' (105) מבואר: שהקריבו אחד במדבר ואחד בימי יהושע.

4. שמיטה מחרישה וזריעה וכיוצ"ב – נחשבת למצוה התלויה בארץ, ואינה נוהגת בחו"ל ואפי' בזמן שביהמ"ק קיים, שנה ראשונה לשמיטה היתה לאחר ירושה וישיבה.

5. שמיטת כספים – נוהג רק אחר ירושה וישיבה, בזמן שביהמ"ק קיים – נוהג מדאורייתא ואפי' בחו"ל, בזמן שאין ביהמ"ק קיים – עיין לעיל נושא קצד.

קצו. כלאי הכרם, כלאי זרעים, הרבעה והרכבה

[דף לו. - לט.]

1. כלאי הכרם – בארץ אסורים בהנאה מן התורה, בחו"ל – רק מדרבנן.

2. לפי רבי יאשיה – מדאורייתא אין לוקין אלא כשזרעים חיטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

תוס' (106) מביאים בשם הירושלמי: שאם התרוהו משום כלאי הכרם ומשום כלאי זרעים לוקה שתיים, ושהלכה כרבי יאשיה, ושלכן מותר לזרוע תחת הכרם.

3. כלאי הכרם בחוץ לארץ – יש בזה מחלוקת תנאים, עיין לעיל נושא קצה, מסקנת הגמ' בסוגיין לדינא כמ"ד שנוהג רק מדברי סופרים.

4. כלאי זרעים בארץ – אסור אבל לא בהנאה, וחו"ל – אינו אסור אפי' מדברי סופרים.

תוס' כותבים: שבארץ אף רבי יאשיה מודה שלוקה מדין "כלאי זרעים" בזריעת חיטה ושעורה גם בלא מין שלישי.

5. הרבעה והרכבה – אסורה מדאורייתא ואפי' בחו"ל.

קצה. מחשבה מצטרפת למעשה

[דף מט: מ.]

1. מחשבה טובה – מצטרפת למעשה, אפי' חישב ולא עשה, וכן מחשבת עבודת כוכבים, הואיל ועבודת כוכבים חמורה היא.

מקורות והערות

100 (דף לט. ד"ה תני. 101) דף לו. ד"ה חובת קרקע. 102) ולפי תירוץ אחד בתוס' ב"ב דף פא. ד"ה הוא - הוי מצוה התלויה בארץ.
103 (דף לו. ד"ה חובת קרקע. 104) ד"ה רבי ישמעאל סבר. 105) ד"ה הואיל. 106) ד"ה לא.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

2. שאר מחשבות רעות – אינן מצטרפין למעשה, חוץ ממחשבה שעושה פירות, וחוץ מכשעבר ושנה שנעשית לו כהיתר, שאז מחשבתו מצטרפת למעשה.

תוס' (107) כותבים: שבעובדי כוכבים – מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה טובה אין מצרפה למעשה.

[דף מ.]

קצט. תלמוד תורה ומעשה

לר"ט – מעשה גדול, לר"ע וזקנים – תלמוד גדול, מפני שמביא לידי מעשה.

לתירוץ ראשון בתוס' (108) – זהו רק בלימוד לאחרים, אבל לימוד לעצמו חשיבותו פחותה ממעשה, ולתירוצם השני – אדם שעדיין לא למד, לימוד לעצמו עדיף ממעשה, ואילו אדם שכבר למד, המעשה עדיף מלימודו.

[דף מ.]

ר. האוכל בשוק

האוכל בשוק דומה לכלב, וי"א שפסול לעדות מדרבנן.

לפי רש"י – אף כשאוכל משל עצמו, ולפי תוס' – האוכל בשוק משל עצמו אינו פסול לעדות, אבל אם משל אחרים נפסל לעדות אף באופן שזה פחות משו"פ או דבר שאין מקפיד עליו, לרבינו אליהו – אוכל בשוק נפסל כשטועם משל כולם כאילו רוצה ליקנות, ולפי ר"ת – רק כשאוכל פת בשוק נפסל לעדות ולא כשאוכל דברים אחרים.

מקורות והערות

(107) ד"ה מחשבה. (108) ד"ה תלמוד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

פרק שני

האיש מקדש

א. קידושי נערה בה ובשלוחה וע"י אביה [דף מא. מג: מד.]

- נערה, לפי רבי יוחנן – אינה יכולה להתקדש בה ובשלוחה אלא מדעת אביה, ולפי ר"ל – לרבי יהודה רק אביה מקבל קידושיה, ולרבנן גם היא יכולה לקבל קידושיה ולעשות שליח.
- נערה יתומה בחיי האב – רק היא או שלוחה מקבלין קידושיה ולא האב, וכ"ש יתומה ממש.

ב. אסור לקדש אשה בלא שיראנה, ולקדש בתו שהיא קטנה [דף מא.]

- רש"י⁽¹⁾ כותב: האיסור הוא רק באם יכול לקדש בעצמו וקידש על ידי שליח.
  - לפי רב – אסור לקדש את בתו כשהיא קטנה, עד שתגדל ותאמר בפלוגי אני רוצה.
- מרש"י⁽²⁾ משמע: שאין בזה איסור גמור. תוס'⁽³⁾ כותבים: שהיום שאנו בגלות נוהגים לקדש אף את הקטנות, דשמה אח"כ לא יהיה בידו ליתן נדוניה ותשב בתו עגונה.

ג. שליחות בתרומה [דף מא:]

- שליח שתרם בעין יפה מפני שהיה נראה לו שכך דעת המשלח – תרומתו תרומה.
- שליח שתרם מהפירות היפים – אין תרומתו תרומה, גם אם כשמצאו אמר לו "כלך אצל יפות", אבל אם כשיש יפות מהם או כששלחו אמר לו "כלך אצל יפות" – תרומתו תרומה.

ד. עובד כוכבים המפריש תרומה [דף מא:]

- לפי ת"ק – תרומתו תרומה, ולפי ר"ש – אין תרומתו תרומה.
- רש"י מפרש: שמחלוקתם בעכו"ם המפריש את שלו, לענין להאסר לזרים, ושם נופל לחולין שנאסרים.
- לפי רש"י⁽⁴⁾ – ת"ק סובר: אין קנין לעכו"ם בארץ ישראל להפקיע תרו"מ, ומירוח עכו"ם אינו פוטר מן התרומה, ור"ש סובר שמירוח עכו"ם פוטר, ולפי תוס'⁽⁵⁾ – למ"ד יש קנין לעכו"ם להפקיע, מחלוקת ת"ק ור"ש כשגדלה שליח ביד ישראל והעכו"ם לקחה קודם מירוח ואח"כ מירוח ישראל, שלת"ק תרומתו תרומה, ולרבי שמעון – אין תרומתו תרומה.

ה. שלוחו של אדם כמותו [דף מא:-מג:]

- כשאין עבירה, כגון: בגירושין, בקידושין, בקדשים ובתרומה – יש שליח.
  - כשיש עבירה – אין שליח, חוץ ממעילה, מטביחה ומכירה, ומשליחות יד, שהתורה גילתה שיש שליח.
  - בשאר עבירות שבתורה חוץ מרציחה חלבים ועריות, לפי תירוץ א' בגמ' אליבא דשמאי הזקן – יש שליח, ולפי ב"ה, ולתירוץ ב' וג' אליבא דשמאי הזקן – אין שליח.
- אם השליח שוגג – לתוס'⁽⁶⁾ לכו"ע יש שליח לדבר עבירה.

מקורות והערות

(1) ד"ה בהא איסורא. (2) ד"ה במשנה. (3) ד"ה אסור - השני. (4) ד"ה תרומתו, ר"ש. (5) ד"ה העובד. (6) ד"ה אמאי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

4. באומר לשלוחו "צא והרוג את הנפש", לב"ה ולתירוץ ב' וג' בגמ' אליבא דשמאי הזקן – אין שליח, ולתירוץ הראשון בגמ' אליבא דשמאי הזקן – יש שליח.
5. בחלבים ועריות – לכו"ע אין שליח, דלא אמרינן זה נהנה וזה מתחייב.

ו. העמדת אפוטרופוס על חלקן של יתומים

[דף מב.]

1. כשבאו לפנינו כדי לחלוק – ב"ד מעמידים להם אפוטרופוס, ובוררין להם חלק יפה.
2. כשאחד מהם מוחה – לא בוררין.
3. כשאחד מהם לא בפנינו – בתוס'⁽⁷⁾ מבואר: שבדבר שודאי זכות הוא להם – בוררין.
4. בדבר שלא ודאי זכות הוא להם, לתירוצם הראשון של התוס' – בוררין רק אם מתעלה חלק היתומים, ולתירוצם השני – בוררין כל זמן שעדיין לא מוחין בפירוש, גם אם לא מתעלה חלק היתומים.

ז. אופן "בוררין"

[דף מב.]

לפי תוס'⁽⁸⁾ בשם ר"י לפני שחזר בו – בלא גורל ובלא שומת ב"ד, וכל החלוקה בדעתו של האפוטרופוס כמו שהיו עושים יתומים עצמם בזמן שהיו גדולים, וזהו אפי' בחצר שאין בו דין חלוקה, ולפי ר"ת – רק בדבר שיש בו דין חלוקה, ודוקא בגורל, וחזר בו ר"י והודה לר"ת.

ח. קטנים שגדלו אם יכולים למחות על החלוקה

[דף מב. מב.]

1. כשלא היה טעות בשומא, לר"נ – לא יכולים למחות, לשמואל – יכולים למחות.
- רש"י⁽⁹⁾ מפרש: שזהו דוקא כשיש לו טענה, שיש לו שדה סמוכה שנפלה לו מאמו.
2. כשהיה טעות בשתות, לחכמים וכן פוסק רב נחמן – מכרן בטל, לרשב"ג – המכר קיים.
3. כשהיה טעות פחות משתות, לשמואל – יכולים למחות ברוחות, ולתוס'⁽¹⁰⁾ אליבא דרב נחמן – אין יכולים למחות, הואיל ולא נחשב לטעות.

ט. ב"ד שטעה באומד או בחלוקת הרכוש

[דף מב. מב.]

1. כשטעו בשתות – לחכמים וכן פוסק רב נחמן – מכרן בטל, לרשב"ג – המכר קיים, כנ"ל נושא קודם דין.
2. כשטעו יותר משתות, מרש"י⁽¹¹⁾ משמע: שגם בזה יש מחלוקת בין רשב"ג לחכמים, ומתוס'⁽¹¹⁾ לא משמע כן.

י. ההלכה במחלוקת רשב"ג וחכמים

[דף מב.]

לר"נ – הלכה כחכמים, לרש"י⁽¹¹⁾ אליבא דרבא – הלכה כרשב"ג, לתוס'⁽¹¹⁾ – לכו"ע הלכה כחכמים.

יא. אחין שחלקו והיה טעות בשומא

[דף מב.]

1. בשומת מטלטלין או בקרקע כשחלקו ע"י חבל, כשאמרו "ניפלוג בשומא דבי דינא" וטעו בפחות משתות – המקח קיים.
2. כבדין הקודם באופן שטעו בשתות (או ביתר משתות) – תלוי במחלוקת חכמים ורשב"ג.
3. כשלא אמרו "נפלוג בשומא בי דינא" ולא ע"י שליח וטעו בפחות משתות – נקנה מקח.
4. כבדין הקודם וטעו בשתות – קנה ומחזיר אונאה.

מקורות והערות

(7) ד"ה יתומים. (8) ד"ה ובוררין. (9) ד"ה ברוחות. (10) ד"ה הא דטעו. (11) ד"ה ה"ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

5. כבדין הקודם וטעו ביתר משתות עד פלגא – בטל מקח.
  6. שליח שטעה כשלא אמר "ניפלוג בשומא דבי דינא", לפי רבא – המקח בטל אפי' בפחות משתות, דא"ל "לתקוני שדרתיך ולא לעמתי".
  - לפי הרשב"ם⁽¹²⁾ – כך סובר רק רבא, אבל לפי רבא א"ר נחמן, שליח כדיינים, (הג"ל דינים 6, 5, 4), לפי ר"ת – רבא בסוגיין עוסק בשליח לקוחות, ובסוגיא בכתובות מדובר: רק בשליח דיינים, שאו המקח קיים באם היה טעות בפחות משתות, ולתירוץ השלישי בתוס' – דברי רבא במה שאמר "שהמקח בטל", כוונתו רק שמחזיר אונאה.
  7. במטלטלין כשנמכרו במדה במנין ובמשקל – אפי' פחות מכדי אונאה חוזר.
  8. בקרקעות כשחלקו המוכר והקונה בהערכה – אין אונאה.
- תוס' הבינו מרש"י – שביתר משתות יש אונאה, ותוס' סוברים: שעד פלגא אין ביטול מקח ואין אופן שיש בו אונאה.

יב. יחוד עדים בקידושין ובממונות [דף מג.]

1. בעדות על מעשה קידושין – אין צריך לומר "אתם עדי" ומקודשת.
2. בדיני ממונות – בתוס'⁽¹³⁾ מבואר: א. בהודאה ע"י תביעת המלוה – צריך לומר "אתם עדי", שאם לא אמר "אתם עדי" – יכול לומר לו "משטה היתי בך", ואם לא טעין "משטה היתי בך" לא טענינן ליה. ב. כשהודה מעצמו – צריך לומר "אתם עדי", דבלא שאמר יכול לטעון "משטה הייתי בך", וטענינן ליה כן גם בלא שטען כן. ג. בשאר דיני ממונות וכן בשאר עדויות – א"צ לומר "אתם עדי".

יג. אם שליח נעשה עד, ואם אמרינן "הן הן עדין הן הן שלוחיו" [דף מג:]

למ"ד שליח אין נעשה עד – אין אומרים "הן הן עדין הן הן שלוחיו", ולמ"ד "נעשה עד" – בקידושין בגירושין ובדיני ממונות אם זה לפני שתיקנו שבועת היסת, אמרינן "הן הן עדין הן הן שלוחיו". והילכתא: שליח נעשה עד.

תוס'⁽¹⁴⁾ מביאים בשם הירושלמי: שזהו רק בקידושי שטר אבל לא בקידושי כסף, וכותבים: ש"בכסף לא" זהו רק אחר שתיקנו שבועת היסת.

יד. קבלת קידושיה וגיטה של נערה וקטנה [דף מג:]

1. קבלת קידושי קטנה – רק ע"י אביה.
2. קבלת קידושי נערה, לרבי יוחנן – לכו"ע רק ע"י אביה, ולר"ל – הדין תלוי במחלוקת ת"ק ורבי יהודה, המובאת לקמן דין 4.
3. קבלת גיטה של נערה נשואה או יתומה – ברש"י⁽¹⁵⁾ מבואר: שרק היא או שלוחה מקבלים גיטה, אבל לאביה אין זכות עצמית לכך.
4. קטנה נשואה, לפי רש"י⁽¹⁵⁾ – אין לאביה רשות בה.
5. נערה המאורסה, לת"ק – היא ואביה מקבלין גיטה, ולרבי יהודה – רק אביה.
6. קטנה המאורסה שיכולה לשמור גיטה, לרש"י לפני שחזר בו – אם אביה חי מקבל גיטה ולא היא, ולפי תוס' – הדין תלוי במחלוקת ת"ק ורבי יהודה, הג"ל.
7. גדולה והיא שוטה שאינה יכולה לשמור גיטה – אפי' אביה לא יכול לקבל גיטה.

מקורות והערות

12 ד"ה אבל. 13 ד"ה ולא. 14 ד"ה וכן. 15 ד"ה היא ואביה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

תוס' מביאים: שבירושלמי פליגי אם זהו מדאורייתא או מדרבנן.

8. קטנה מאורסה שאינה יכולה לשמור גיטה, לרש"י – דינה כשוטה שאפי' אביה לא יכול לקבל גיטה, ולפי תוס' – אביה יכול לקבל גיטה, משום שאביה משמרה.

טו. לשונות בשבועה [דף מד.]

לפי רבי יהודה – אם אמר בתחילה שבועה דהיינו "שבועה לא לך לא לך" – הוי פרטא, וחייב קרבן על כל אחד ואחד, ולפי רבי אליעזר – הוי כללא, ורק אם הזכיר "שבועה" לבסוף הוי פרטא.

לרש"י – אם אמר "ולא לך", לכו"ע הוי כללא, והמחלוקת רק כשלא אמר "ו", ולפי תוס' – להיפך, שהמחלוקת כשאמר "ולא לך", אבל כשאמר בלי "ו" לכו"ע הוי כללא.

טז. כח נערה לעשות שליח לקבלת גיטה [דף מד.]

אם אין לה אב – יכולה, ואם יש לה אב – אינה יכולה.

יז. קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה [דף מד -מה:]

1. כששידכו, לרב ושמואל – צריכה גט ומיאון, לרבינא – אינה צריכה לא גט ולא מיאון.
לרש"י: ללישנא בתרא – עולא כרבינא. תוס'⁽¹⁶⁾ בשם הרי"ף והשאלות פוסקים: כרבינא.
2. כשלא שידכו, ללשון הראשון בגמ' – איכא מ"ד הסובר שלשמואל צריכה גט ומיאון, ושלעולא לא צריך אפי' מיאון, וללשון השני בגמ' – לכו"ע לא צריכה גט ומיאון.

יח. אם אומרים שמא "נתרצה האב" [דף מה:]

1. כשמקדשה דרך ביזיון או כשהוא אומר "לקרובו" ואשתו "לקרובה" ונתרצה לקרובה, ואחר שטרח בסעודה בא קרובו וקידש את הבת – לא אומרים שמא נתרצה.
2. כשלא טרח בסעודה, לאביי – לא אומרים, ומרש"י משמע: שלרבה חוששין.

יט. חשש לשמא מת או לשמא ימות [דף מה:]

תוס'⁽¹⁶⁾ כותבים: אם נתן גט ואמר "שתהא מגורשת שעה לפני מיתתי" – לכו"ע לא אומרים "שמא מת", ושנחלקו התנאים אם אומרים "שמא ימות". והלכה שחוששים.

כ. חשש לשמא קידש או לשמא יקדש [דף מה:]

תוס'⁽¹⁶⁾ כותבים: לשמא קידש לא חוששין, ומביאים: שלר' מנחם מיוני – למ"ד שחוששין ל"שמא ימות" אומרים "שמא יקדש". ושלכן מי שנסע לחו"ל והשאיר בת קטנה ונתקדשה ע"י אחיה שאסור לקיימה, ור"ת חולק ומתיר לקיימה, משום שהוי "שמא קידש" שלא אמרינן.

כא. מחלוקת רב ותלמיד [דף מה:]

תוס'⁽¹⁷⁾ כותבים: שעד אביי ורבה הלכה כהרב, ומאביי ורבה – הלכה כבתראי.

כב. האב יכול לעכב את בתו הקטנה מלהנשא [דף מה:]

כג. מפתה קטנה לענין קידושין וקנס וכשהבת מעכבת [דף מו.]

1. כשפיתה קטנה לשם אישות והאב מסכים שתהיה לו לאשה, לפי רב – הבת יכולה לעכב, ולפי ר' אסי – אינה יכולה לעכב. (במקרה כזה משלם קנס גם לפי אסי, עכ"פ לפי הי"מ בתוס').

מקורות והערות

16) ד"ה בפירוש. 17) ד"ה הוה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לפי רש"י⁽¹⁸⁾ אליבא דרב – יכולה לעכב כל עוד שלא נודע לאביה, ולפי תוס'⁽¹⁹⁾ – יכולה לעכב גם אחר שנודע לאביה ונתרצה.

2. כשהמפתה כונס אותה בהסכמת האב ובעל כרחיה, לרבנ"י – משלם קנס כמפותה.

לתירוץ א' בתוס'⁽²⁰⁾ – משלם קנס אף שמקודשת לו, ולתירוצם השני – אינו משלם אא"כ מת האב אח"כ לפני שכנסה, שאז אינו כונסה בעל כרחיה אלא משלם.

לפי הגירסא המצויה בגמ' שלנו – רבנ"י מדבר כשפיתה לא לשם אישות, ולפי שיטת הי"מ בתוס'⁽²¹⁾ – דבריו כשפיתה לשם אישות.

כד. כשאמר "התקדשי לי בתמרה זו" או "התקדשי לי בזו"

[דף מו.]

1. כשיש באחת מהם שוה פרוטה – מקודשת.

2. כשאין באחת מהם שוה פרוטה – אינה מקודשת.

כה. התקדשי לי בזו ובזו ובזו

[דף מו.]

לפי הסוברים "בזו ובזו ובזו הוי פרטא" (והוא דעת רבי דף מז.) – פרטא הוא ומקודשת רק כשיש באחת מהם שו"פ, ולפי רבי שמעון – אם מניחתו ויש בכולן שוה פרוטה מקודשת, ואם כשאין בכולם שו"פ אינה מקודשת, דס"ל "בזו ובזו ובזו הוי כללא", ואם כשאכלתן ראשונה ראשונה, לרב אמי אליביה – אם יש באחרונה שו"פ מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת, משום דאין מצטרפין והו"ל מילוח.

לפי תוס'⁽²²⁾ – רב ושמואל חולקים על רב אמי וסוברים מעות בעלמא הוי מתנה, ולכן אם יש בכולן שו"פ מקודשת גם כשאכלתן, כדין מניחתו, אך מרש"י⁽²³⁾ מוכח: שגם לפי רב ושמואל אם אכלתן הרי זה נהפך למילוח, דס"ל "מעות בעלמא חוזרים", ולכן רק אם יש באחרונה שו"פ מקודשת ואם לאו אינה מקודשת, ושלרבי אם יש באחת מהם שו"פ מקודשת.

כו. מעות שניתנו לקידושין שאינם חלים

[דף מו.-מז.]

1. מעות בעלמא, לרב אמי – חוזרים, לתוס'⁽²²⁾ אליבא דרב ושמואל – המעות מתנה, ולפי רש"י⁽²³⁾ – גם לרב ושמואל מעות בעלמא חוזרים.

2. המקדש אחותו, לפי רב – המעות חוזרים, ולפי שמואל – המעות מתנה.

כז. הפרשת תרו"מ מן הנקוב על שאינו נקוב

[דף מו:]

הנקוב – אינו מתוקן, תוס'⁽²⁴⁾ כותבים: שהאינו נקוב מתוקן ומותר באכילה.

כח. הפרשת תרו"מ מן השאינו נקוב על הנקוב

[דף מו:]

השאינו נקוב מתוקן ומותר באכילה, הנקוב – אינו מתוקן, וצריך לחזור ולתרום עליו.

כט. "התקדשי לי במנה" ולא נתן לה את הכל

[דף מז.]

כשנתן לה רק דינר – מקודשת וישלים, ואם כשנתן לה חסר דינר – הדין תלוי במחלוקת תנאים.

ל. המקדש במילוח

[דף מז.]

לת"ק – אינה מקודשת, ולרשב"א משום ר"מ – אם המעות עדיין בעין מקודשת.

מקורות והערות

(18) ד"ה יכולין. (19) ד"ה בין. (20) ד"ה קרא. (21) ד"ה אמר. (22) דף מו: ד"ה ושמע מינה. (23) דף מז. ד"ה הניחא. (24) ד"ה מן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ומחורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לא. המקדש במילוח ובשט"ח, ואם אפשר לקנות שדה ע"י שטר חוב

[דף מז. מז.]

1. המקדש במילוח שהאשה חייבת לו, תוס'⁽²⁵⁾ כותבים: שלת"ק – אינה מקודשת, ושלרב אליבא דרשב"א – אם התחילה להוציאה אינה מקודשת, ואם נגנב או אבד ממנה ונשתייר פרוטה מקודשת.
2. המקדש במלוח: בשטר חוב או בעל פה שיש לו על אחרים, לר"מ – מקודשת, ולחכמים – לא.
3. לקנות שדה ע"י שט"ח שיש בידו על אחרים, לרש"י⁽²⁶⁾ – אי אפשר, דלא סמכה דעתו.

לב. המקדש בפיקדון

[דף מז. מז.]

אם נשתייר פרוטה מקודשת, ואם לא נשתייר אינה מקודשת.

לג. המוכר חוב לחבירו וחזר ומחלו

[דף מח.]

1. המוכר שט"ח וחזר ומחלו, לפי שמואל – המחילה מחילה, ולפי צד אחד בגמ' – דינא דשמואל תלוי במחלוקת תנאים.
  2. המוכר חוב בפני הלווה במעמד שלשתן, לחכמים דר"מ – לא מהני, ולר"מ – מהני.
- תוס'⁽²⁷⁾ כותבים: שאם חזר ומחלו אינו מחול.

לד. אם ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, והנפק"מ במקדש אשה, בבונה כיפה לע"ז, ובתשלומים לפועל

[דף מח. מח:]

1. המקדש אשה בשכירות, אם ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, וגם סוברים אין אומן קונה בשבח כלי – אינה מקודשת, אבל אם סוברים "אינה לשכירות אלא לבסוף" או סוברים אומן קונה בשבח כלי – מקודשת.
2. הבונה כיפה לע"ז – התוס' כותבים: אם ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, שכרו מותר, ואם אינה אלא לבסוף – שכרו אסור.
3. זמן חיוב תשלומים לפועל – תוס' כותבים: שלכו"ע אינה משתלמת אלא לבסוף, ושפועל יכול לחזור בו באמצע היום גם למ"ד אינה לשכירות אלא לבסוף.

לה. מראה מקום הוא לו

[דף מח:]

האומר לשלוחו "הלויני דינר כסף וקדש לי בזה אשה פלונית" ונמצא של זהב, לת"ק – אינה מקודשת, דאמריהו "כסף" דוקא הוא, ולרבי שמעון – מראה מקום הוא לו.

לה.1. האומר התקדשי לי בדבר זה ונמצא דבר אחר

[דף מח:--מט:]

1. אם כשאמר לה "התקדשי לי ביין" ונמצא דבש ולהיפך, וכן כשאמר "בדינר כסף" ונמצא של זהב ולהיפך – אינה מקודשת, דאיכא דניחא ליה בזה ולא בזה.
2. אם הטעה בשבח יוחסין – אינה מקודשת, דיכולה לומר "מנעל גדול ממדת רגלי איני חפצה בו".
3. עני ונמצא עשיר, לפי רבי שמעון – מקודשת, הואיל והטעה לשבח, ולפי רבנן – אינה מקודשת.
4. בשבח ממון – תוס' (ד"ה איכא) כותבים: דלא פליג רבי שמעון.
5. בן כרך ונמצא בן עיר – במשנה מבואר: שאינה מקודשת, רש"י כותב: שזהו אע"פ שהטעה לשבח.

מקורות והערות

(25) ד"ה אלא מלוח. (26) ד"ה והכא. (27) ד"ה כי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לו. קידושין בכוס שאינו שו"פ ו/או במה שבתוכו

[דף מח:]

1. אם בכוס יש מים, לרש"י – אינה מקודשת, דדעתה על הכלי, והכלי אינו שו"פ, ולתוס' – מקודשת, דדעתה גם על המים.
2. אם בכוס יש יין, לרש"י – אם ביין יש שו"פ מקודשת, דדעתה על היין, ולתוס' בשם ר"ת – רק אם יש בכוס שו"פ מקודשת.
3. אם בכוס יש ציהרא, לרש"י – הכוס והציהרא מצטרפין ומקודשת, דאין דרך להחזיר את הכוס, ולר"ת – רק אם יש בשמן שו"פ מקודשת.

לז. דברים שבלב

[דף מט: נ.]

1. כשלא פירש בשעת המכר שרצונו לעלות – המכר קיים.
  2. כשפירש בשעת המכר שרצונו לעלות, ולבסוף כשעלה לא מצא פרנסה או דירה – הדין תלוי בשתי הלשונות אליבא דרבא.
  3. כבאופן הקודם ולבסוף לא עלה מפני שהוא אונס גדול – המכר בטל.
  4. כבאופן הקודם שיכל לעלות למרות האונס – הדין תלוי בשתי הלשונות בדברי רב אשי, דללשון "אי בעי סליק" המכר קיים, וללשון "אי בעי לא סליק" המכר בטל.
- רש"י(28) כותב: שכל זה כשמכר מקרקעי.

לה. חשש סיבלונות

[דף נ:]

1. כשלפני נתינת הסיבלונות היו קידושין שלא חלו, כקטן שקידש או כשלפני נתינת הסיבלונות לא היו קידושין, ולא שידכה קודם לכן – אינה מקודשת.
  2. אם כשהיו עדים בזמן מסירת הסיבלונות במקום שכולם מקדשים ואח"כ שולחים סיבלונות, לפי רב הונא, רבה, וללישנא קמא אליבא דאביי, וכן מסקנת הגמ' – חוששין לקידושין, וללישנא בתרא אליבא דאביי – אין חוששין לקידושין.
- רש"י(29) מפרש: שלמ"ד שחוששין, זהו כששידך באשה ונתרצה וקדם ושלח סיבלונות בעדים, ותוס'(29) מפרשים: שזהו מפני שחוששין שמא קידשה קודם לכן.
3. כבאופן הקודם במקום שכולם שולחים סיבלונות קודם קידושין – אינה מקודשת.
  4. כבאופן הקודם במקום שהרוב מקדשים ואח"כ שולחים ומיעוט להיפך – חוששין לקידושין.
  5. כבאופן הקודם במקום שהמיעוט מקדשים ואח"כ שולחים, לתוס' בשם הר"ח – חוששין למיעוט לחומרא, ולפי רש"י ולפי תוס' בשם הגירסא שר"י מצא – אינה מקודשת.
  6. אם שידכה קודם ונתרצית האשה ולא היו עדים בזמן מסירת הסיבלונות ולא ידוע שהיה מעשה קידושין, לרש"י(30) – לא מקודשת, שהרי לא היו עדים, ולתוס'(29) – חוששין שמא קידשה קודם לכן.

לט. "כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו"

[דף נא:]

כלל זה אינו אמור במעשרות, הואיל ואיתא לחצאין, ולא במעשר בהמה, הואיל ואיתא בטעות.

מ. סוגיא ד"קידושין שאין מסורין לביאה"

[דף נא:]

1. האומר לחמש נשים ובהם שתי אחיות "הראויה מכם לביאה תתקדש לי" – אין האחיות מקודשות.

מקורות והערות

28 דף מט: ד"ה לנכסיה. 29 ד"ה חוששין. 30 ד"ה חוששין וד"ה חיישינן.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

2. כשאמר "אחת מהאחיות" או "אחת מבנותיך מקודשת לי", לרבא – אין האחיות מקודשות, ולאביי – מקודשות וצריכה גט מספק.
3. כשאמר "כולכן מקודשות לי" – אף אחת לא מקודשת.
4. כשאמר "כולכן ואחת מהאחיות מקודשות לי" – דין האחיות תלוי במחלוקת אביי ורבא, הנ"ל דין 2, אבל השאר מקודשות.
5. כשאמר "אחת מכולכן מקודשת לי" באופן שאין ב' אחיות – כולן צריכות גט מספק.
6. כבאופן הקודם כשיש ב' אחיות, לאביי – כולן צריכות גט מספק, ומרש"י⁽³¹⁾ מדויק: שלרבא – אין האחיות מקודשות ואין חסרון של "את וחמור".
7. כשאמר "בתך הגדולה מקודשת לי" ויש לזה יותר משתי בנות, לפי רבי מאיר – לרבא לא מקודשת, ולאביי מקודשות וצריכות גט מספק, ולפי רבי יוסי – רק הגדולה ביותר מקודשת.
- ר"ת⁽³²⁾ פסק: במעשה שבא לפניו, שאם אמר "בתך" סתם – רק הגדולה מקודשת, ושאם קודם לכן שידך לו את אחת מהם בשם, ואח"כ קידשה סתם (וקיבל עליו האב חרם תקנת הקהילות – מהרש"א), ואפי' בלא שדיך בשם אלא שנתרצו בפה ואמר "פלוגיתא אתן לך" ואח"כ קידש בלשון "בתך" סתם – רק המשודכת מקודשת, ולר' מנחם מיוני – כולם בספק קידושין. ור"ת חזר בו.
8. אם באופן שהאב אומר "קידשתי את בתי הגדולה ואינני זוכר למי – עיין לקמן פרק ג' נושא לב.

מא. המקדש בגזל

[דף נב.]

בגזל של אחרים או שגזל ממנה ולא שדיך – אינה מקודשת, בגזל שגזל ממנה וגם שדיך – מקודשת.

מב. המקדש בממון שיש לו ולחבירו שותפות באותו ממון

[דף נב:]

1. באריס כשלקח מוזא דשמכא שלא מדעת חבירו וקידש בהם – אינה מקודשת.
2. כשלקח כישא – מקודשת, כי דרך הירק לחלקו באגודות שוות.
3. בשותף שאמר למקדש "מדוע לא לקחת יותר יפות" – אינה מקודשת.

מג. המקדש בקדשי קדשים בתרו"מ ובמעשרות

[דף נב: נג.]

לרבי יוסי – אינה מקודשת, לרב אליבא דרבי יהודה – המקדש בחלקו מקודשת, ולרבי יוחנן – רבי יהודה חזר בו וס"ל כרבי יוסי הסובר שאינה מקודשת.

מד. מכירת זכות אכילה שיש לו בקרבן

[דף נב:]

מתוס⁽³³⁾ משמע: שאי אפשר למכור, ומהתו"י משמע שאפשר.

מה. המקדש בהקדש

[דף נג: נד. נה.]

לרבי יהודה – בשוגג יש מעילה ומתחלל ולכן קידש, אבל במזיד לא מעל ולכן לא קידש, ולפי ר"מ – להיפך.

רבי יוחנן, ר' ירמיה, ורבי יעקב מפרשים: שר"מ ס"ל שבשוגג לא קידש כיון שאין מעילה אלא באוכל הקדש, וכיון שלא מתחלל אינה מקודשת, אבל רב סובר: שלר"מ מקודשת אפי' בשוגג, ורק בכתנות כהונה שלא בלו, כיון שבשוגג לא מתחללים לכן אינה מקודשת. ומפרשים התוס⁽³⁴⁾: שמדובר בכתנות כהונה שעדיין לא נתחנכו לעבודה שאז אין להם קדושת כלי שרת, ואין יוצאין לחולין ואינה מקודשת.

מקורות והערות

(31) ד"ה הרי כולכם. (32) בתוד"ה והילכתא. (33) ד"ה המקדש. (34) ד"ה בכתנות.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

מה/גזבר שהפקיד מעות אצל שולחני, בעה"ב וחנוני, לענין להשתמש בהם [דף נג:]

1. אם כשהפקיד אצל בעה"ב – בין מותרין בין צרורין לא ישתמש בהם, ואם השתמש בעה"ב מעל, דעל דעת שלא ישתמש בהם הפקיד אצלו.

2. אם כשהפקיד אצל שולחני – צרורין לא ישתמש, ואם השתמש לא מעל הגזבר, ואם מותרין ישתמש בהם, ולפיכך הגזבר מעל.

3. אם כשהפקיד אצל חנוני, לפי רבי יהודה – חנוני כשולחני, ולפי ר"מ – חנוני כבעה"ב.

לפי רב שבנושא הקודם הסובר שבשוגג לכו"ע מעל ומתחלל – שלשת הדינים הנ"ל הם לכו"ע, ולפי רבי יוחנן (שם) – שלשת הדינים הם רק לרבי יהודה, אבל לר"מ אם הנפקד הוציא בשוגג, בכל מקרה אין מעילה, ולא יצאו המעות לחולין, ור"מ לדבריו של רבי יהודה אומר, שחנוני צריך להיות דינו כבעה"ב.

מו. מעילה בתקלין עתיקין [דף נד:]

לפי ת"ק – אין מועלין בהם, ולפי ר"מ – מועלין. רב סובר: שגורסים רבי יהודה ולא ר"מ.

לפי הפירוש השני שבסוף התוס' – "מועלין בעתיקין" רק בתוך שנה מיום הבאתם, ולפי פירוש הראשון – היינו גם אחר שנה מיום הבאתם.

מז. מועלין בתקלין חדתי [דף נד:]**מח. קרבנות מתקלין עתיקין** [דף נד:]

תוס'⁽³⁵⁾ כותבים: שלר"מ – אם לא נשאר מתקלין חדתי מביאים מעתיקין, לפי פירושם הראשון – הבאה מתרומה חדשה הוא רק לכתחילה, אבל במקום שלא אפשר אין איסור, ואילו לפי פירושם השני – בדיעבד אפשר להביא מתקלין עתיקין רק אם זה בתוך שנתן, דבעינן תרומה חדשה.

מט. קנין חפץ במעות הקדש [דף נג: נד:]

לרבי יהודה – בשוגג קנה במזיד לא קנה, לרבי יוחנן אליבא דר"מ – להיפך, ולפי רב – ר"מ מודה שבשוגג קנה.

נ. כרם רבעי [דף נד:]

לב"ה – ממון גבוה הוא, ולכן יש חומש, אין חייב ליתן ממנו פרט ועוללות ולא יכול ליתנו במתנה, ולב"ש ורבי יהודה – ממון הדיוט הוא, ולכן חייב בפרט ועוללות, ויכול ליתנו במתנה.

אם הוא סמדר – גם לב"ה יכול ליתנו במתנה, כיון דאינו פרי, ואחרת מרבי יוסי דס"ל שהוי פרי.

נא. מע"ש, לר"מ – קונים בכסף, ולרבי יהודה – במשיכה [דף נד:]**נב. מתנות שלא הורמו אם דינם כמי שהורמו** [דף נד: נה:]**נג. קידושי אשה בבהמת קדשים קלים ובבהמת קדשי קדשים** [דף נה:]

מסוגייתנו יוצא: שבשוגג – בשניהם אינה מקודשת, ואילו במזיד – לרבי יהודה אינו מתחלל ולכן אינה מקודשת, ואילו לר' אושעיא אליבא דר"מ – מתחלל ומקודשת.

נד. אופן חילול קדושת הגוף [דף נה:]

מסוגייתנו יוצא: שלרש"י אליבא דרבי אושעיא – במזיד דרך חילול, וגם בהמה תמימה, לתוס' – רק דרך גזילה, ולרבי יוחנן – אסור לחללו. (אם בדיעבד מחולל ומקודשת – עיין מש"כ בחלק המורחב).

מקורות והערות

(35) ד"ה מועלין.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

נה. מעילה אחר מעילה במוקדשין, בבהמה, בכלי שרת ובקרדום [דף נה.]

1. במוקדשין, לרבי יהודה – במזיד לא מעל ולא יצא לחולין, בשוגג מעל ויצא לחולין, ולר"מ – להיפך.
2. בבהמה תמימה ובכלי שרת, לרבי יהודה – יש מעילה אחר מעילה ולא יוצאים לחולין, ולפי ר"מ – אם בשוגג לא מעל, ואם במזיד סובר רבי אושעיא אליביה, שיצא לחולין, ורבי יוחנן אליביה סובר: שאסור לחללו. (אם בדיעבד מחולל ומקודשת – עיין מש"כ בחלק המורחב).
3. תוס' כותבים: שכל הנ"ל רק כשמתכוון לגזולה, אבל כשחושב שהם שלו – לכו"ע יש מעילה אחר מעילה.

נו. בהמה שנמצאת בירושלים וסביבותיה [דף נה. נה:]

1. בזכר בן שנה – חוששין שמא הוא עולה או תודה או שלמים או בכור או מעשר.
2. בזכר בן שנתיים – חוששין גם שמא הוא אשם.
3. בנקבה בת שנתיים – חוששין שמא זבחי שלמים או תודה.
4. בנקבה בת שנה – חוששין גם שמא היא חטאת.

נז. התקנה לבהמה שנמצאת בירושלים וסביבותיה [דף נה. נה:]

- אם הבהמה תמימה, לרבי אושעיא – יש תקנה רק אליבא דר"מ הסובר שבמזיד מתחלל, (אופן התקנה: לרש"י – דרך חילול, ולתוס' – כשמתכוין לגזולה ולקנותה מהמקדיש), ולרבי יוחנן – צריך להמתין עד שתומם.
1. בזכר בן שנה – מביא ב' בהמות תמימות, אחד לשם עולה, או עולת נדבה ואחד לשם שלמים ומחלל על תנאי, תוס' (36) כותבים: שמביא גם בהמה שלישית לשם תודה.
  2. בזכר בן שתי שנים, לרש"י ולתוס' (37) – אין תקנה, לפי שאין אשם באה בנדבה, והוסיפו תוס' (38) שלכן ירעה עד שיסתאב.
  3. בנקבה בת שנתיים – מביא ב' בהמות, מחשש שלמים ותודה.
  4. בנקבה בת שנה – אין תקנה, וכונסה לכיפה והיא מתה מאליה.

נה. לתוס' (36) אי אפשר להביא לחמי תודה בנדבה [דף נה:]**נט. לקיחת בהמה במעות מעשר שני** [דף נה: נז.]

אין לוקחין בהמה במעות מעשר שני.

לרש"י: האיסור הוא רק מחוץ לירושלים, דכתיב "וצרת הכסף בידך" ועוד שמא תכחיש בטורח הדרך, לתוס' (39) החשש הוא גם שמא יגדל עדרים עדרים, לכן על נקבות חיינן אין מתחללין אפי' בדיעבד, ועל שחוטין מתחללין, ואם הוא זכר – לר"מ מותר גם לכתחילה ואפי' על חיים, ולחכמים מותר רק על שחוטים ולא על חיים, דגזרינן אטו נקבות, ושחכמים מודים כשא"א לחלל על כסף, (כגון: כשמעות בבל אינם יוצאים בירושלים), שאפשר גם על חיים ואפי' לכתחילה.

ס. דין הקונה מחוץ לירושלים בהמה ממעות מעשר שני [דף נז.]

- תוס' כותבים: שחילוקי הדינים דלהלן 1,2,3 הם רק לרבנן הסוברים שלכתחילה אסור לחלל ובבהמה תמימה, אבל בבעלת מום אפי' בדיעבד לא מתחללין, ואילו לר"מ – בכל אופן מותר לחלל זכר ואפי' לכתחילה.
1. כשלקח בהמה טהורה בשוגג – יחזרו דמים למקומם.

מקורות והערות

(36) ד"ה דמיייתי. (37) ד"ה ודילמא. (38) ד"ה ואישתכח. (39) ד"ה אין.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- לרש"י⁽⁴⁰⁾ – כופין את המוכר להחזיר הדמים, דמקח טעות הוא, ולתוס⁽⁴¹⁾ – קנס הוא שקונסים את המוכר, (והנפק"מ ביניהם – עיין במורחב).
2. כשלקח במזיד והתכוין לקנות בהמה לשלמים – תעלה ותאכל במקום, פי' ע"י הלוקח לירושלים, דהיינו שהמכר קיים.
3. כשלקח במזיד והתכוין שגם המעות וגם הבהמה יהיו חולין, לרש"י⁽⁴²⁾ – הבהמה נתפסת בקדושתה (והמעות נתחללו – תוס'), והמכר בטל ויחזרו הדמים למוכר, דקנסו את המוכר הנמצא לפנינו, להצריכו לעלות לירושלים, ואילו לפי התוס⁽⁴³⁾ – המכר קיים גם כשהמוכר בפנינו, והקונה צריך לעלות ולאוכלה לירושלים.
4. כשלקח במזיד והתנה עם המוכר "שקדושת המעות ישארו במעות, ולא על הבהמה, ושעל המוכר להעלותה לירושלים", לפי התוס⁽⁴³⁾ – הקדושה נשארת במעות, דקנסין למוכר שיחזרו הדמים למקומם.
5. אם קנה בהמה טמאה והמוכר ברח – הלוקח צריך לאכול כנגדן בירושלים.
- לרש"י⁽⁴⁴⁾ – היינו שיאמר "כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו", ויעלם ויאכלו בירושלים והמעות יוצאים לחולין, ולפי הריב"א – המעות בקדושתם ביד מוכר, שהרי הלוקח אינו יכול לחלל, הואיל ואינם ברשותו.
6. כבדין הקודם באופן שהמוכר לא ברח – קונסין את המוכר, מפני שמחזיק את האיסור.
- תוס⁽⁴⁵⁾ מפרשים: שהקנס הוא שאמרינן "יחזרו דמים למקומם".

ס.א. המקדש באיסורי הנאה בפירות שביעית או בדמיהן [דף נו:]

1. המקדש באיסורי הנאה – אינה מקודשת.
- לתירוץ א' בתוס⁽⁴⁶⁾ – אם יש שו"פ שלא כדרך הנאתן מקודשת, ולתירוצם השני – אינה מקודשת, דהו קידושי טעות.
2. המקדש בפירות שביעית – תוס⁽⁴⁶⁾ כותבים: שאם לאחר הביעור אינה מקודשת.
3. מכר וקידש בדמי איסור הנאה של ע"ז ושביעית – אינה מקודשת, ואם בדמים של שאר איסורי הנאה – מקודשת.

ס.ב. עגלה ערופה [דף נו:]

אסורה בהנאה כקדשים.

לתירוץ ראשון של התוס⁽⁴⁷⁾ – אסורה אף מחיים, ולתירוצם השני – מחיים אינה אסורה.

ס.ג. ציפורי מצורע [דף נו:]

1. הציפור ששוחטים אותה, לרבי יוחנן – אסורה בהנאה מהשחיטה, לר"ל – הדין תלוי במחלוקת תנאים, שלתנא דבי רבי ישמעאל אסורה משעת לקיחה, ולרבי יעקב ורבי שמעון מחיים לא מיתסרא, ור"ל סובר כהתנא האוסר משעת לקיחה.
2. הציפור המשולחת, לר"ל – כדין הציפור השחוטה, לתוס⁽⁴⁸⁾ אליבא דרבי יוחנן – משעת שחיטת חבירתה, ומרש"י⁽⁴⁸⁾ משמע: שלרבי יוחנן אינה אסורה כלל.

מקורות והערות

(40) ד"ה בשוגג. (41) ד"ה ואם. (42) ד"ה בין שוגג. (43) ד"ה אבל. (44) ד"ה והרי. (45) ד"ה הא. (46) ד"ה המקדש. (47) ד"ה כפרה. (48) ד"ה משעת.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

סד. ציפורי מצורע כששחט ונמצאת טריפה [דף נו.]

המשולחת – מותרת, לרבי יוחנן – מותרת בכל מקרה, ולפי ר"ל – אם בטרפות שיש חשש שנהיה אחר הלקיחה, הרי היא אסורה מספק.

תוס' הבינו שלפי רש"י כשנקבו הדקין לר"ל מותרת, ותוס' חולקין וסוברים שבזה אסורה מספק, ורק כשניטל הכבד שודאי היה משנולד מותרת.

סה. בישול בשר וחלב ושור הנסקל [דף נו.]

1. בישול בשר בחלב, לתנא דבי רבי ישמעאל – אסור בהנאה, ולר"ש בן יהודה – מותר בהנאה.

2. שור הנסקל, לר"ת⁽⁴⁹⁾ – כל זמן שהוא חי מותר בהנאה.

סו. הציפור המשולחת, לרש"י – שולחים אותה מתוך העיר [דף נו.]**סז. פטר חמור** [דף נו:]

לאחר עריפה – לכו"ע אסור בהנאה, אבל לפני עריפה – רק לרבי יהודה אסור אבל לר"ש מותר.

סח. חולין שנשחטו בעזרה אסורים [דף נח.]

1. לפי רבי שמעון – ישרפו.

לפי רש"י – בין חיה בין בהמה איסורם מדאורייתא, (עכ"פ באכילה, ולענין הנאה – עיין במורחב), ושריפתן מדרבנן.

2. השוחט את הטריפה חולין בעזרה, לפי ר"ש – מותר בהנאה, דשחיטה שאינה ראויה אינה שחיטה, ולפי חכמים – אסורים, דס"ל שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה.

סט. קידושי אשה בתרו"מ [דף נח. נח:]

1. אם התרו"מ הם שלו לגמרי, (כמו בכהן שקיבל תרו"מ וקידש בהם אשה או בישראל שקידש בתרו"מ שנפלו לו מבית אבי אמו כהן) – מקודשת, שהרי התרו"מ הם ממונו שלו לגמרי. (הגמ' בדף נו. אומרת: שבמע"ש מקודשת רק לרבי יהודה דס"ל ממון הדיוט הוא, ומוסיפה, שזהו רק באשה חבירה שידועת שאין מע"ש מתחללת ע"י קידושיה ועולה לירושלים ואוכלתן, אבל בסתם אשה יחזרו דמים למקומם ומתבטלים הקידושין, והגמ' שם פוסקת כר"מ, הסובר שמע"ש הוא ממון גבוה).

2. ישראל שקידש אשה בתרו"מ שהפריש מגרנו, לעולא – אינה מקודשת, דיש לו בפירות רק טובת הנאה, וטובת הנאה אינה ממון.

3. ישראל שקידש בתרו"מ מטבילים שנפלו לו מבית אבי אמו כהן, לתירוץ א' בגמ' – היא מקודשת רק לשיטת רבי הסובר "מתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמי", אבל לר' יוסי בר יהודה לאו כמו שהורמו ואינה מקודשת, כיון שסבו לא זכה בה ויש לו בפירות רק טובת הנאה, דאינה ממון כנ"ל, ולתירוצים האחרים שבגמ' – לכו"ע כמי שהורמו ומקודשת.

ע. תשלומין לגונב טבלו של חבירו [דף נח:]

לרבי – משלם כל דמי טבלו, דהיינו אף דמי תרומה ומעשר שבו, ולרבי יוסי בר יהודה – אינו משלם אלא דמי חולין שבו.

לפירוש א' בגמ' – פליגי אם טובת הנאה ממון. לפירוש השני – לכו"ע אינה ממון, ומדובר שנפלו לו טבילים מבית אבי אמו כהן, ופליגי, אם מתנות שלא הורמו אם כהורמו דמי. לפירוש השלישי – לכו"ע אינה ממון וכמו שהורמו דמי, ופליגי אם חיטה אחת בתרומה פוטר את הכרי, ולפירוש הרביעי – כו"ע

מקורות והערות

(49) ד"ה הרי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

לית ליה דשמואל, אלא שלרבי קונסים את הגנב שישלם את הכל, ולפירוש החמישי – כו"ע אית ליה דשמואל, אלא שר' יוסי בר יהודה סובר שקונסים את הבעה"ב שהשהה טבלים בביתו.

עא. המקדש בשכר הזאה וקידוש אינה מקודשת, בשכר הבאת האפר ומילוי המים מקודשת

[דף נח:]

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאילן לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

פרק שלישי

האומר

[דף נט.]

א. עני המהפך בחררה

1. במקח וממכר – נקרא רשע גם אם השני לא ידע שיש מי שמהפך בחררה.
2. במקח וממכר כשידוע שהמוכר אינו מעונין למכור לראשון, מפני שמכבד את השני יותר מהראשון או שיש בעלי זרוע שלא מניחים לכל אדם לקנות קרקע אצלם – לא נקרא רשע.
3. כבדין הקודם באופן שהשני שליח של הראשון – השני צריך להודיע לראשון שלא מעונינים למכור לו, ורק אם מפחד שמא יקדמנו אחר – יכול לקנות ואח"כ להודיעו.
4. בהפקר ומתנה, לפי רש"י⁽¹⁾ – יש איסור גם אם אין יכול למצוא במקום אחר. ולפי תוס'⁽¹⁾ – יש איסור רק אם יכול למצוא במקום אחר. (דרך במקח וממכר לכו"ע ובכל מקרה נקרא רשע, כיון שיכול למצוא במקום אחר).
5. היורד לאומנותו של חבירו, לפירוש ראשון בתוס' – נקרא רשע גם בדבר הפקר, ולריב"ם – צריך להרחיק רק אם הראשון כבר עשה מעשה.
6. תוס' כותבים: שאסור למלמד להשכיר עצמו לבעה"ב שיש לו מלמד אחר בביתו, ומותר לבעל הבית לשכור לבנו מלמד הנמצא כבר בבית אחר, (ולרש"י אסור לעשות כן).

[דף נח : נט.]

ב. שליח שקידש לעצמו או שקנה לעצמו

כשאמר לשלוחו או לחבירו "צא וקדש לי אשה" או "צא וקנה לי דבר פלוני" – מה שעשה עשוי אלא שנהג בו מנהג רמאות, (וזהו אפי' אם אמר השליח "המשלח שלחני" אבל לבסוף אמר "הרי את מקודשת לי").

[דף נט.]

ג. המקדש אשה לאחר זמן

1. כשנתאכלו המעות ולא חזרה בה – לרב ושמואל מקודשת.
2. אם חזרה בה תוך ל' יום – עיין נושא הבא.
3. אם הקידושין היו בשטר ונקרע או אבד – עיין לקמן נושא יח.
4. אם בא אחר וקידשה – מקודשת לשני.

[דף נט. נט.]

ד. אם דיבור מבטל דיבור

1. בתרו"מ, לרבי יוחנן – דיבור מבטל דיבור, גם אם בדיבור הראשון היה מעשה שעדיין לא חל, לפי לשון א' בגמ' אליבא דר"ל – דיבור מבטל דיבור רק אם לא היה מעשה, וללשון השני אליביה – אינו מבטל דיבור גם אם לא היה מעשה.
2. באשה שעשתה שליח לקדשה, ורוצה לבטלו, לרש"י⁽²⁾ אליבא דר"ל – אינה יכולה לבטלו, ולפי תוס'⁽³⁾ – ר"ל מודה שיכולה לבטל בפני השליח.

מקורות והערות

(1) ד"ה עני. (2) ד"ה וחזרה בה. (3) ד"ה לא.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ה. אם מעשה מבטל מעשה

[דף נט. נט:]

1. בתרומה – לא מבטל, תוס'⁽⁴⁾ מוסיפים: שזהו גם אם התרומה ניטלה במחשבה.
2. כלי שהוכשר לקבל טומאה – מעשה קטן יכול לבטל את הכלי מלקבל טומאה.
3. כלי שקיבל טומאה – הכלי מתבטל רק אם נעשה בו שינוי מעשה גדול.

ו. בעל שביטל את הגט

[דף נט:]

לרב ששת – אינו יכול לחזור ולגרש בגט, ולר"נ – תלוי בשתי הגירסאות שבתוס', באם הבעל יכול לבטל את הגט עצמו.

ז. "הרי זה גט מהיום ולאחר מיתה" ומת

[דף נט:]

לפי רב – הלכה כרבנן הסוברים, שלשון זה הוא ספק תנאי ספק חזרה, ולכן חולצת ולא מתייבמת, לפי שמואל – הלכה כרבי שלשון זה הוא תנאי, ולכן אסורה ביבום ופטורה מחליצה, ולפי רבי יוחנן – חולצת, דלשון זה הוא שיוור, וכל גט שמשייר בה לא הוא גט, ומדרבנן לא מתייבמת, דגזרו אטו "מהיום אם מתי".

ח. נתקדשה לאחד לאחר זמן וחזרה ונתקדשה לשני

[דף נט: ס.]

1. "הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום" ולא אמר "מעכשיו" – מקודשת לשני.
2. כבדין הקודם כשאמר "מעכשיו", לפי רב – מקודשת ואינה מקודשת לעולם, דמספקא ליה אם תנאי הוא או חזרה, לפי שמואל – עד ל' יום מקודשת ואינה מקודשת, ולאחר ל' יום פקע קידושי שני וחלים קידושי ראשון, דס"ל ד"תנאי הוי", ולפי רבי יוחנן – אפי' מאה תופסין בה.
- אביי אליבא דרב סובר: שאם בא אחר ואמר לה "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר כ' יום" ואח"כ בא אחר ואמר לה "ולאחר ל' יום", מראשון ואחרון צריכה גט ומהאמצעי לא.
3. כשאמר "הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום" ומת תוך ל' יום, לרבי יוחנן – חייבת ביבום, רש"י⁽⁵⁾ כותב: שלפי שמואל – נפקעו קידושי ראשון ופטורה מהיבום.

ט. המגרש ע"מ שתתן לו מעות, ונקרע הגט או אבד או מת לפני הנתנה

[דף ס.]

1. אם נתנה לו, לרב הונא – לכו"ע מגורשת למפרע גם אם נקרע הגט או אבד קודם מתן מעות, דכל האומר "ע"מ" כאומר מעכשיו דמי, ולא תנשא לאחר עד שתתן, (ואם פשטה וקיבלה קידושין מאחר ואח"כ נתנה כסף, הוי קידושין ודאין – תוס'), ולפי רב יהודה – זהו רק לפי רבי, אבל חכמים סוברים שלאו כאומר מעכשיו דמי, ושהלכה כמותן.
- תוס'⁽⁶⁾ כותבים: שמ"מ לרב יהודה אליבא דרבנן – מגורשת היא מספק למפרע, ואם קיבלה קידושין מאחר לפני שנתנה, הרי היא מקודשת מספק, ושבנתאכלו המעות, אף לרב יהודה אליבא דרבנן, הדין הוא כמו שהכסף קיים.
2. לא נתנה לו ומת, לת"ק – זקוקה ליבום, ד"לי" ולא ליורשי, ולרשב"ג – אינה זקוקה ליבום, הואיל ונתנה ליורשים הוי נתנה, ומגורשת למפרע ולא תנשא לאחר עד שתתן.
- רב הונא מפרש: שלכו"ע כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו, ולכן לרשב"ג מגורשת למפרע, (ורבנן ס"ל לי ולא ליורשי), ורב יהודה מפרש: שרבנן סוברים "לאו כאומר מעכשיו", ולכן אינה מגורשת, ושהלכה כמותם, וכותבים תוס': שלכן לרבנן חולצת ולא מתייבמת.
3. אם כשאמר "לי וליורשי", תוס' כותבים: שלרב הונא – לכו"ע אינה זקוקה ליבום, ולרב יהודה – לת"ק ולרשב"ג אינה זקוקה ליבום, ולרבנן חולצת ואינה מתייבמת.

מקורות והערות

(4) ד"ה מיד. (5) ד"ה ושמואל. (6) ד"ה איכא, אבל.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

ט1. המקדש בפרוטה ע"מ שיתן לה מעות או שיש לו רכוש או יראה לה רכוש [דף ס. ס: ס:]

1. כשאמר "ע"מ שאתן לך מאתיים זוז", לרב הונא – לכו"ע כשיתן מקודשת למפרע, לרב יהודה – רק לרבי יהודה מקודשת למפרע, אבל לרבנן, מקודשת רק משיתן.
2. כשאמר "ע"מ שיש לי מאתיים זוז" – יש לו מקודשת, ואם אין לו (עדים שיש לו – רש"י) – אינה מקודשת, ואם יש לנו ספק אם יש לו – מקודשת רק מספק, דשמא יש לו.
3. כשאמר "ע"מ שאראך מאתיים זוז" – הרי זו מקודשת ויראה לה מאתיים זוז משלו. אבל אם הראה לה על השולחן והוא שולחני – אינה מקודשת, אף אם מראה לה מעות שקיבל למחצית שכר.
4. כשאמר "ע"מ שיש לי כור עפר" – הדין כמו לעיל דינים 3, 2.
5. כשאמר "ע"מ שיש לי קרקע במקום פלוני" – אם יש לו באותו מקום מקודשת.

י. שדה שיש בה נקעים או סלעים אם נמדדים עמה [דף סא. א:]

1. אם הם פחות מ' טפחים – נמדדין עמה, שנותן בזרע חומר שעורים חמישים שקל כסף, וזהו גם כשהנקעים מלאים מים.
  2. אם הם יותר מ' טפחים – אין נמדדין עמה.
- ברש"י ובתוס'⁽⁷⁾ מבואר: שמעריכין אותם לפי שוויים ולא לפי המחיר הקצוב בתורה.
3. ביותר מ' טפחים ואינם מלאים מים, לענין המקדיש שדהו בשעת היובל – הנקעים נמדדין עמה. לרש"י:⁽⁸⁾ מצרפין רק את הקרקעות ולא את המדרון.
  4. אם אינם מלאים מים, לענין מכר – אין הם נמדדים עמה כלל.
  5. אם אינם מלאים מים, בקידושי אשה – להקדש מדמינן לה, רש"י⁽⁹⁾ מפרש: שנמדדין עמה.

יא. דיני תנאים [דף סא. סב. א:]

- לפי ר"מ – צריך 1. תנאי כפול. 2. תנאי קודם למעשה. 3. הן קודם ללאו. ולפי רבי חנינא בן גמליאל – אין צריך תנאי כפול.
- רש"י⁽¹⁰⁾ סובר: שר' חנינא בן גמליאל מצריך 1. תנאי קודם למעשה. 2. הן קודם ללאו, ותוס'⁽¹¹⁾ סוברים: שאינו מצריך תנאי קודם למעשה, ומשמע שמדבריהם שסוברים שגם לא צריך הן קודם ללאו.

יב. גיור בפני ג' [דף סב. א:]

גר צריך שלשה, לרש"י – הן לקבלת מצוות והן לטבילה וזהו לעיכובא, ולפי תוס' – לקבלת מצוות צריך ג' ולעיכובא ולא צריך מומחין, אבל לטבילה – לתירוצם הראשון: רק לכתחילה צריך ג' אבל זה לא לעיכובא, ולתירוצם השני: אפי' לכתחילה לא צריך.

יג. התורם מן המחובר על התלוש ולהיפך [דף סב. א:]

1. אם הפירות הביאו שלישי ובידו לתלשן, ואמר "שיהיו תרומה לכשיתלשו" ונתלשו – הוי תרומה.
2. מן התלוש על המחובר, ולהיפך – אם לא אמר "לכשיתלשו", לכו"ע לא הוי תרומה, משום שהוי מן החיוב על הפטור.
3. מן התלוש על המחובר, ולהיפך, וגם הוסיף: "לכשיביאו שלישי ויתלשו" והביאו שלישי ונתלשו, למ"ד

מקורות והערות

(7) ד"ה אין. (8) ד"ה נקדשו. (9) ד"ה להקדש. (10) דף סא. ד"ה ר"ח אומר. (11) ד"ה כל.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

אין אדם מקנה דשלב"ל – בכל מקרה לא הוי תרומה, אבל לראב"י – אם זה כשחת בבי כיבשא הוי תרומה למפרע כשיתלש.

אם זה כשות בבי שקיא, ללישנא קמא בדעת ראב"י – לכו"ע הוי תרומה, אך ללישנא בתרא בדעת ראב"י – לרב יוסף חלה התרומה, ואילו לרבה לא הוי תרומה.

אם זה עדיין אגם ולא הגיע לשחת, ללישנא בתרא – לכו"ע לא הוי תרומה, וללישנא קמא בדעת ראב"י – לרב יוסף הוי תרומה, ולרבה לא.

4. רש"י⁽¹²⁾ פוסק: כראב"י ותוס' פוסקים כרבנן.

יד. קידושי אשה שאינה בעולם

[דף סב:]

1. אם עדיין האמא לא מעוברת – הבת אינה מקודשת.

2. אם האמא מעוברת והוכר עוברת – תלוי במחלוקת התנאים אם אדם מקנה דשלב"ל.

3. אם עדיין לא הוכר עוברת, לל"ק אליבא דרבה, ולל"ב אליבא דכו"ע – לכו"ע אינה מקודשת, ולל"ק אליבא דרב יוסף – הדין תלוי במחלוקת אם אדם מקנה דשלב"ל.

טו. קידושי אשה התלויים במעשה של גיור, שיחרור, יבום וחליצה

[דף סב.-סג.]

לפי ר"מ – בכל המקרים המובאים בהמשך מקודשת, דאדם מקנה דשלב"ל, לפי רב יהודה הנשיא – בכל המקרים המובאים בהמשך מקודשת כר"מ, חוץ מכשאמר "לאחר שימות בעלך או "לאחר שתמות אחותך", שמעיקר הדין מקודשת ורק משום איבה אינה מקודשת, ולפי רבי יוחנן הסנדלר דס"ל אין אדם מקנה דשלב"ל, וכן פוסקים רבי יוחנן ורב אושעיא – האופנים והדינים כדלהלן:

1. כשאמר: לאחר שאתגייר, לאחר שתתגיירי לאחר שאשתחרר לאחר שתשתחררי, לאחר שימות בעלך או לאחר שתמות אחותיך – אינה מקודשת.

2. כשאמר לאשתו "הרי את מקודשת לי לאחר שאגרשיך", לרבי יוחנן – אינה מקודשת, שהרי תלוי ברצונה והוי דשלב"ל.

3. כשנתן לפנויה ב' פרוטות ואמר לה "באחת תתקדשי היום ובשניה לאחר שאגרשיך", לרבי אושעיא ורבי יוחנן – הוי ספק אם יש בזה חסרון של דשלב"ל.

4. כשאמר "לאחר שיחלוץ לך יבמיך", לתנא דמשנתינו ולרבי יוחנן הסנדלר – אינה מקודשת, רש"י מפרש: דס"ל אין אדם מקנה דשלב"ל ואין קידושין תופסין ביבמה, (ואילו למ"ד אדם מקנה דשלב"ל – מקודשת).

טז. הפרת הבעל כשאשתו נדרה "יקדשו ידי לעושיהם" או "קונם שאני עושה לפיך" או "קונם שאיני עושה לפיך"

[דף סג.]

לת"ק – אין צריך להפר, כיון שמשועבדת לו, לר"ע – כשאומרת "יקדשו ידי לעושיהם" צריך להפר, שמא תעשה יותר ממה שחייבת לו, וב"קונם שאני עושה לפיך" משמע מהגמ' דאם ס"ל לר"ע כמ"ד אין אדם מקנה דשלב"ל, לא צריך להפר, אבל תוס'⁽¹³⁾ כותבים: שקונמות הואיל וקדושת הגוף הם צריך להפר.

תוס' כותבים: שבאומרת "קונם שאיני עושה לפיך" א"צ להפר.

יז. קידושין שיחולו לאחר זמן ואבד הכסף לפני הל' יום

[דף סג.]

תוס'⁽¹⁴⁾ מביאים: שלרב ושמואל אם לא בא אחר וקידשה בתוך הל' יום מקודשת.

מקורות והערות

(12) ד"ה כמאן אי כרבה. (13) ד"ה וידים. (14) ד"ה כאן.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

יח. כבנושא הקודם ונקרע השטר תוך ל' יום [דף סג.]

תוס'⁽¹⁴⁾ כותבים: 1. אם לא אמר "מעכשיו" – אינה מקודשת. 2. אם אמר "מעכשיו" ולא הוסיף "ע"מ" – לרבי יוחנן אינה מקודשת, דאזיל לשיטתו שהוי שיעור, אבל לשמואל מקודשת. 3. אם כשאמר "ע"מ ומעכשיו" – שמא הוי תנאי ולא שיעור, ומקודשת אפי' לרבי יוחנן.

יט. קידושין בשכר פעולה [דף סג.]

1. כשאמר "ע"מ שאדבר עליך לשילטון" – אם נתן לה פרוטה ודיבר לשילטון מקודשת.
2. "בשכר שאדבר" – אם דיבר מקודשת היא רק למ"ד אינה לשכירות אלא לבסוף.

כ. קידושין "ע"מ שישתוק אבא" [דף סג. סג.]

1. אם בשעת שמיעה שתק – מקודשת. לפי תוס'⁽¹⁵⁾ – זהו אפי' מת האב לפני ששמע.
2. כשמת הבן אחר ששמע האב ולא מיחה ואין לו בנים – זקוקה לייבום.
3. אם כששמע האב מיד מיחה שאינו רוצה בקידושין – אינה מקודשת.
4. אם כששמע האב שתק ולאחר זמן מיחה, לרש"י ולתוס'⁽¹⁶⁾ – מקודשת.

כא. קידושין "ע"מ שלא ימחה אבא" [דף סג. סג.]

1. כשלא ימחה או מת האב לפני שמיחה – מקודשת.
2. כששמע ונתרצה ואח"כ חזר בו ומיחה, לרש"י⁽¹⁵⁾ – לא הוי קידושין, ועד שימות כל זמן שלא ימחה היא בספק קידושין שמא ימחה.
3. מת הבן – מלמדין את האב לומר "איני רוצה", גם אם כבר שמע ושתק.
4. אם הבן הקציב זמן "עד ל' יום" – אם מת האב לפני שמיחה מקודשת.

כב. קידושין "ע"מ שירצה אבא" [דף סג. סג.]

לרבי ינאי – היינו "ע"מ שישתוק אבא", כנ"ל נושא כ', ולפי רב יוסף בר אמי – זהו "ע"מ שלא ימחה מכאן ועד ל' יום".

כג. "קידשתי את ביתי ואיני יודע למי" ובא אחר ואמר "אני קידשתי" [דף סג.]

לרב – נאמן ליתן גט אבל לא לכנוס, לרב אסי – נאמן אפי' לכנוס.

כד. "נתקדשתי ואיני יודעת למי" ואחד אומר "אני קידשתי" – נאמן ליתן גט ואין נאמן לכנוס [דף סג.]**כה. כשראובן ושמעון אומרים "אני קידשתי"** [דף סג.]

1. כשהראשון עדיין לא כנסה – שניהם נותנים גט, ואם רצו אחד נותן גט והשני כונס.
2. כשהשני בא אחר שהראשון כנסה – השני אינו נאמן כלל.

כו. נאמנות האב על קידושי בתו [דף סג.]

האומר "קידשתי את בתי" וזינתה ואין עדי קידושין, לרב – לא סוקלין, דהתורה האמינה לאב רק לאיסורא ולא לקטלא, ולרב חסדא – האב לא נאמן גם להחזיק את הבן ליענש על פיו, ולרב אסי – סוקלין.

כז. האומרת "נתקדשתי" ואח"כ זינתה – אין סוקלין על פיה [דף סג.]מקורות והערות

(15) ד"ה אלא. (16) ד"ה צריכה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משויירות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

כח. הבאת ב' שערות בלא עדות שנים

[דף סג:]

1. כשיש לו ריבוי שערות או שיש לו ב' שערות וגם הגדיל בקומה – דינו כגדול.
2. כשלא הגדיל בקומה, לפי הבנת התוס' בדעת רש"י – אינו כגדול, ולתוס' בשם ר"י – כגדול.

כט. נאמנות האב לומר "בני זה בן י"ג שנים"

[דף סג:]

לפי רב חסדא וכן תניא כוותיה – האב נאמן רק לנדרים וחרמים, להקדשות, לערכין ולקרבתן, אבל לא למכות לא לעונשין ולא לסקילה, התו"י כותב: שמהגמ' משמע שר' אסי סובר שהאב נאמן אף לעונשין.

לפי רש"י – שערות בלא שנים לא נחשב לגדול, דשומא ניהו, ונאמנות האב היא כשהבן הביא ב' שערות והאב מעיד על השנים. תוס' כותבים: 1. ששערות בלא שנים או שנים בלא שערות – לא מהני. 2. כשהביא ב' שערות והגדיל בקומה או שהיה ריבוי שערות – לא צריך עדות האב. 3. כשהביא ב' שערות ולא הגדיל בקומה, לרש"י – בזה רב חסדא אומר שהאב נאמן חוץ מלעונשין, ולעוד פ' ר"י – אין צריך עדות האב, דבמקום סימנים אין צריך עדות שנים. 4. כשעבר זמן מהעבירה והאב אומר שהבן עשה את העבירה בזמן שהיה גדול – בזה לתוס' אמורים דברי רב חסדא.

ל. נאמנות לומר "יש לי בנים יש לי אחים" ולהיפך

[דף סד:]

לפי רבי – נאמן להתיר ולא נאמן לאסור, ולפי רבי נתן – נאמן אף לאסור.

רבא מסביר: שלרבי נתן נאמן לאסור רק כשבשעת מיתתו חזר מדיבורו הקודם, דשייך הטעם "אין אדם חוטא ולא לו", אבל כשלא חזר מדיבורו, אין נאמן לאסור, דשמא לצעורה קמיכוין. ולכן המשנה האומרת "יש לי בנים נאמן" יכולה לילך גם כרבי נתן, ובאופן שחזר בו.

אביי סובר: שאין לחלק כרבא, ולכן המשנה לא כרבי נתן. ורבי נתן סובר:

1. כשלא מוחזק לנו בשעת מיתה לא בכנים ולא באחים – בכל מקרה אין נאמן לאסור, אבל נאמן להתיר, (אף באמירת "יש לי בנים", שאם יבוא אח לא יוכל ליבם).
2. כשמוחזק לנו שיש לו אחים ובשעת קידושין אמר "יש לי בנים" או "אין לי אחים", לרבי – נאמן להתיר אבל לא לאסור, ולרבי נתן – נאמן אף לאסור.

לא. אם אדם מכניס עצמו לספיקות

[דף סד:]

1. בקידושין ובנודר עד הפסח, לר"מ – אדם מכניס, ולרבי יוסי – לא.
2. כשנדר בדבר שאין זמנו קבוע – לכו"ע אין אדם מכניס עצמו לספיקות.

לב. המקדש בתו ויש לו עוד בנות ואינו יודע את מי קידש

[דף סד:]

1. כשיש לו כת אחת, אחת גדולה אמצעית וקטנה, אם אמר "בתי הגדולה" – הגדולה אסורה, והקטנה מותרת, ואם כשאמר "ביתי הקטנה" – הקטנה אסורה והגדולה מותרת.

אביי סובר: שגם האמצעית מותרת, ורב אדא בר מתנה סובר: שהאמצעית אסורה.

2. כשיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים, ובכל כת גדולה וקטנה בלא אמצעית, לרבי יוסי – כולן מותרות חוץ מהגדולה שבגדולות, מפני שאדם לא מכניס עצמו לספיקות, ולר"מ – כולן אסורות, ורק הקטנה שבקטנות מותרת.

3. כבדין הקודם באופן שיש בכת הקטנה גם אמצעית או אמצעיות, לאביי אליבא דר"מ – גם האמצעית והאמצעיות מותרת, ולרב אדא בר מתנה אליבא דר"מ – הן אסורות, ורק הקטנה שבקטנות מותרת.

4. כשקידש את בתו ויש שם כמה קטנות וכמה בוגרות, למ"ד קידושין שאין מסורים לביאה לא הווי קידושין – כולם מותרות, ולמ"ד הווי קידושין – כל הבנות צריכות גט מספק.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

5. כשקידש בתו סתם, ויש בוגרת אחת וקטנה אחת – רק הקטנה מקודשת, גם כשהגדולה נתנה רשות לאב לקדשה, ושכסף הקידושין יהיו לו.

לג. הנודר עד זמן קבוע או בדבר שאין זמנו קבוע

[דף סד : סה.]

1. בדבר שזמנו קבוע ואמר "עד הפסח" – אסור עד שיגיע.
  2. בדבר שזמנו קבוע ואמר "עד שיהא" – אסור עד שיצא.
  3. בדבר שזמנו קבוע ואמר "עד פני הפסח", לר"מ – אסור עד שיגיע, לרבי יוסי עד שיצא.
- לפי רבי חנינא בר אבדימי אמר רב – מחלוקתם היא באם אדם מכניס עצמו לספיקא, ולכן צ"ל מוחלפת השיטה, ואילו למסקנת הגמ' – מחלוקתם בלישנא דעלמא ואין הכרח לומר מוחלפת השיטה.
4. בדבר שאין זמנו קבוע – בכל לשון שיאמר אסור עד שיגיע בלבד.

לד. אדם אוסר עצמו בטענות קידושין

[דף סה.]

1. כשאמרה "קידשתיני אפי' לא בפני עד אחד" והוא אומר "לא קידשתיך" – אינה מקודשת.
2. כשאמרה "קידשתיני בפני ב' עדים" והלכו למדינת הים, והוא אומר "לא קידשתיך" – היא אסורה לינשא לקרוביו, והוא מותר בקרובותיה, ומבקשים ממנו גט להתירה לעולם, ואין כופין אותו, דאם יתן גט יאסר בקרובותיה, ויהיה חייב בכתובה, ואם נתן גט מעצמו – חייב בכתובה.
3. כשאמרה "שהקידושין היו בפני עד אחד", לרב פפא – חוששין לדבריה (לאוסרה על קרוביו), ולפי שמואל ורב כהנא – אין חוששין אפי' על עצמה גם אם שניהם מודים.

לה. כששנים אומרים "נתקדשה לי" והיא מכחישתם

[דף סה:]

1. כשלכל אחד מהשנים יש עדים שנתקדשה לו – אסורה לינשא, ואינה נאמנת לומר "אלו עבדי".
  2. כשלכל אחד מהשנים יש רק עד אחד – מותרת לינשא.
  3. כשאין לאף אחד עדים – מותרת לינשא, לר"מ דס"ל מטלטלי משתעבדי לכתובה – צריכה ב' גיטין כדי לגבות כתובתה מהחבילה, ולרבנן לא גובה מהחבילה.
- רש"י⁽¹⁶⁾ כותב: שאם לא נתנו לה גט מרצונם – אינה גובה כתובתה מהחבילה, ותהא מונחת עד שיבוא אליה, וכשנתנו לה מרצונם – לר"מ דס"ל מטלטלי משתעבדי לכתובה גובה, ולרבנן לא גובה.

לו. נאמנות עד אחד לומר "אכלת חלב"

[דף סה:]

1. כשאמר "לא אכלתי" – פטור, לתוס'⁽¹⁷⁾ ה"ה באמר "איני יודע".
  2. אם כששתק, לאביי – חייב, דשתיקה כהודאה.
- לתוס':⁽¹⁸⁾ זהו דוקא כשהעד אמר "היה לך לידע", דאל"ה לא הוי שתיקה כהודאה. (ולתוס' ד"ה רבא – לרבא זהו משום שיש רגלים לדבר).

לז. נאמנות ב' עדים לומר "אכלת חלב בשוגג"

[דף סה:]

1. כשאמר "לא אכלתי" – לתוס':⁽¹⁷⁾ לר"מ חייב ולרבנן פטור.
2. כשאמר "איני יודע" – לתוס':⁽¹⁸⁾ העדים נאמנים וחייב קרבן.

מקורות והערות

(17) ד"ה ותנא. (18) ד"ה אמר.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

לח. נאמנות עד אחד באיסורין לומר "נטמאו טהרותיך" [דף סה:]:

בברייתא מבואר: עד אחד אומר "נטמאו טהרותיך", והלה אומר "לא נטמאו", פטור מקרבן, ואביי מדייק שאם היה שותק נאמן. תוס' (19) מביאים ברייתא, ומחלוקת אביי ורבא (בגיטין), היוצא מדבריהם:

1. כשבעל הטהרות שותק – העד נאמן אף שאינו בידו, לאביי זהו משום ששתיקה כהודאה, ודוקא באופן שאמר לו "נטמאו טהרותיך בפניך" או ש"היה לך לידע". (ולתוס' בדעת רבא – זהו משום שיש רגלים לדבר שהעד אומר אמת).
2. אם היה בידו של העד ועכשיו אינו בידו – בזה לאביי (בגיטין) לא נאמן ולרבא (שם) נאמן, ושהלכה כרבא.
3. אם זה בידו של העד – אף לאביי העד נאמן, ואפי' כשבעל הטהרות מכחישו.
4. כשלא היה בידו של העד מעולם, ובעל הטהרות מכחיש או אומר "איני יודע" – אף לרבא (בגיטין) אינו נאמן. ושם העד נאמן עליו כבי תרי חייב להאמין לו, ואם זה באופן שיכולים לברר – חייב לחוש לדברי העד ולבדוק.

לט. נאמנות עד אחד לומר "אשתך זינתה תחתך" [דף סה: ובמהרש"א]:

1. כשהבעל שותק (ולא היה קינוי וסתירה), לרבא – העד לא נאמן כדבר שבערוה, ולאביי – נאמן.
2. כשהעד נאמן עליו כבי תרי – מודה רבא שצריך לגרשה.
- לפי רש"י (20) – זהו רק כשהאשה לא מכחישה את העד, אבל כשמכחישה – אין חייב להוציאה.
3. כשהיה עיסקי קינוי וסתירה – בתוס' מבואר: שהעד נאמן.
4. כשלא היה עיסקי קינוי וסתירה והבעל מכחיש – העד לא נאמן.

מ. הנאה מבגדי כהונה שלא בשעת עבודה [דף סו:]:

לרש"י – מותר, לתוס' (21) – דוקא ציץ מותר, אבל שאר בגדים צריך לילך ולהפשיטן.

מא. חזקת כשרות של האמא אם מהני לבניה [דף סו:]:

לרש"י – כשהאמא לפנינו מהני, וכשלא לפנינו לא מהני ואף לתרומה, ולפי תוס' – אפי' כשלא באה לפנינו מהני רק לתרומה, אבל לא ליוחסין, דאיכא איסורא דאורייתא. החמירו חכמים שלא לילך אחר חזקה אפי' לגבי האמא, כיון דאיכא תרי ותרי.

מב. מקוה שנמצא חסר [דף סו:]:

כשלא נודע אם היה חסרון במקוה למפרע – ר"ט סבר: שהטהרות והעבודות כשרות, דאזלינן בתר חזקה, ולפי ר"ע – פסולות, דאזלינן בתר חזקת האדם שהיה טמא.

לפי שיטת התו"י – נחלקו אף בטמא שטבל במקוה ועשה טהרות, ולאחר זמן נודע שהמקוה היה חסר באותה שעה, ולפי שיטת תוס' – מחלוקתם הנוספת היא לענין עבודות שעבד, אבל טהרות שעשה לפני שנודע שהיה חסר, טמאות לכו"ע.

מג. עבודת כהן שנפסל על פי עד אחד [דף סו:]:

1. כשעד אחד מעיד "פלוגי בן גרושה וחלוצה", לענין עבודתו שעבד – כשרה.
2. כשהעד מעיד כנ"ל, לענין לעבוד מכאן ואילך באופן שהכהן מכחיש – העד אינו נאמן.

מקורות והערות

(19) ד"ה נטמאו. (20) ד"ה אפקה. (21) ד"ה הקם.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

3. כבדין הקודם באופן ששותק, לאביי – העד נאמן, לרבא – לא נאמן.

[דף סו :-סח:]

מד. בנים של פסולי חיתון

1. בת ישראל לנתין, גר שנשא ממזרת ולהיפך, עמוני במצרית, מצרי בעמונית, גר מצרי שנשא ממזרת – הולכים אחרי הפגום.
2. חלל שנשא בת ישראל, לרב דוסתאי – אחרי הנקבה והולד כשר, לת"ק – אחר הזכר והוא פגום.
3. ישראל שנשאה חללה, אחד מהאומות בכנענית, כנעני שבא על אחת מהאומות, מצרי ביבוסית, או יבוסית במצרית – אחר הזכר.
4. מצרי שני שנשא מצרית ראשונה, או מצרי ראשון שנתגייר ונשא מצרית שניה, לרבה – אחר הזכר, לרב דימי – אחר הנקבה.

[דף סו :-סו.]

מה. תפיסת קידושין באשה האסורה עליו

1. בחייבי מיתות בי"ד או בחייבי כריתות או ביבמה לשוק – לא תופס.
2. בשאר חייבי לאוין, לרבי יהושע ור"ש התימני – תופס, לר"ע – לא תופס.
3. באלמנה לכה"ג אליבא דר"ע, לרבי ישבב – לא תופס, לרבי סימאי – תופס.
4. בחייבי עשה, לפי רבי סימאי ולצד אחד בגמ' אליבא דרבי ישבב – אף לדעת ר"ע הקידושין תופסין, ולפי הצד השני בגמ' אליבא דרבי ישבב בדעת ר"ע – אינו תופס.
5. בעולה לכה"ג ובנדה – לכו"ע תופס, דהוי עשה שאינו שוה בכל.

[דף סו :-סח:]

מו. ביאה הגורמת שהולד ממזר

1. כשבא על אחת האסורה עליו משום חייבי מיתות בי"ד – הולד ממזר.
2. כשבא על חייבי כריתות כנדה – אינו ממזר, כשבא על שאר חייבי כריתות, לר"ע ור"ש התימני – ממזר, לרבי יהושע – לא.
3. כשבא על חייבי לאוין כסוטה לפני שגירשה – אין הולד ממזר, תוס' מוסיפים: אף במחזיר סוטתו.
4. בשאר חייבי לאוין, לר"ש התימני ורבי יהושע – אינו ממזר, לרבי סימאי אליבא דר"ע – ממזר חוץ מאלמנה לכה"ג, לרבי ישבב אליבא דר"ע – אף באלמנה לכה"ג.
5. כשבא על חייבי עשה, לרבי סימאי ולצד אחד בגמ' אליבא דרבי ישבב – אף לר"ע אינו ממזר, ולצד השני אליבא דרבי ישבב – הוי ממזר חוץ מבעולה לכה"ג.
6. עבד בממזרת – הולד ממזר.
7. ממזר בשפחה, לר"ט – לא ממזר, לרבי אליעזר – ממזר.

[דף סח:]

מז. עבד הבא על בת ישראל

לרבינא – פסול ואינו ממזר.

[דף סט.]

מח. נישואי ממזר עם שפחה וממזרת לעבד

1. ממזר לשאת שפחה, לפי רבי טרפון – דין הבן אחרי ששיחרוהו ככל בן חורין ולא ממזר, ומותר לו לכתחילה לינשא לשפחה כדי לטהר את בניו, ולפי רבי אליעזר – הבן עבד וממזר.
2. ממזרת לינשא לעבד – לכו"ע אין לו תקנה, משום שאין לעבד חיים.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויטפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

פרק רביעי

עשרה יוחסין

א. נתינים וממזרים לעתיד לבא [דף עב:]

לפי רבי יוסי – טהורים לעתיד לבוא, ולפי ר"מ – לא, והלכה כרבי יוסי.

ב. גר בממזרת [דף עב. עה.]

לרבי יוסי – מותר, וכך הגמ' פוסקת, והברייתא אומרת: שזוהו עד י' דורות, מכאן ואילך אסור, ויש אומרים עד שנשתקע שם עבודת כוכבים ממנו, ורבי יהודה חולק על רבי יוסי ואוסר, ומודה בגר עמוני ומואב שמותרין בממזרת.

ג. כהנת לפסולים [דף עג.]

1. עבד משוחרר לכהנת – מותר, ממזר לכהנת – אסור, נתין לכהנת – אסור, רש"י מפרש: משום שדוד גזר עליהם.

ד. שתוקי בישראלית [דף עג.]

לת"ק – מדאורייתא מותר, ומעלה עשו ביוחסין, לאבא שאול – אם אמר אומרת "שהוא מיוחס" מותר אף מדרבנן.

ה. אסופי בישראלית [דף עג. עג:]

1. הדין תלוי במחלוקת שבנושא הקודם, אך כשיש היכר שהוא כשר, לדוגמא: מהול, משוח בשמן, תלוי בו קמיע, וכשנמצא במקום שמור, לכו"ע אין בו משום אסופי וכשר לקהל.
2. אביו ואמו נאמנים לומר על תינוק שמושלך ועדיין הוא בשוק שהוא בנם, אבל אחר שנאסף אינם נאמנים, ובשני רעבון נאמנים גם אחר שנאסף.

ו. נאמנות מילדת [דף עג:]

1. כשאומרת "זה יצא ראשון ובכור הוא וזה יצא שני" ועדיין לא החזירה פניה – נאמנת. ואם החזירה פניה, לת"ק – נאמנת, לרבי אליעזר – אינה נאמנת, ואם לא הוחזקה על עמדה דהיינו שיצאה וחזרה – גם לת"ק אינה נאמנת.
2. כשאומרת "זה כהן וזה לוי, זה נתין וזה ממזר" – אם לא קרא עליה ערער נאמנת, ואם קרא עליה ערער של ב' עדים – אינה נאמנת, ואם קרא עליה ערער אחד, לתירוץ ראשון בגמ' – נאמנת, ולתירוץ השני – לא נאמנת.

ז. ערער פחות משנים [דף עג:]

לתירוץ ראשון בגמ' – אין ערער פחות משנים, ולתירוץ השני – במקום שאין חזקת כשרות יש ערער פחות משנים.

ח. נאמנות בעל מקח לומר לזה מכרתי [דף עג:]

1. כשמקחו בידו, לרש"י – נאמן בכל מקרה, לתוס' – נאמן רק אם ידוע ששניהם נתנו לו מעות, אבל כשקיבל רק מאחד, אנו סהדי שנתרצה למכור רק לו.

וצדקתו עומדת לעד וזה הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

2. כשמקחו אינו בידו, לרש"י – אם שניהם נתנו לו מעות אינו נאמן, דלא דייק, ולפי תוס' – אינו נאמן להוציא מזה וליתן לזה, מיהו אם אחד נתן ממון והמוכר מסייעו, הרי הוא פטור משבועה ומחייב שבועה מדאורייתא.

ט. נאמנות דין לומר "לזה זיכיתי ולזה חייבתי" [דף עד.]

1. כששטר הפסק דין ביד הזוכה – רואים מה נפסק שם.
2. כשהשטר נקרע, ובדין שלא נפסק ע"י שודא – לא נאמן וצריך לחזור ולדינו.
3. רש"י(1) כותב: שזהו רק כשאינם לפניו, אבל אם עדיין לפניו הדין נאמן.
3. שהשטר נקרע, ובדין שנפסק ע"י שודא ועדיין הם לפניו – נאמן, ואם כבר נסתלקו – אינו נאמן.

י. נאמנות אמו או אביו לומר "בכור הוא" [דף עד.]

1. האמא נאמנת רק בתוך שבעת הימים מהלידה.
2. אביו, לפי רבי יהודה – נאמן לעולם, לתירוץ ראשון בתוס'(2) – נאמנותו אפי' כשאומר כן על הקטן שבבניו ועי"ז מחזיק את בניו הגדולים לממזרים.
3. רש"י(3) כותב: שאין מי שחולק על רבי יהודה.

יא. נאמנות האב לומר "בני זה בן גרושה וחלוצה" [דף עד.]

לחכמים – אינו נאמן, לרבי יהודה – נאמן.

יב. כהנת פנויה שנתעברה ולא ידוע ממי [דף עד.]

1. הכהנת, לרבי יהושע – חוששין שנתחללה, ולפי ר"ג – אם אומרת "שהיא מעוברת מאיש פלוני ומיוחס הוא", כשרה לאכול בתרומה.
2. הולד, יש דעה הסוברת שר"ג מכשיר, ויש הסוברת שמודה שפסול, ולפי אבא שאול – כשר הוא גם במקום שרוב פסולים אצלה.

יג. שתוקי בשתוקית או בבת שתוקית [דף עד. עה.]

לת"ק – שתוקי מותר בשתוקית או בבתה, לר"א – אסור, שמואל פוסק כת"ק ורב כר"א.

יד. כהן בגיורת [דף עד : עה.]

1. אם נתגיירה אחר שהייתה בת ג' שנים ויום אחד – אסורה משום זונה.
2. אם נתגיירה לפני שהייתה בת ג' שנים ויום אחד, לרשב"י – מותרת, לרבנן – אסורה.

טו. כהנת עם גר [דף עב :-עה.-עה.]

1. לא הוזהרו כוהנות להינשא לפסולים.
2. לרבי יהודה – ביאת גר פוסלה לכהונה, ולרבנן – לא פוסלה.
3. ביאת גר מצרי שני הגדול מבן ט' ויום אחד, לת"ק – פסלה, ולרבי יוסי – לא פסלה.
4. ביאת גר עמוני ומואבי, לת"ק ורבי יוסי – פסולה, לרשב"ג – לא פסולה.
4. גר שנשא בת ישראל, לפי תוס'(4) – בתו מותרת בממזר.

מקורות והערות

(1) ד"ה וניהדר. (2) ד"ה כשם. (3) ד"ה וחכמים. (4) ד"ה והרי.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

טז. ארוסה שעוברת וילדה בן

[דף עג. עה.]

1. אם כשלא השליכתו, לתירוץ א' בגמ' – לרב הלכה כרבי אליעזר שהולד שתוקי ואסור בממזרות, ולשמואל מותר בממזרות, ולתירוץ שני בגמ' – לרב מותר בבת ישראל, ולשמואל אם תפס בנכסי אביו מפקינן מיניה.
2. אם כשהשליכתו באופן שהוא אסופי – תוס' (5) כותבים: שהולד ודאי ממזר ומותר בממזרות.

יז. כותי לא ישא כותית

[דף עה. עו.]

יח. מצת כותי

[דף עו.]

לת"ק – אם סוברים גירי אמת הם, המצה מותרת, ויוצא בה ידי חובתו בפסח, (תוס' כותבים: שזהו דוקא כשלא בבית ישראל, והכותי גם אוכל מזה, אבל כשלא בבית הגוי – כאילו אוכל חזיר, ואם כשלא אוכל מזה – אסור משום שהם לא חוששין ל"לפני עור"), ולפי רבי אליעזר – בכל מקרה המצה אינה מותרת, ולפי רשב"ג – אם הכותים החזיקו במצה זו הרבה, המצה מותרת.

יט. תוס' (6) מביאים: שמצת גוי מותרת ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה

[דף עו.]

כ. הנושא כהנת צריך לבדקה

[דף עו. עו:]

1. הנושא כהנת צריך לבדקה בד' אמהות.
לרש"י (7) – מחשש ממזרות, לתוס' (8) – מחשש חללות ונמשך לממזרות.
2. אם לא קרא עליה ערער, ללישנא קמא בגמ' אליבא דרבי יהודה אמר רב – רק לר"מ צריך בדיקה אבל לחכמים לא צריך, דכל המשפחות בחזקת כשרות הן עומדות, ושאלויבא דרב חמא בר גוריא – לא איתפריש אם סובר שר"מ חולק על חכמים, ולפי לישנא בתרא – הדין תלוי במחלוקת ר"מ וחכמים.

כא. האומר "כהן אני" אינו צריך בדיקת ד' אמהות עבור אכילת תרומה

[דף עו.]

כב. אין בודקין מן המזבח ולמעלה

[דף עו. עו:]

כג. בת בנו או בת בתו של כהן חלל לענין לינשא לכהן

[דף עו.]

1. אם בתו של החלל נישאה לישראל כשר – הולד כשר לכהונה.
2. אם בתו או בנו של החלל נישאו לפסול – הולד פסול לכהונה.
3. אם בנו נשא כשרה ונולדה בת, לפי רבי דוסתאי – הבת כשרה, ולפי ת"ק – פסולה.

כד. בת גר לכהן

[דף עז.]

1. כשהגר נשא גיורת, לרבי יוסי – כשרה לכהונה, לראב"י ורבי יהודה – פסולה.
2. כשהגר נשא ישראלית, לרבי יהודה – פסולה, לראב"י ורבי יוסי – כשרה.

כה. בת גיורת לכהן

[דף עז.]

1. כשהגיורת נישאה לגר, לרבי יוסי – הבת כשרה לכהונה, ואילו לראב"י ורבי יהודה – פסולה.
2. כשהגיורת נישאה לישראל – לכו"ע כשרה.

כו. כהן לינשא גיורת או בת גיורת

[דף עז. עה.]

לרבי יהודה – גיורת אסורה לכהן גם כשנתגיירה פחות מג' שנים ויום אחד, וכן בת גר אסורה לכהן, לרבי

מקורות והערות

(5) דף עג. ד"ה מאי. (6) ד"ה מצת. (7) ד"ה בודקין. (8) ד"ה צריך.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

יוסי – גיורת אסורה אבל בת גרים כשרה, (ובלבד שהורתה בקדושה – רש"י), לראב"י – רק בת גר הנשוי לגיורת אסורה, אבל אם האב או האם אינם גרים מותרת, ולרשב"י – אם נתגיירה פחות מג' שנים ויום אחד מותרת.

כז. כהן גדול הבא על אלמנה אלמנה אלמנה

[דף עז. עז:]

1. כשבא על ג' אלמנות מג' אנשים – חייב על כל אחת ואחת. לתוס': גם כשהיה בהעלם אחד, הואיל והאיסור הוא משם אחד.
2. כשבא על אלמנה אחת ג' ביאות, באופן שהתרוהו פעם אחת – חייב רק אחת.
3. כבדין הקודם כשהתרוהו לפני כל ביאה – חייב על כל ביאה וביאה.
4. כשבא על אלמנת ראובן שהיא גם אלמנת שמעון וגם אלמנת לוי – חייב רק אחת.
5. כשבא על ג' נשים אלמנות מאיש אחד, לתוס' – חייב על כל אחת ואחת, אפי' כשהיה בהעלם אחד.

כח. פסול "זונה"

[דף עז.]

"זונה" היא מי שנבעלה לנתין או לממזר, וכן כשכהן בא על אחותו.

כט. אם איסור חל על איסור

[דף עז:]

לרבי שמעון – לא חל אפי' איסור מוסיף, וגם איסור חמור על קל, לרבנן – איסור חמור חל על איסור קל, אבל להיפך אינו חל אפי' הוא איסור מוסיף, בבירייתא יש דעה שלישית – שאיסור מוסיף חל על איסור, (לגבי איסור חמור על קל לדידיה – עיין במורחב).

ל. האוכל נבילה ביוה"כ

[דף עז:]

למ"ד איסור חל על איסור – חייב כרת, ולר"ש – אינו חייב.

לא. דין כה"ג שקידש אלמנה ו/או בעלה, ודין כהן הדיוט בגרושה וחללה ו/או בעלה

[דף עח.]

1. כה"ג שקידש אלמנה ובעלה ולא גמר ביאתו – לוקה שתיים, משום "לא יקח" ומשום "לא יחלל".
2. כה"ג שקידש אלמנה ובעלה וגמר ביאתו – לוקה גם משום "לא יחלל זרעו".
3. כה"ג כשקידש ולא בעל, לאביי – לוקה משום "לא יקח", ולרבא – אסור ואינו לוקה.
4. כה"ג שבעל אלמנה בלא שקידשה – לוקה משום "לא יחלל".
5. כהן שבעל גרושה או חללה בלא שקידשה, לרש"י⁽⁹⁾ – לוקה משום "לא יחלל".

לב. המחזיר גרושתו

[דף עח.]

1. כהן המחזיר גרושתו – עיין נושא קודם.
2. ישראל שהחזיר גרושתו אחר שנישאה לאחר ונתגרשה – אינו לוקה עד שיקדש ויבעל.

לג. גר הבא על כהנת

[דף עח.]

לרבי יהודה – פסלה לכהונה, לרבנן – לא פסלה.

לד. "בני זה ממזר הוא"

[דף עח:]

1. האמא – בכל מקרה אינה נאמנת.

מקורות והערות

(9) ד"ה כה"ג.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

2. האבא, לפי חכמים – אינו נאמן לפסול, ולפי רבי יהודה – נאמן.

לה. "בני זה בכור" לענין פי שנים [דף עח:]:

1. בנכסים המצויים בזמן העדות או בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס – נוטל פי שנים.

2. בנכסים שנפלו לו לאחר שהאב נפטר – אינו נוטל פי שנים.

לו. גוסס לענין קנין [דף עח:]:

לרש"י – אינו יכול להקנות, לתוס' – אם מדבר יכול להקנות.

לז. לתוס': חולה שנשתתק אם הרכין ראשו מתנתו קיימת [דף עח:]:

לח. קידשה אביה בדרך וקידשה עצמה בעיר ומצאנוה בוגרת [דף עט.]:

1. כשמעשה הקידושין היו בתוך הששה חדשים שבין נערות לבגרות, לפי רש"י⁽¹⁰⁾ – חוששין לקידושי שניהם, ולפי התו"י והתוס'⁽¹¹⁾ – חוששין רק לקידושי האב, דסימנים בתוך הו' חדשים לאו כלום הם.

2. כשמעשה הקידושין היו אחר שעברו הו' חדשים – חוששין רק לקידושי הבת.

3. כשמעשה הקידושין היו ביום ששלמו הו' חדשים, לרב ורב אשי – הדין תלוי במחלוקת שתי ברייתות, והלכה שחוששין רק לקידושי הבת, ולשמואל ואמימר – חוששין לקידושי שניהם, ושיש לחלק בין מכחשתו לשאינה מכחשתו.

לרש"י ותוס'⁽¹²⁾ – לרב ולרב אשי הסוברים שחוששין לקידושי הבת זהו אפי' לא מכחשתו לומר "שבגרה", ושמואל ואמימר מודים במכחשתו שחוששין רק לקידושיה, ולאית דגרסי בתוס' – להיפך, דהיינו שהמחלוקת האמוראים היא במכחשתו, אבל שלא במכחשתו לכו"ע צריכה גט משניהם.

למסקנת הגמ' הלכה כרב.

4. אם היא לא קידשה את עצמה – תוס'⁽¹³⁾ כותבים: ששמואל מודה שאין חוששין לקידושי האב, דהעמד את הבת בחזקת פנויה.

5. אם בדקוה ולא מצאנו בה סימנים – חוששין רק לקידושי האב.

לט. חזקה דהשתא או חזקה דמעיקרא [דף עט.]:

1. כשקידשה אביה בדרך והיא עצמה בעיר ביום ששלמו לה ששה חדשים שבין נערות לבגרות, לפי שמואל ואמימר – הרי היא בספק למי מקודשת, ולפי רב ורב אשי – אזלינן בתר חזקה דהשתא, ואין חוששין לקידושי האב.

2. מקוה שנמדד ונמצא חסר או כשבדק חבית להפריש עליה תרומה ואחר ג' ימים נמצא חומץ, לרבנן – אזלינן בתר חזקה דהשתא, כי יש כאן תרתי לריעותא, ולפי רבי שמעון – ספק.

מ. מקוה שנמצא חסר [דף עט.]:

לפי רבנן – כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברה"י ובין ברה"ר טמאות מדין ודאי, ולפי ר"ש – ברה"ר טהורות, וברה"י תולין.

מא. חבית יין שהפריש עליה תרומה ונמצא חומץ [דף עט.]:

1. כל ג' ימים – ודאי, דמעמידים את היין על חזקתו.

מקורות והערות

(10) ד"ה אי, בהא. (11) ד"ה במכחשתו. (12) ד"ה ואי ס"ד. (13) ד"ה קידשה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

2. מכאן ואילך, לר"ש – הוי ספק יין, והוי תרומה ליאסר לזרים, ויחזור ויתרום, דשמא החמיצה ולא היתה תרומה, ולפי רבנן הוי ודאי טבל.

רש"י מביא: שיש המפרש (בגמ' בב"ב), ג' ימים הראשונים – ודאי יין, מכאן ואילך – מחלוקת ר"ש ורבנן, ויש המפרש: ג' ימים האחרונים – ודאי חומץ, מקודם – מחלוקת ר"ש ורבנן.

תוס' מביאים: דעה נוספת (מהגמ' בב"ב שם), המפרשת: ג' ימים הראשונים – ודאי יין, וג' האחרונים – ודאי חומץ, ובינתיים – מחלוקת רבי שמעון ורבנן.

מב. הכותב נכסיו לאחרים ויש ספק אם היה שכיב מרע [דף עט:]

1. אם כששייר בנכסיו – מתנתו קיימת, שהרי מוכח שנתן כשהיה בריא.
2. אם כשלא שייר, לרבי יעקב – מעמידים הממון בחזקתו, ועליהם להביא ראיה שהיה בריא, ולרבי נתן – אם בריא הוא, עליו להביא ראיה שהיה שכיב מרע, ואם שכיב מרע, עליהם להביא ראיה.

מג. היוצא הוא ואשתו או נשיו למדינת הים וחזר לענין האשה והבנים [דף עט:]

אין צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים.

לפי רש"י – אין צריך לבדוק את האשה בד' אמהות, ולא את הבנים הכרוכים אחריה, ולתוס' – אין צריך לבדוק את הבנים שהם מהאשה שיצאה עמו, ולא את הבנים שהן שלו מאשתו זו.

מד. כשחזר ואמר "מתה ואלו בניה" [דף עט:]

מביא ראיה על הבנים ולא על האשה.

לרש"י⁽¹⁴⁾ – מביא ראיה על הבנים שהם בני אותה אשה, וא"צ לבדוק את האשה בד' אמהות, ולפי הגהת הרש"ל בתוס'⁽¹⁴⁾ – צריך להביא ראיה גם שהבנים הם שלו מן האשה שמתה, ואין צריך להביא ראיה שהם מן האשה שהלכה עמו.

מה. דין האשה והבנים לענין יוחסין וקדשי הגבול [דף עט: פ.]

1. כשאשה אחת יצאה עמו וכשחזר אמר "הרי היא זו ואלו בניה" – אין צריך להביא ראיה על האשה וכן לא על הבנים הקטנים הכרוכים אחריה, אבל על הגדולים צריך להביא ראיה.

לפי ר"ל – מה שסומכים על קטנים הכרוכים אחריה זהו רק על קדשי הגבול אבל לא ליוחסין, ולרבי יוחנן – סומכים גם ליוחסין.

לרש"י⁽¹⁵⁾ "קדשי הגבול" היינו לתרומה, "ליוחסין" לענין הבנות לינשא לכהנים, וכותבים עליו התוס'⁽¹⁶⁾ שצ"ל שרב חולק וסובר שנאמן, אפי' אם לא כרוכים, להאכילן בתרומה ולא כדי להשיאן אשה מיוחסת, ולפי ר"ת – "לקדשי הגבול" היינו לתרומה לנשיאות כפים ולהשיאו אשה, "וליוחסין" היינו לענין לסקול על ידו כשבא על אמו. ומשנתינו כמ"ד שמעלין מתרומה ליוחסין, ורב ס"ל שאין מעלין.

2. כבדין הקודם באופן שאמר "מתה ואלו בניה" – מביא ראיה על הבנים ולא על האשה.

לרש"י: צריך להביא ראיה שהבנים בני אותה אשה, וא"צ להביא ראיה שהאשה מיוחסת, ולתוס': צריך להביא ראיה שהבנים הם שלו מהאשה שמתה.

3. כשאמר "אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה" – מביא ראיה על האשה ולא על הבנים הכרוכים אחריה.

4. אם בשתי נשים – צריך להביא ראיה על האשה והבנים, על הגדולים ועל הקטנים.

מקורות והערות

(14) ד"ה בגמ' בב"ב. (15) ד"ה מביא. (16) ד"ה לא שנו, אבל.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

רש"י⁽¹⁷⁾ כותב: שזהו אפי' אם כרוכים אחריה, ובשתי נשים הפי' שאמר "ומתה האחת", ולכן חוששין שחברתה גידלתה, ולכן אין ראייה במה שכרוכים אחריה.

מו. לרבי יוחנן ורב יהודה – מלקין על החזקות [דף פ.].

מז. אוכלין תרומה על החזקות [דף פ.].

מח. לר"ל – לא סוקלין ושורפין על החזקות, ולרבי יוחנן ולר"ש בן פזי בשם ריב"ל – סוקלין ושורפין [דף פ.].

מט. לסמוך על החזקות להעלות ליוחסין [דף פ.].

לרש"י⁽¹⁸⁾ ולתירוצו ראשון בתוס'⁽¹⁹⁾ – ר"ל סובר: שלא מעלין, ורבי יוחנן סובר: שמעלין, ולפי ר"ת בתוס' – ר"ל ורבי יוחנן סוברים כמ"ד שמעלין מתרומה ליוחסין ולכן מעלין ליוחסין על החזקות, ואילו לדעת רב הסובר שאין מעלין מתרומה ליוחסין – לא מעלין.

נ. אם שורפין תרומה על החזקות [דף פ.].

1. כשתינוק נמצא בצד העיסה ובצק בידו, לר"מ – אין שורפין, לחכמים – העיסה טמאה.

ר"ל מפרש: שלכן שורפין את העיסה, ולרבי יוחנן – לא אוכלין ולא שורפין.

2. עיסה בתוך הבית ושרצים וצפרדעים מטפלין שם ונמצא חתיכות בעיסה, באופן שרוב צפרדעים – העיסה טהורה, ואם כשרוב שרצים – טמאה, ושורפין.

נא. כשיודעים שתינוק נגע בעיסה [דף פ.].

לרש"י⁽²⁰⁾ – הדין תלוי במחלוקת ר"מ וחכמים שבנושא הקודם דין 1, ולתוס'⁽²¹⁾ בשם ר"ת – ודאי טמא, משום שנשים נדות מגפפות אותו ושורפין.

נב. עיסת תרומה שבתוך הבית ותרנגולים ומשקים טמאים שם [דף פ.].

אם נמצא נקורים נקורים בעיסה – מספק תולין לא אוכלין ולא שורפין.

רבי יוחנן מפרש: שזהו דוקא במשקין צלולים ונוחין ליבלע, אבל בעכורין לכו"ע העיסה טהורה, לפי רש"י⁽²²⁾ – במשקין לבנים אין הבדל בין צלולין לעכורים, ותמיד חוששין לנגיעת תרנגולים, ורק באדומים יש הבדל בין צלולים לעכורים.

נג. רוב וחזקה [דף פ.].

1. כשתינוק נמצא בצד העיסה, לפי ר"מ – העיסה טהורה, ולא אזלינן בתר רובא לטמא, ולפי חכמים – העיסה טמאה, דאזלינן בתר רובא, לפי ר"ל אליבא דרבנן – שורפין את העיסה, ולפי רבי יוחנן אליבא דרבנן – תולין ולא אוכלין ולא שורפין.

2. באשה שהלך בעלה למדינת הים וצרתה עמו ושמעה שמת בעלה, לר"מ – לא תנשא ולא תתייבם, דסמוך מיעוטא דנשים מפילות לחזקת זקוקה ליבום, והיא בספק יבום, ולפי רבנן – מיעוט מפילות כמאן דליתא, ואזלינן בתר רובא שנשים מתעברות, ופטורה מהיבום.

נד. דיני יחוד עם אמו, בתו, אחותו, עם ב' נשים ויותר [דף פ.].

1. במשנה מבואר: שמותר להתייחד עם אמו ועם בתו, וישן עמהם בקירוב בשר, ואם הגדילו, זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו.

מקורות והערות

(17) אבל. (18) ד"ה באשה אחת. (19) ד"ה אבל. (20) ד"ה לא. (21) ד"ה לטפח. (22) ד"ה שדרכו.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 05276-123000 02-5822919

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר

- לרב יהודה אמר רב אסי – מותר לדור עמהם בקביעות, ולפי שמואל – לתנא דמשנתנו הייחוד מותר, ושר"מ ור"ט סוברים שאסור.
2. להתייחד עם אחותו, לרב יהודה אמר רב אסי – מותר שלא בקביעות, ולשמואל – אסור, רש"י כותב: שאסור אפי' שלא בקביעות.
3. ליהודי שאין עסקו עם הנשים ואשתו עמו – מותר להתייחד עם שתי נשים ויותר.
- לגירסת תוס' (23) – זהו לכו"ע ואף עם אשה אחת, ושעם העכו"ם אסור אפי' אשתו עמו, כיון שאשתו אינה משמרתו.
4. כשאשתו לא עמו, לר"ש – איש אחד מתייחד עם שתי נשים, לרש"י (24) אליבא דרבנן – עם שתי נשים אסור, אבל אם שלש או יותר מותר, ולתוס' אליבא דרבנן – אסור אף עם הרבה נשים, ולאבא שאול – בשעת אנינות אדם יכול להתייחד עם שתי נשים, אבל שלא בשעת אנינות אסור.
5. רוכל שעסקו עם הנשים – אסור לו להתייחד. לרש"י: אף עם הרבה נשים, לתוס' (25) זהו גם אם אשתו עמו.
6. מתייחד אדם עם שתי יבמות ועם שתי צרות, עם אשה וחמותה, עם אשה ובת חמותה, עם אשה ובת בעלה, עם אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה.

נה. אשה אחת עם אנשים [דף פ: פב.]

1. בפרוצים – בכל מקרה אסור ואפי' בעיר.
2. בכשרים ובתוך העיר – מותר. "כשרים" היינו כרבי חנינא בר פפי וחביריו.
3. בכשרים בדרך – עם שנים אסור, עם שלשה ויותר מותר.

נו. דינו של המתייחד [דף פא.]

1. אסור להתייחד עם ערוה.
2. המתייחד עם פנויה – לוקה מכת מרדות.
3. המתייחד עם אשת איש, לרב אסי – לא לוקה, כדי שלא להוציא לעז על בניה, ולמר זוטרא – לוקין משום "לא טוב השמועה", ומכריזין "שלא זינתה" אלא רק "נתייחדה".

נז. יחוד כשבעלה בעיר או כשהפתח פתוח או כשאנשים מבחוץ ונשים בפנים ולהיפך [דף פא.]

1. עם אשת איש כשבעלה בעיר, לרש"י (26) – הייחוד אסור אבל אין חוששין להלקותו, ולתוס' – אין איסור יחוד.
2. כשהפתח פתוח לרה"ר – אין חוששין ליחוד.
3. כשאלו מבפנים ואלו מבחוץ ולהיפך, לרב כהנא – כשנשים בפנים אין חוששין, וכשהן מבחוץ חוששין, ובמתניתא תנא – איפכא. ואביי כותב: שלכן יש להחמיר בשני האופנים.

נח. אין אוסרים על היחוד [דף פא.]

1. אשת איש או פנויה שנתייחדה ולא ידוע שנבעלה – אין אוסרים אותה לא על בעלה ולא ליוחסין.
2. פנויה שאומרת שנבעלה ולא יודעים למי – תוס' כותבים: שאינה נאמנת לומר "נבעלתי למיוחסין", דמעלה עשו ביוחסין.

מקורות והערות

(23) ד"ה ופירושו. (24) ד"ה ר"ש. (25) במשנה דף פב. ד"ה לא יתייחד. (26) ד"ה לא יתייחד.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאלין לאחרים

כל הזכויות משוייכות וממורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ד

[דף פכ.]

נט. השאינס רשאים ללמד סופרים

1. רווק שלא היה לו אף פעם אשה וכן לאשה – לכו"ע אסור להם ללמד.
2. מי שיש לו אשה שאינה שרויה אצלו, לרבי אלעזר – אסור.
רש"י⁽²⁷⁾ כותב: שת"ק חולק וסובר שמותר, כיון שיש לו אשה.
3. מי שהיה לו אשה ועכשיו אין לו, לרבי אלעזר – אסור, לת"ק – להו"א מותר, ולא איתפריש דעתו למסקנא.

מקורות והערות

27 ד"ה בעלה.

וצדקתו עומדת לעד זהו הקונה ספרים ומשאילן לאחרים

כל הזכויות משויירות ושמורות כולל העתקה וכו' למחבר, ויסיפיש, טל: 02-5822919-02-123000-05276

ניתן להשיג על מסכתות: בבא קמא, קידושין, בבא מציעא, כתובות, גיטין, סוכה, מכות, מגילה, ביצה, ראש השנה ועל יור"ד סימנים קפג-ר